

Beigu statusa kritēriju izstrādāšana atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem

Mērķis: Veikt situācijas novērtējumu Latvijā par atkritumeļļām un naftas produktu atkritumiem, it īpaši ostās nododamo un deklarējamo kuģu atkritumu kontekstā, un sagatavot priekšlikumus normatīvajam regulējumam Latvijā.

Rezultāti: Apkopota situācija par naftas produktu un smēreļļu atkritumu apjomu Latvijā, pārstrādes un reģenerācijas iespējām, nākotnes perspektīvām un ES dalībvalstu pieredzi beigu statusa kritēriju izstrādē. Sagatavoti priekšlikumi normatīvo aktu regulējumam.

Projekta finansētāji

**Latvijas
vides
aizsardzības
fonds**

Materiāls tapis ar
Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu

Noslēguma ziņojums tapis pateicoties Budžeta apakšprogrammas 21.13.00 “Nozares vides projekti” – “Beigu statusa kritēriju izstrādāšana atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem” finansējumam.

Atbilstoši līgumam Nr.IL/52/2020

starp Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju,
turpmāk – “Pasūtītājs”, un
SIA “eSYS PRO”, turpmāk – “Izpildītājs”,
par beigu statusa kritēriju izstrādāšanu atstrādātām
eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem

2020.gada 30.novembris

Noslēguma ziņojums

Norises laiks: 2020. gada jūlijs – novembris

PASŪTĪTĀJS: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk tekstā – VARAM)

IZPILDĪTĀJS: SIA “eSYS PRO”

STADIJA: Noslēguma ziņojums

Ievads

Noslēguma ziņojums (turpmāk – ziņojums) ietver informāciju par līguma Nr.IL/52/2020 1.pielikuma II daļas “Darba uzdevumi” noteikto darba uzdevumu izpildi. Ziņojums sagatavots atbilstoši līguma Nr.IL/52/2020 tehniskajā specifikācijā noteiktajiem veicamajiem darbiem un to izpildes termiņiem.

Darba mērķis

Veikt situācijas novērtējumu Latvijā par atkritumeļļām un naftas produktu atkritumiem, it īpaši ostās nododamo un deklarējamo kuģu atkritumu kontekstā, un sagatavot priekšlikumus normatīvajam regulējumam Latvijā. Šā iepirkuma izpratnē naftu saturoši kuģu atkritumi ir definēti atbilstoši 1973.gada Starptautiskās konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar tās 1978.gada protokolu, I pielikumu¹.

Darbu veikšanas pamatojums

- 1.1. Pašreiz atkritumu apsaimniekošanas komersanti veic dažādas pārstrādes darbības ar atkritumeļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem, piemēram, to nostādīnāšanu, ūdens atdalīšanu u.tml. Vienlaikus, ņemot vērā, ka šie pārstrādātie materiāli neatbilst tādiem pašiem standartiem kā jaunas eļļas, ir novērota tendence, ka tie tiek izmantoti nelegāli – kā kurināmais vai smēreļļas –, tādējādi radot vides piesārņojumu un dažādus nelegālas atkritumu apsaimniekošanas riskus. Lai attīrītās eļļas vairs netiktu uzskatītas par atkritumiem un tiktu atļauta to tiesiska izmantošana tautsaimniecībā (piemēram, kā kurināmais vai smēreļļas), ir

¹<https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/828>

nepieciešams izstrādāt kritērijus, pēc kuru izpildes atstrādātās eļļas un naftu saturošos kuģu atkritumus vairs neuzskatīs par atkritumiem, bet gan par produktiem. Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.302 "Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus" (turpmāk – MK noteikumi Nr.302) ir norādīti vispārīgi kritēriji atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai vielai vai priekšmetam, ja ir pabeigta tā reģenerācija. Tomēr pašreiz Latvijas normatīvajos aktos attīrītām smēreļļām vai naftas produktiem nav noteikti kritēriji atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai.

- 1.2. Pētījums ir nepieciešams, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādei atbilstoši Ministru kabineta 2002.gada 8.oktobra noteikumiem Nr.455 "Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība" un Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 17.aprīļa direktīvai 2019/883/ES par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai, ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK.
- 1.3. Ir nepieciešams arī iegūt informāciju par atkritumeļļām un līdzīgiem naftas produktu atkritumiem atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem (turpmāk – direktīva 2008/98/EK) 21.panta 4.punktam, lai izvērtētu iespējas veikt atkritumeļļu apstrādi un atkritumeļļu reģenerāciju (pārstrādes darbība, kuras rezultātā, rafinējot atkritumeļļas, var ražot bāzes eļļu, jo īpaši, atbrīvojot no piesārņojuma, oksidācijas produktiem un piedevām, kas sastopamas šādās eļļās) Latvijā vai kopā ar pārējām Baltijas valstīm – Lietuvu un Igauniju.

Lietoto saīsinājumu saraksts

CSP –Centrālā statistikas pārvalde

DRN –Dabas resursu nodoklis

MK – Ministru kabinets

OAAP – Ostas atkritumu apsaimniekošanas plāns

ES – Eiropas Savienība

VVD – Valsts Vides dienests

HELCOM – Helsinku komisija

VKP – videi kaitīgas preces

LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

VPVB –Vides pārraudzības valsts birojs

UK – Apvienotā Karaliste

LPTP – Labākie pieejamie tehniskie paņēmieni

APUS –Atkritumu pārvaldājumu uzskaites valsts informācijas sistēma

Satura rādītājs

1. Informācija par Latvijas tirgū laisto naftas produktu un smēreļļu apjomu.....	5
2. Kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšana un savākšana Latvijas ostās	18
3. Latvijā savākto, pārstrādāto un reģenerēto atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu apjoms.....	24
4. Informācija par atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtām Latvijā.....	43
5. Pieprasījuma novērtējums pēc Latvijā pārstrādātajām atkritumu eļļām un kuģu radītajiem naftas produktu atkritumiem.....	48
6. Informācija par Latvijas normatīvajos aktos, labākajos tehniskajos pieejamos paņēmienos un standartos noteiktajām tehniskajām prasībām pārstrādāto atkritumeļļu un kuģu radīto naftas produktu atkritumu turpmākai izmantošanai	51
7. Novērtējums un prognozes par atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes/reģenerācijas attīstību Latvijā.....	55
8. Eiropas Savienības dalībvalstu pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem	59
9. Informatīvais video seminārs.....	68
10. Kārtība, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām iegūtiem materiāliem.....	69
Literatūras saraksts	80
PIELIKUMI.....	83

1. Informācija par Latvijas tirgū laisto naftas produktu un smēreļļu apjomu

Atbilstoši ziņojuma tehniskajai specifikācijai, pirmajā darba uzdevumā nepieciešams apkopot datus un veikt situācijas novērtējumu Latvijā par atkritumeļļām un līdzīgiem naftas produktu atkritumiem, it īpaši ostās nododamo un deklarējamo kuģu atkritumu kontekstā, ietverot:

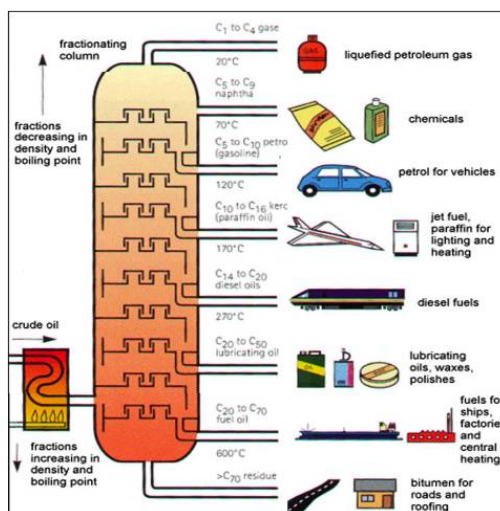
- informāciju par Latvijas tirgū laisto smēreļļu un naftas produktu apjomu;
- informāciju par Latvijas ostās izveidotajām sistēmām kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšanai un savākšanai;
- informāciju par visu savākto, pārstrādāto un reģenerēto atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu apjomu;
- informāciju par atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtām, to atļaujās norādīto jaudu un faktisko noslodzi, kā arī informāciju par pārstrādāto un reģenerēto naftas produktu apriti pēc pārstrādes vai reģenerācijas procesa beigām, tai skaitā, norādot tos naftas produktus, kuru apriti veicinātu kritēriju izstrāde atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai.

Ziņojuma pirmajā nodaļā apskatīti pieejamie statistikas dati par Latvijas tirgū laistajiem naftas produktiem un smēreļļām. Izvērtējot pieejamo informāciju, ziņojuma autori secina, ka ir pieejami vismaz divi informācijas avoti par tirgū laisto naftas produktu un smēreļļu apjomu:

- 1) CSP datu bāzēs apkopotā informācija;
- 2) dabas resursu nodokļa sistēmas ietvaros izveidoto ražotāju atbildības sistēmu sniegtā informācija par videi kaitīgo preču atkritumiem.

Naftas produkti sava dzīves cikla laikā tipiski tiek pilnībā patērēti. Ar to saprotams, ka, piemēram, degviela, kas iegūta, rafinējot jēlnaftu, ar laiku tiks izmantota, sadegot iekšdedzes dzinējā, krāsnī, vai kā gaistošs organisks savienojums (GOS) izdalīsies atmosfērā. Turpretī smēreļļas pēc savām fizikālķīmiskajām īpašībām pēc tehnoloģiskā dzīves cikla beigām (eļļošana iekšdedzes dzinējos u.c.) saglabā lielu daļu oriģinālās masas, tādējādi kļūstot par atkritumu. Lielākā atšķirība starp degvielām un smēreļļām ir oglekļa atomu skaits un viskozitāte [Lubricating oil, 2020]. **1.attēlā** ilustratīvi parādīts kādus produktus iespējams iegūt, rafinējot jēlnaftu.

1.attēls. Jēlnaftas rafinēšanas produkti[LenaWong, 2020]

1.1. CSP datubāzēs apkopotā informācija

Statistikas dati apskatīti, lai iegūtu kopējo informāciju par naftas produktu un smēreļļu izmantošanas tendencēm. Lai veiktu situācijas novērtējumu Latvijā par atkritumēļļām un līdzīgiem naftas produktu atkritumiem, apkopoti Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk tekstā – CSP) dati par naftas produktu importu, eksportu un patēriņu no 2017.–2019. gadam [CSP,2020]. Tajos atsevišķi nav norādīta informācija par smēreļļu daudzumiem. CSP kombinētajā nomenklatūrā pie 27.produktu grupas minēts: “Minerālais kurināmais, minerāleļļas un to pārtvaices produkti; bitumenvielas; minerālvaski”, tomēr CSP statistikas datu bāzēs² sniegta informācija par šo vielu eksportu un importu finansiālā izteiksmē (ATD200. Eksports un imports pa valstīm, valstu grupām un teritorijām (eiro, KN 2 zīmēs)). Informācija par naftas produktu daudzumu iegūta no CSP statistikas datu tabulas EN030m. Naftas produktu imports, eksports un patēriņš (tūkst. tonnas). Šo statistikas datu metadatos³ norādīts, ka pie sadaļas “Pārējie naftas produkti” ietilpst lakbenzīns, parafīna sveķi, atstrādātās eļļas, pirolīzes sveķi, naftas kokss, naftas bitumens, smērvielas un pārējie naftas produkti, kas nav minēti citur.

Zemāk tabulās apkopota CSP datu bāzēs uzrādītā informācija par naftas produktu importu, eksportu un patēriņu. Zemāk **1.tabulā** norādīts naftas produktu imports (ievešana) Latvijā atbilstoši CSP statistikai.

²Dati apskatīti laikā no 2020. gada jūlija līdz 2020.gada augustam.

³<https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/vide-energetika/energetika/tabulas/metadati-naftas-produktu-imports-eksports-un-paterins>

1.tabula. Naftas produktu imports (tūkst. tonnas)

	2017.gads	2018.gads	2019.gads
NAFTAS PRODUKTI – PAVISAM	2516	2422	2235
Sašķidrinātā naftas gāze	239	225	179
Benzīns	213	199	190
Reaktīvā degviela	133	149	153
Dīzeļdegviela	1692	1735	1572
Mazuts	129	2	41
Pārējie naftas produkti	110	112	100
Benzīna tipa reaktīvā degviela	–	–	–
Naftas kokss	–	–	–

Atbilstoši 1.tabulā sniegtajai informācijai var secināt, ka kopējais naftas produktu imports laikā no 2017. līdz 2019.gadam ir samazinājies. Tāpat samazinājies sašķidrinātās naftas gāzes un benzīna gada apjoms, bet palielinājies reaktīvās degvielas apjoms. Pārējiem naftas produktiem minētajā laika periodā ir mainīgs apjoma raksturs.

Informācija par naftas produktu eksportu sniegta **2.tabulā**, kur norādīts naftas produktu eksports (izvešana) atbilstoši CSP statistikai.

2.tabula. Naftas produktu eksports (tūkst. tonnas)

	2017.gads	2018.gads	2019.gads
NAFTAS PRODUKTI – PAVISAM	751	870	478
Sašķidrinātā naftas gāze	145	141	99
Benzīns	35	27	23
Reaktīvā degviela	–	–	–
Dīzeļdegviela	528	679	318
Mazuts	3	-	-
Pārējie naftas produkti	40	23	38
Benzīna tipa reaktīvā degviela	–	–	–
Naftas kokss	–	–	–

Atbilstoši 2.tabulā sniegtajiem datiem var secināt, ka kopējais naftas produktu eksports 2017.–2019.gadā ir mainīgs. Minētajā laika posmā ir samazinājies sašķidrinātās naftas gāzes un benzīna eksportētais apjoms gada laikā. Pārējiem naftas produktiem ir mainīgs apjoma raksturs. Redzams ka reaktīvā degviela nav tikusi eksportēta.

CSP ir pieejama apkopota informācija par naftas produktu bunkurēšanu (sk. **3.tabulu**).

3.tabula. Naftas produktu bunkurēšana (kuģu apgāde ar degvielu) (tūkst. tonnas)

	2017.gads	2018.gads	2019.gads
NAFTAS PRODUKTI – PAVISAM	262	40	284
Sašķidrinātā naftas gāze	–	–	–
Benzīns	–	–	–
Reaktīvā degviela	–	–	–
Dīzeļdegviela	136	38	243
Mazuts	126	2	41
Pārējie naftas produkti	–	–	–
Benzīna tipa reaktīvā degviela	–	–	–
Naftas kokss	–	–	–

Atbilstoši 3.tabulā sniegtajiem datiem redzama kuģu apgādes dinamika ar dīzeļdegvielu un mazutu Latvijā. 2018.gadā bijis straujš samazinājums abiem degvielas veidiem, bet 2019.gadā – liels pieaugums dīzeļdegvielai, mazāks – mazutam.

Savukārt **4.tabulā** norādīts naftas produktu kopējais patēriņš 2017.–2019.gadā atbilstoši CSP datiem.

4.tabula. Naftas produktu kopējais patēriņš (tūkst. tonnas)

	2017.gads	2018.gads	2019.gads
NAFTAS PRODUKTI – PAVISAM	1511	1555	1530
Sašķidrinātā naftas gāze	93	84	80
Benzīns	188	183	174
Reaktīvā degviela	133	149	153
Dīzeļdegviela	1027	1049	1061
Mazuts	–	–	–
Pārējie naftas produkti	70	90	62
Benzīna tipa reaktīvā degviela	–	–	–
Naftas kokss	–	–	–

No 4.tabulā sniegtajiem datiem var secināt, ka kopējo naftas produktu patēriņš no 2017. līdz 2019.gadam ir salīdzinoši viendabīgs. Šajā laika posmā ir samazinājies sašķidrinātās naftas gāzes un benzīna apjoms, bet palielinājies reaktīvās degvielas un dīzeļdegvielas apjoms. Pārējie naftas produkti ir ar mainīgu tendenci.

Savukārt **5.tabulā** norādītas naftas produktu krājuma izmaiņas atbilstoši CSP datiem.

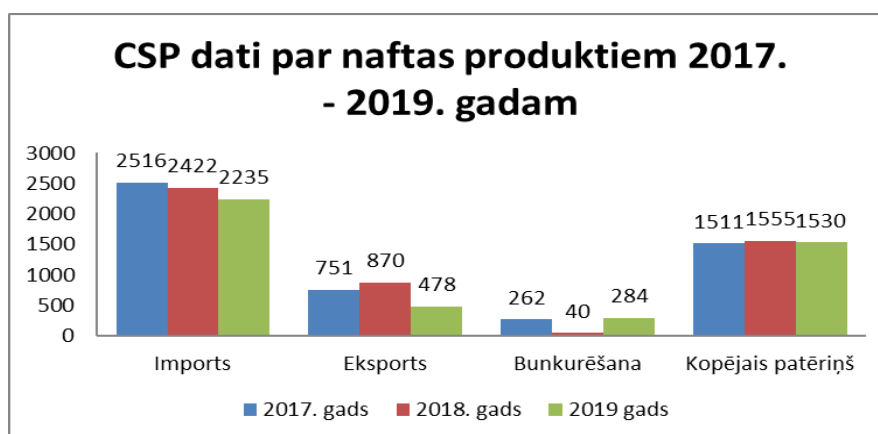
5. tabula. Naftas produktu krājuma izmaiņas (tūkst. tonnas)

	2017.gads	2018.gads	2019.gads
NAFTAS PRODUKTI – PAVISAM	-21	17	-7
Sašķidrinātā naftas gāze	-1	0	0
Benzīns	1	-3	1
Reaktīvā degviela	0	0	0
Dīzeldegviela	-21	19	-8
Mazuts	0	0	0
Pārējie naftas produkti	0	1	0
Benzīna tipa reaktīvā degviela	0	0	0
Naftas kokss	0	0	0

Atbilstoši 5.tabulā sniegtajiem datiem var secināt, ka naftas produktu krājumi 2017. un 2019.gadā ir samazinājušies, bet 2018.gadā pieauguši.

Kopējās tendences naftas produktu aprītē 2017.–2019.gadā vērtējamas kā svārstīgas. Kopējais naftas produktu imports apskatītajā laika periodā ir samazinājies, eksports 2018.gadā pieaudzis, bet 2019.gadā – samazinājies uz pusi. 2018.gadā kuģu bunkurēšanai norādīts ļoti mazs naftas produktu apjoms, bet 2019.gadā novērojams liels pieaugums. Pēc Liepājas ostas atkritumu apsaimniekošanas plāna (turpmāk tekstā –OAAP) redzams, ka 2018.gadā apkalpots vairāk kuģu nekā 2017.gadā. Citos OAAP informācija par 2018.gadu nav norādīta, bet kopējās tendences no interneta resursiem liecina par kuģu apjoma palielināšanos, tāpēc nav skaidrs, kāpēc 2018.gadā uzrādīti tik mazi kuģu bunkurēšanas apjomi. Kopējais naftas produktu patēriņš ir ar tendenci pieaugt, bet lielākais patēriņš fiksēts 2018.gadā. Zemāk **2.attēlā** redzama tendenču diagramma.

2.attēls. CSP dati par kopējiem naftas produktiem 2017.–2019.gadā

Ņemot vērā, ka kategorijā “Pārējie naftas produkti” var būt iekļautas smērvielas un atstrādātās eļļas, secināms, ka šo naftas produktu imports svārstās no 100–112 tūkst. tonnu, eksports – no 23–40 tūkst. tonnu – un kopējais patēriņš – no 62–90 tūkst. tonnu gadā. Pārējo naftas produktu statistika liek secināt, ka apskatāmajā laika posmā samazinās to imports un eksports, bet kopējais patēriņš saglabājas salīdzinoši vienāds.

1.2. Atbrīvojums no dabas resursu nodokļa (DRN) par smēreļļām

Pēc CSP datiem nav iespējams iegūt nepārprotamu informāciju par Latvijas tirgū laistajām smēreļļām, tāpēc ir lietderīgi izmantot Valsts vides dienesta (turpmāk tekstā – VVD) apkopoto informāciju par videi kaitīgo preču atkritumu, tajā skaitā smēreļļu, apsaimniekošanu, kuru ir snieguši videi kaitīgo preču (turpmāk tekstā – VKP) apsaimniekotāji saistībā ar par atbrīvojumiem no dabas resursu nodokļa (turpmāk tekstā – DRN) samaksas. Latvijā DRN maksātāji var saņemt atbrīvojumu no šī nodokļa maksas par dažādu veidu atkritumiem, ja spēj nodrošināt šo atkritumu pārstrādi un reģenerāciju. DRN maksātājs ir persona, kura:

1. saņēmusi vai tai saskaņā ar vides aizsardzības vai zemes dziļļu izmantošanas normatīvajiem aktiem bija pienākums saņemt vides aizsardzības normatīvajos aktos noteikto atļauju, licenci vai C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumu un kura Latvijas Republikas teritorijā, kontinentālajā šelfā vai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā:
  - a. iegūst ar nodokli apliekamus dabas resursus;
  - b. realizē ar nodokli apliekamus dabas resursus, kas iegūti tādā saimnieciskajā darbībā, kura neattiecas uz derīgo izrakteņu ieguvu no zemes dziļēm;
  - c. izmanto zemes dziļļu derīgās īpašības, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi;
  - d. emitē vidē ar nodokli apliekamas piesārņojošas vielas vai apglabā atkritumus;
  - e. lieto ūdens resursus elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijā.
2. pirmā Latvijas Republikas teritorijā:
  - a. realizē videi kaitīgas preces vai preces iepakojumā (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro, sekundāro un terciāro iepakojumu) vai ogles, koksu un lignītu (brūnogles), uguņošanas ierīces, kā arī pircēja ērtības vai reklāmas noformējuma dēļ iepakotu vai neiekototu preču vai produktu kopumam (pirkumam) pievieno iepakojumu;
  - b. savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto videi kaitīgas preces, izņemot preces, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot, vai iepakojumā iegādātas preces (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro, sekundāro un terciāro iepakojumu), izņemot preces iepakojumā, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot;
  - c. sniedzot pakalpojumu, pievieno izstrādājumam iepakojumu, un šis iepakojums pēc pakalpojuma sniegšanas nonāk pie pakalpojuma saņēmēja;
  - d. savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto ogles, koksu un lignītu (brūnogles), izņemot ogles, koksu un lignītu (brūnogles), kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot, un uguņošanas ierīces.
3. Latvijas Republikas teritorijā sabiedriskajā ēdināšanā un mazumtirdzniecībā realizē vienreizlietojamus galda traukus un piederumus, kas izgatavoti no plastmasas (polimēriem), papīra, kartona, to kompozītmateriāliem (laminātiem) ar polimēru vai metāla komponentiem, metāla folijas, koksnes vai citām dabiskām šķiedrām (turpmāk – vienreizlietojamie galda trauki un piederumi);
4. savā darbībā lieto radioaktīvās vielas, pēc kuru izmantošanas rodas radioaktīvie atkritumi, kurus nepieciešams uzglabāt vai apglabāt Latvijas Republikas teritorijā;
5. pirmo reizi pastāvīgi reģistrē Latvijā transportlīdzekļus, uz kuriem attiecas Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likuma 3.panta pirmā daļa;

6. vēlas noņemt no uzskaites norakstīšanai valsts akciju sabiedrības “Ceļu satiksmes drošības direkcija” transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā transportlīdzekli, kuram nav iespējams saņemt nolietota transportlīdzekļa likvidācijas sertifikātu sakarā ar transportlīdzekļa neesamību, ja nolietota transportlīdzekļa likvidācijas sertifikāts būtu jāiesniedz.⁴

Atbilstoši DRN likuma 4.panta 1.punkta 5.apakšpunktam, ar nodokli apliek videi kaitīgas preces atbilstoši šā likuma 6.pielikumam. 6.pielikumā noteiktas nodokļa likmes par videi kaitīgām precēm. No 2017.gada 1.janvāra videi kaitīgām precēm noteiktas šādas DRN likmes:

- smēreļļas – 0,17 eiro/kg;
- elektriskie akumulatori, svina – 0,74 eiro/kg;
- elektriskie akumulatori Ni-Cd un Fe-Ni – 4 eiro/kg;
- galvaniskie elementi un galvaniskās baterijas – 11 eiro/kg;
- citi elektriskie akumulatori – 17,03 eiro/kg;
- ozona slāni noārdošās vielas (freoni, haloni un citas) (onp – ozona noārdīšanas potenciāls) – 2,22 eiro/kg onp;
- visu veidu riepas – 0,66 eiro/kg;
- eļļas filtri – 0,33 eiro/gab.⁵

Saskaņā ar DRN likumu nodokli par iepakojumu vai vienreizlietojamiem galda traukiem un piederumiem, videi kaitīgām precēm, tajā skaitā elektriskām un elektroniskām iekārtām, kā arī par transportlīdzekļiem nodokļa maksātājs nemaksā, ja tas (vai apsaimniekotājs, ar kuru noslēgts līgumu) nodrošina vides aizsardzības normatīvajos aktos noteikto reģenerācijas (tajā skaitā – pārstrādes) normu izpildi. [VVD, 2020]. Atkritumu reģenerācija (tajā skaitā – pārstrāde) ir uzskatāma par pabeigtu tikai brīdī, kad atkritumi atbilstoši normatīvajiem aktiem ir zaudējuši šo statusu [VVD, 2017].

Pēc DRN likuma 4.panta 1.punkta 5.apakšpunktā un 6.pielikumā redzams, ka smēreļļas pieskaitāmas pie videi kaitīgajām precēm. DRN likme smēreļļām no 2017.gada 1.janvāra noteikta 0,17 eiro par kilogramu. Atbilstoši DRN likuma 9.pantam nodokli par videi kaitīgām precēm nodokļa maksātājs nemaksā, ja tas nodrošina vides aizsardzības normatīvajos aktos noteikto videi kaitīgu preču atkritumu reģenerācijas normu izpildi, kā arī izpilda vienu no nosacījumiem:

- ir izveidojis un piemēro ražotāja paplašinātās atbildības sistēmu attiecībā uz videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanu (turpmāk – videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas sistēma), iesniedzis Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošai iestādei finanšu nodrošinājumu un noslēdzis ar šo iestādi līgumu par videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu (turpmāk – videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas līgums);
- ir noslēdzis ar videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekotāju līgumu par piedalīšanos videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas sistēmā (ja apsaimniekotājs ir iesniedzis Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošai iestādei finanšu nodrošinājumu un noslēdzis ar šo iestādi videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas līgumu). [DRN likums, 2020]

⁴<https://m.likumi.lv/doc.php?id=124707>

⁵<https://m.likumi.lv/ta/id/124707#piel6>

Ministru kabineta 2007. gada 19.jūnija noteikumos Nr.404 "Kārtība, kādā aprēķina un maksā dabas resursu nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas" noteikta videi kaitīgu preču klasifikācija, tehniskais raksturojums un atbilstība nodokļa likmju grupām. 7.pielikumā "Nodokļa likmju grupām atbilstošo videi kaitīgo preču klasifikācija un tehniskais raksturojums" norādītas videi kaitīgo preču klasifikācijas un tehniskais raksturojums. Likumā ir pieminētas smēreļļas un eļļas filtri, tomēr nav sīkāk uzskaitīts smēreļļu tehniskais raksturojums. Noteikumos minēts, ka videi kaitīgo preču (turpmāk tekstā – VKP) svaru nosaka, izmantojot vienu no šādām metodēm:

- preču piegādātāja sniegto videi kaitīgo preču tehnisko aprakstu (specifikāciju);
- datus par analogu (tādu pašu) preču svaru;
- veicot preču svēršanu un aprēķinus saskaņā ar normatīvajiem aktiem par metroloģijas prasībām.

VKP svaru pamato ar vienu no šādiem dokumentiem:

- grāmatvedības uzskaites dokumenti un faktiski realizēto vai izmantoto videi kaitīgo preču svaru apliecinājošie dokumenti vai faktiski realizēto vai izmantoto videi kaitīgo preču svaru apliecinājošie dokumenti;
- piegādātāja noformēts un parakstīts dokuments (oriģināls), kas apliecina videi kaitīgo preču svaru;
- līgums par preču iegādi, kurā iekļauta informācija par videi kaitīgo preču svaru, vai preču piegādātāja sniegtais videi kaitīgo preču tehniskais apraksts (specifikācija, arī tā, kas publicēta elektroniskajā katalogā internetā vai citā elektroniskajā datu nesējā. Informāciju, kas publicēta elektroniskajā katalogā internetā, saglabā trīs gadus papīra izdrukas veidā vai elektroniskajā datu nesējā);
- muitas iestādes apstiprināta starptautisko kravas pārvadājumu pavadzīmes kopija, uz kuras norādīts muitas deklarācijas numurs un datums – ja preces ievad no valstīm, kas nav ES dalībvalstis, un kravas pavadzīme satur informāciju par videi kaitīgo preču svaru;
- pievienotās vērtības nodokļa rēķins, kurā ietverta visa nodokļa aprēķināšanai nepieciešamā informācija par videi kaitīgo preču svaru. Nodokļa aprēķina pamatošanai rēķins derīgs bez paraksta;
- profesionālas personu apvienības (kuru nodibinājuši elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāji un kura darbojas ne mazāk kā piecus gadus) atzinums par videi kaitīgo preču kategoriju un vidējo svaru (apvienība var izsniegt atzinumu tikai par attiecīgajām elektriskajām un elektroniskajām iekārtām);
- nodokļa maksātāja apstiprināts akts par faktiski realizēto vai savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantot uzsākto videi kaitīgo preču svaru;
- šo noteikumu 66.punktā minētās pilnvarotās institūcijas atzinums par videi kaitīgo preču veidu un svaru. Atzinumu institūcija sagatavo kā stingrās uzskaites dokumentu divos eksemplāros. Pirmo eksemplāru saņem nodokļa maksātājs, otro Latvijas iepakojuma sertifikācijas centrs glabā arhīvā trīs gadus. Atzinumu aizpilda un paraksta no nodokļa maksātāja neatkarīgs Latvijas iepakojuma sertifikācijas centra eksperts.

Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumos Nr.1294 "Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm" ir noteikta kārtība, kādā atbrīvo no DRN samaksas, arī par smēreļļām. Noteikumu 1.pielikumā 1.tabulā norādīts

smēreļļu atkritumu reģenerācijas apjoms (%) un termiņi. Smēreļļu atkritumu pieņemšanas vai savākšanas apjomam līdz 31.decembrim attiecībā pret attiecīgajā gadā realizēto vai savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai ievesto un izmantoto videi kaitīgo preču apjomu no 2017.gada 1.janvāra jābūt 45%. Papildus tam smēreļļu reģenerēto (tai skaitā atkārtoti izmantoto un pārstrādāto) atkritumu apjomam līdz 31.decembrim attiecībā pret attiecīgajā gadā pieņemto vai savākto (pārstrādes iekārtā nogādāto) videi kaitīgo preču atkritumu apjomu jābūt 80%. Autori secina, ka smēreļļu savākšanas un pārstrādes iespējas vēl var būtiski palielināt. No 2016. līdz 2019.gadam smēreļļu savāktais apjoms pret realizēto apjomu ir 41,1–45,44% ar tendenci palielināties, bet reģenerācijas un pārstrādes apjoms pret savākto apjomu ir 82,68–99,3%. Tam ir mainīga tendence. Sīkāk procentuālo sadalījumu var redzēt zemāk, 3.,4.,5. un 6.attēlā.

VVD mājaslapā ir sniegts to komersantu saraksts, kuri ir tiesīgi piešķirt atbrīvojumu no DRN saviem līgumpartneriem un ir izstrādājuši apsaimniekošanas sistēmas. Lai šīs tiesības iegūtu, atkritumu apsaimniekotājiem VVD ir jāiesniedz plāns atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumiem Nr.1294 “Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm”, kur ietilpst arī smēreļļu pārstrāde atbilstoši noteikumos noteiktajiem pārstrādes un reģenerācijas procentiem.

Pēc VVD mājaslapā⁶(resurss skatīts 14.09.2020.) pieejamās informācijas, uz 09.02.2020., Latvijā ir pieci atkritumu apsaimniekotāji, kas tiesīgi atbrīvot līgumpartnerus no DRN samaksas par videi kaitīgām precēm. Šie atkritumu apsaimniekotāji ir:

- SIA “Zaļais Centrs” (atbrīvojums spēkā līdz 31.12.2021.);
- SIA “Zaļā josta” (atbrīvojums spēkā līdz 30.09.2022.);
- AS “AJ PowerRecycling” (atbrīvojums spēkā līdz 31.03.2022.);
- AS “Latvijas Zaļais punkts” (atbrīvojums spēkā līdz 31.12.2022.);
- SIA “Eco Point” (atbrīvojums spēkā līdz 31.03.2021.).

Visi minētie apsaimniekotāji ir tiesīgi atbrīvot no DRN par smēreļļām. [VVD, apsaimniekošanas sistēmas.]

Izpētot VVD mājaslapā⁷sniegtos statistikas datus par ražotāju atbildības sistēmās apsaimniekoto atkritumu apjomu 2016.–2018.gadā (resurss skatīts 17.08.2020.), iegūta informācija par smēreļļu apsaimniekošanu. Zemāk **6.tabulā** apkopota informācija par videi kaitīgām precēm, tieši smēreļļām. Tabulā norādītas noapaļotas skaitliskās vērtības.

⁶Apsaimniekošanas sistēmas, kuras ieguvušas atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm: https://www.vvd.gov.lv/public/fs/CKFinderJava/files/VKP_apsaimn_sistema_2020_09_02.pdf

⁷Atbrīvojums no Dabas resursu nodokļu maksas: <https://www.vvd.gov.lv/biezak-uzdotie-jautajumi/atbrivojums-no-dabas-resursu-nodoklu-maksas/>

6. tabula. Ražotāju atbildības sistēmās apsaimniekoto izlietoto smēreļļu atkritumu apjoms 2016.–2018.gadā

	Realizēts (t)	Savākts (t)	Pārstrādāts (t)				Reģenerēts(t)			
			LV	ES	Ārpus ES	Kopā	LV	ES	Ārpus ES	Kopā
2016	14908,2	6126,8	0	0	0	0	5134	770,1	0	5904,1
2017	15135,2	6838	5092,8	859,4	0	5952,2	0	34,6	0	34,6
2018	15591,1	7058,2	4504,3	1331,2	0	5835,4	0	0	0	0

Sazinoties ar VVD, 27.08.2020. elektroniskā vēstulē tika sniegta informācija, ka uz 01.07.2020. DRN atbrīvojumu par videi kaitīgām precēm, t.sk. smēreļļām, ir saņēmuši 677 uzņēmumi, no tiem 215 uzņēmumi saņem atbrīvojumu tikai par smēreļļām. VVD rīcībā nav informācijas par precīzu uzņēmumu skaitu, kuri realizē smēreļļas, jo uzņēmumi, kuri saņem atbrīvojumu par visām videi kaitīgajām precēm, var neveikt darbības smēreļļām. VVD ir apkopojis datus par realizēto, savākto un reģenerēto (ietver pārstrādi) smēreļļu apjomu laikā no 2017. līdz 2019.gadam. VVD sniegtais apkopojums, redzams **7.tabulā**.

7. tabula. VVD sniegtā informācija par realizēto, savākto un reģenerēto smēreļļu apjomu 2017.–2019.gadā

Smēreļļas	Realizēts (t)	Savākts (t)	Reģenerācija (ietver pārstrādi) (t)
2017.gads	15135,2	6838	5986,833
2018.gads	15591,06	7058,167	5835,44
2019.gads	16484,904	7491,054	7438,898

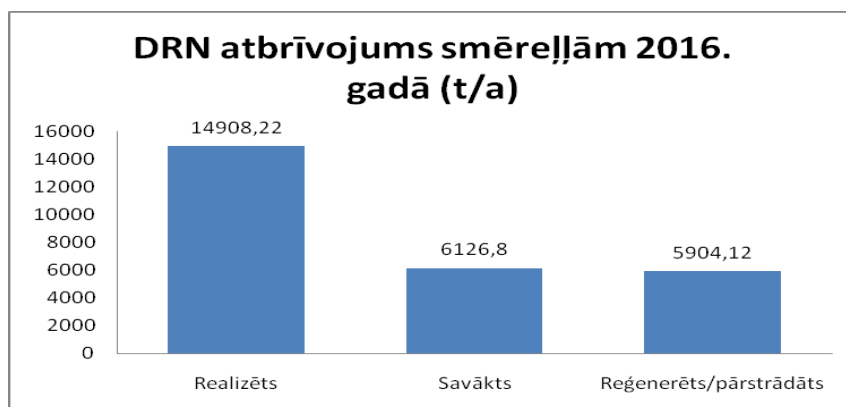
6.tabulā norādīta publiski pieejamā informācija no VVD mājaslapas⁸, kurā pieejama informācija par 2016.–2018.gadu. 7.tabulā norādīta VVD informācija, kas tika sniegta individuāli elektroniskā vēstulē(Nr.2.4/CS/1876/2020) un atspoguļo statistiku no 2017. līdz 2019.gadam. Salīdzinot 6. un 7.tabulu,redzams, ka informācija 2017. un 2018. gadā sakrīt, līdz ar to dati uzskatāmi par kvalitatīviem.

2016.gadā, pēc VVD informācijas, kopā tirgū realizētas 14 908,22 t smēreļļas. Atkritumu apsaimniekotāji pavisam savākuši 6126,8 t smēreļļas. Latvijā šajā gadā smēreļļu pārstrāde nav veikta. Latvijā reģenerētas 5134 t, bet ES 770,12 t. Kopā reģenerētas 5904,12 t smēreļļas. Salīdzinot savākto un reģenerēto daudzumu, secināms, ka 222,68 t smēreļļu ir

⁸Atbrīvojums no Dabas resursu nodokļu maksas: <https://www.vvd.gov.lv/biezak-uzdotie-jautajumi/atbrivojums-no-dabas-resursu-nodoklu-maksas/>

uzglabātas līdz 2017.gadam vai nav zināms, kas ar šīm smēreļļām noticis. Zemāk **3.attēlā** redzama DRN atbrīvojuma informācijas vizualizācija par 2016.gadu.

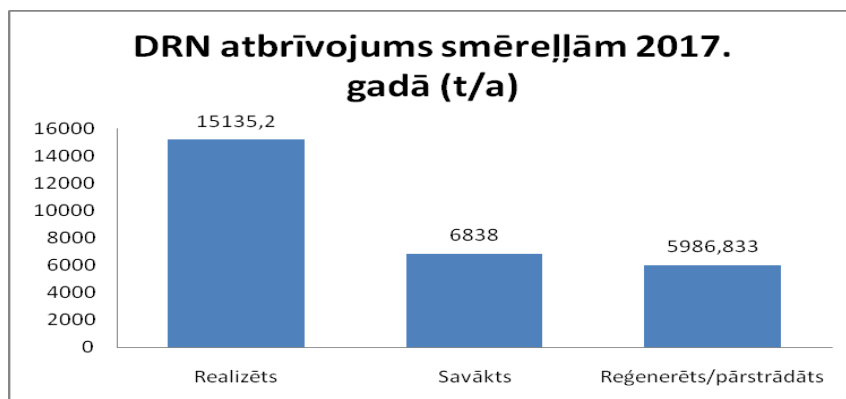
3.attēls. Informācija par smēreļļām 2016.gadā

Pēc 3.attēla redzams, ka 2016.gadā savākts 41,1% no realizētajām smēreļļām, bet reģenerēti un pārstrādāti 96,4% no savāktajām smēreļļām.

2017.gadā, pēc VVD informācijas, kopā tirgū realizētas 15135,2 t smēreļļas. Atkritumu apsaimniekotāji pavisam savākuši 6838 t smēreļļas. Latvijā pārstrādāts 5092,833 t, bet ES 859,38 t smēreļļu. Latvijā tās nav reģenerētas, bet ES – 34,62 t smēreļļu. Salīdzinot savākto un pārstrādāto/reģenerēto smēreļļu daudzumu, secināms, ka 851,167 t smēreļļu ir uzglabātas līdz 2018.gadam vai nav zināms, kas ar šīm smēreļļām noticis. Zemāk **4.attēlā** redzama DRN atbrīvojuma informācijas vizualizācija par 2017.gadu.

4.attēls. Informācija par smēreļļām 2017. gadā

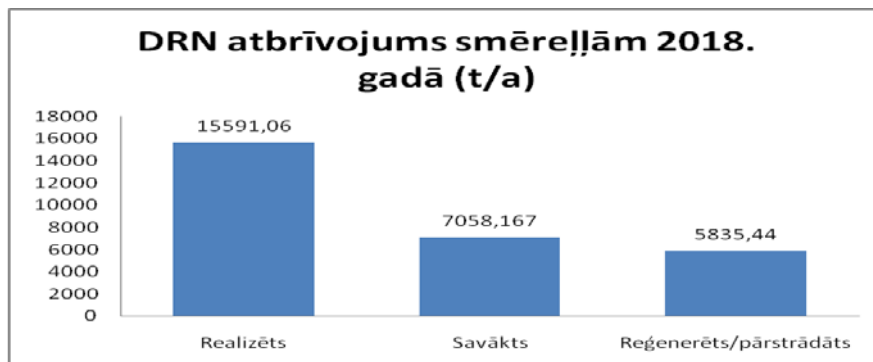

Pēc 4.attēla redzams, ka 2017.gadā savākti 45,18% no realizētajām smēreļļām, bet reģenerēti un pārstrādāti 87,55% no savāktajām smēreļļām.

2018.gadā, pēc VVD informācijas, pavisam tirgū realizētas 15 591,06 t smēreļļas. Atkritumu apsaimniekotāji kopā savākuši 7058,167 t smēreļļas. Latvijā pārstrādātas 4504,29 t, bet ES – 1331,15 t smēreļļu. 2018.gadā smēreļļas nav reģenerētas. Salīdzinot savākto un

pārstrādāto/reģenerēto smēreļļu daudzumu, secināms, ka 1222,727 t smēreļļu ir uzglabātas līdz 2019.gadam vai nav zināms, kas ar tām noticis. Zemāk **5.attēlā** redzama DRN atbrīvojuma informācijas vizualizācija par 2018.gadu.

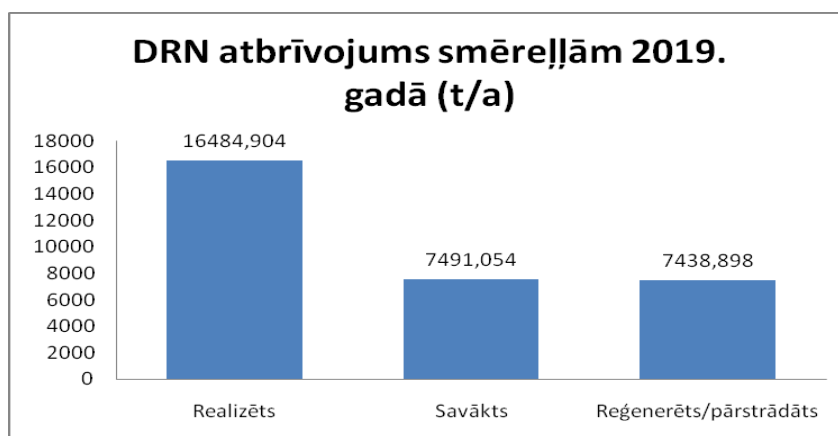
5.attēls. Informācija par smēreļļām 2018.gadā

Pēc 5.attēla redzams, ka 2018.gadā savākti 45,27% no realizētajām smēreļļām, bet reģenerēts/pārstrādāts 82,68% no savāktajām smēreļļām.

2019.gadā, pēc VVD informācijas, kopā tirgū realizētas 16484,904 t smēreļļas. Atkritumu apsaimniekotāji savākuši 7491,054 t smēreļļas. Gadā pavisam reģenerētas un pārstrādātas 7438,898 t smēreļļas, tomēr nav sniegta informācija, vai tas darīts Latvijā vai ES valstīs. Salīdzinot savākto un pārstrādāto/reģenerēto smēreļļu daudzumu, secināms, ka 52,156 t smēreļļu ir uzglabātas līdz 2020.gadam vai nav zināms, kas ar šīm smēreļļām noticis. Zemāk **6.attēlā** redzama DRN atbrīvojuma informācijas vizualizācija par 2019.gadu.

6.attēls. Informācija par smēreļļām 2019.gadā

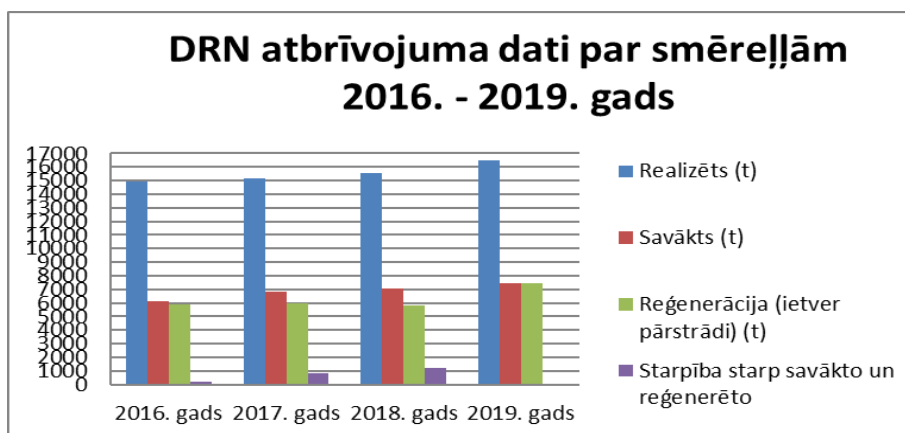
Pēc 6. attēla redzams, ka 2019. gadā savākts 45,44% no realizētajām smēreļļām, bet reģenerēts/pārstrādāts 99,3% no savāktajām smēreļļām.

Analizējot kopējo situāciju, redzams, ka katru gadu pieaug realizēto un savākto smēreļļu daudzums. 2016.gadā notika tikai smēreļļu reģenerācija, bet, sākot ar 2017.gadu, lielākā daļa tika pārstrādāta, savukārt 2018.gadā notika tikai pārstrāde. 2018.gadā ir pārstrādāts/reģenerēts vismazākais smēreļļu daudzums. 2019.gadā savākts vislielākais

smēreļļu daudzums, kā arī pārstrādāts vislielākais smēreļļu daudzums. Zemāk 7.attēlā redzama tendenču diagramma.

7. attēls. DRN atbrīvojuma dati par smēreļļām 2016.–2019.gads

Šajā nodaļā ir apkopota informācija atbilstoši pirmā darba uzdevuma pirmajam apakšpunktam. Apkopota un analizēta informācija par Latvijas tirgū laisto smēreļļu un naftas produktu apjomu. Šāda informācija ir svarīga Ministru kabineta noteikumu projektam, jo parāda naftas produktu un smēreļļu tendences Latvijā, ļaujot prognozēt nākotnes situāciju, tādējādi ļaujot izstrādāt korektākus Ministru kabineta noteikumus.

Pēc CSP datiem redzams, ka pēdējos gados samazinājies naftas produktu imports, bet patēriņš saglabājies salīdzinoši vienā līmenī. Nākotnē nav pamata uzskatīt, ka Latvijā būtiski samazināsies naftas produktu apjoms. DRN atbrīvojuma dati parāda, ka smēreļļu realizētais, savāktais un pārstrādātais/reģenerētais apjoms pēdējos gados pieaug. DRN atbrīvojuma dati parāda, ka smēreļļu pārstrādes/reģenerācijas apjoms 2016.–2019.gadā, salīdzinot pret savākto smēreļļu daudzumu, svārstās no ~80–99%, kas uzskatāms par augstu rādītāju. Pēc šīs informācijas var secināt, ka lielākā daļa savākto smēreļļu atkritumu tiek reģenerētas (sadedzinātas)/pārstrādātas atbilstoši esošajam Latvijas Republikas regulējumam. Viena no nozarēm, kur veidojas būtisks daudzums naftas produktu un smēreļļu atkritumi, ir kuģu un ostu darbība. Nākamajā nodaļā apskatīts šīs nozares Latvijas Republikas normatīvais regulējums un veiktās darbības ar naftas produktu un smēreļļu atkritumiem.

2. Kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšana un savākšana Latvijas ostās

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas pirmā darba uzdevuma otrajam apakšpunktam nepieciešams apkopot informāciju par Latvijas ostās izveidotajām sistēmām kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšanai un savākšanai.

Šajā sadaļā sniegta informācija par kārtību, kā kuģiem, ostas uzņēmumiem, atkritumu pieņēmējiem, ostu pārvaldēm un citām iesaistītajām pusēm Latvijā rīkoties ar kuģu radītajiem atkritumiem. Līgumdarba ietvaros aplūkotas/ analizētas šādas ostas: Rīgas osta, Ventspils osta, Liepājas osta, Skultes osta, Mērsraga osta, Salacgrīvas osta, Rojas osta, Engures osta, Pāvilstas osta un Lielupes (Jūrmalas) osta.

2.1. Likumdošanas ietvars kontekstā ar kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšanu un savākšanu Latvijā

2.1.1. Starptautiskie līgumi un normatīvie akti

MARPOL 73/78 – 1973.gada Starptautiskā konvencija par piesārņošanas novēršanu no kuģiem un tās 1978.gada protokols jaunākajā redakcijā Latvijā stājās spēkā 1992.gadā. Saskaņā ar MARPOL 73/78 Baltijas jūra ir izdalīta kā īpašs reģions, kur kuģiem jāievēro īpaši noteikumi un aizliegumi. Konvencijai ir seši pielikumi, no kuriem pieci nosaka prasības darbībām ar dažādiem kuģu radīto atkritumu veidiem:

- I pielikums – Noteikumi par naftas izraisītā piesārņojuma novēršanu;
- II pielikums – Kontroles noteikumi attiecībā uz piesārņojumu, ko izraisījušas kaitīgas šķidrās vielas, kas tiek pārvadātas kā lejamkravas;
- III pielikums – Noteikumi, kas attiecas uz tāda piesārņojuma novēršanu, ko izraisījušas kaitīgas vielas, kuras pa jūru pārvadā iepakotas;
- IV pielikums – Notekūdeņi. Noteikumi attiecībā uz kuģu notekūdeņu izraisītā piesārņojuma novēršanu. Konvencijas IV pielikums “Piesārņošanas no kuģiem novēršana” un tā 6. noteikums “Obligāta visu atkritumu novadīšana ostas pieņemšanas iekārtās” nosaka kuģiem prasību pirms ostas atstāšanas visus kravas pārpalikumus un kuģa radītos atkritumus, kurus nav atļauts novadīt Baltijas jūrā saskaņā ar MARPOL un Helsinku konvenciju, novadīt ostas pieņemšanas iekārtās;
- V pielikums – Atkritumi. Noteikumi attiecībā uz kuģu atkritumu izraisītā piesārņojuma novēršanu (t.sk. ekspluatācijas atkritumi (piem., eļļainās lupatas);
- VI pielikums - Gaisa piesārņojuma novēršana no kuģiem.

Helsinku konvencija ir 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija. Latvijā tā stājās spēkā 2000.gadā. Konvencijas mērķis ir samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu, sekmēt Baltijas jūras vides atveseļošanu un tās

ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu, tai skaitā aizsardzību no dažāda veida atkritumiem. Konvencijas mērķu īstenošanai tiek izstrādātas Baltijas jūras vides aizsardzības komisijas – Helsinku Komisijas (turpmāk tekstā – HELCOM) – rekomendācijas u.c. ieteikuma rakstura dokumenti, rokasgrāmatas un vadlīnijas.

Vēl jāņem vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES)2019/883 (2019.gada 17.aprīlis) par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai, ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK (dokuments attiecas uz EEZ).Tās mērķis ir rast līdzsvaru starp netraucētu jūras transporta darbību un jūras vides aizsardzību. Direktīva nosaka:

- prasību dalībvalstīm ostās nodrošināt atkritumu uzņemšanas iekārtu pieejamību atbilstoši to kuģu vajadzībām, kuri parasti izmanto attiecīgo ostu, neradot tiem nevajadzīgu aizkavēšanos, nosaka atbilstošu pieņemšanas iekārtu aprakstu, kā arī rīcību (ziņošanu) gadījumos, kad konstatēta ostas pieņemšanas iekārtu iespējamā neatbilstība;
- ostu atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes un ieviešanas nepieciešamību, plānā iekļaujamo informāciju, kā arī plānu aktualizēšanas kārtību;
- prasību kuģiem nodot visus atkritumus ostu pieņemšanas iekārtās (saskaņā ar MARPOL prasībām), kā arī prasību dalībvalstīm veikt visus iespējamus pasākumus, lai kuģi nodotu visus atkritumus pirms iziešanas, ja ir pamats uzskatīt, ka atkritumi varētu tikt izgāzti jūrā nepietiekamu uzkrāšanas tilpņu dēļ;
- prasību obligātās maksas ieviešanai ostā (“no-special-fee” sistēma), kā arī šīs maksas izmantošanas un aprēķināšanas principus.

2.1.2. Latvijas normatīvo aktu prasības

Likums “Par ostām” reglamentē Latvijas ostu darbības principus un pārvaldes kārtību. Tas nosaka arī brīvostas pārvaldes struktūru un galvenos pienākumus, kuģu satiksmes operatīvās vadības un kontroles principus, kā arī citus ostu darbības jautājumus, tostarp kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu apsaimniekošanai. Ostas noteikumu projektu izstrādā ostas pārvalde, un pēc saskaņošanas ar Satiksmes ministriju attiecīgā pašvaldības dome izdod tos saistošo noteikumu veidā. Šajos saistošajos noteikumos ir iekļauti vides aizsardzības noteikumi ostā, tai skaitā arī kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanā.

Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likumā ir noteikta valsts pārvaldes institucionālā sistēma jūrlietās un nodrošināta Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu prasību un standartu īstenošana jūras drošības jomā, kā arī minēto prasību un standartu ievērošana, lai novērstu vides piesārņošanu no kuģiem un nodrošinātu jūras satiksmes efektivitāti. Likums stājās spēkā 2002.gadā un nosaka ostas pārvaldēm nodrošināt kuģu radīto atkritumu pieņemšanu, bet piestātnes operatoriem – kuģu kravas radīto atkritumu pieņemšanu. Tāpat likums nosaka, ka atkritumu pieņemšanas iekārtām ostās jāatbilst MARPOL 73/78 konvencijas, Helsinku konvencijas un citu starptautisko normatīvo aktu prasībām.

Atkritumu apsaimniekošanas likums un ar to saskaņā izdotie Ministru kabineta noteikumi nosaka atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un

veselību, novēršot atkritumu rašanos, nodrošinot Latvijas teritorijā radīto atkritumu dalītu savākšanu un reģenerāciju, kā arī veicinot dabas resursu efektīvu izmantošanu un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu.

Ministru kabineta noteikumi Nr.455 “Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība” (08.12.2002.), nosaka kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtību un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtību. Ostas pārvalde organizē kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu apsaimniekošanu, ņemot vērā ostā ienākošo kuģu izmērus un tipu, kuģu radīto nododamo atkritumu daudzumu un veidu, kā arī ostas ģeogrāfisko stāvokli, lai nepieļautu kuģa dīkstāvi un aizkavēšanu ostā. Kravas pārpalikumu apsaimniekošanu jānodrošina kravas nosūtītājam vai pieņēmējam. Šajos noteikumos noteikts, ka ostas atkritumu apsaimniekošanas plānu pirms apstiprināšanas saskaņo ar Valsts vides dienestu. Kuģu radītos atkritumus ostā apsaimnieko atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas plānam. **Atkritumu apsaimniekošanas plānā iekļauj** kuģu radīto atkritumu un kravas pārpalikumu apsaimniekošanas kārtību ostā, tai skaitā šādus detalizētus aprakstus:

- ostas atkritumu pieņemšanas iekārtas un to nepieciešamības izvērtējumu, ņemot vērā to kuģu vajadzības, kādi parasti piestāj ostā;
- informāciju par atkritumu priekšapstrādi un tam nepieciešamo aprīkojumu;
- informāciju par atkritumu pārstrādi un apglabāšanu;
- kuģu radīto atkritumu un kravu pārpalikumu nodošanas kārtību;
- informāciju par licencēto atkritumu pieņēmēju un apsaimniekotāju (nosaukums, adrese, tālruņa numurs);
- informāciju par atkritumu pieņemšanas un apsaimniekošanas iekārtu atrašanās vietu ostā;
- informāciju par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu tipu un jaudu;
- samaksas kārtību, kas noteikta par kuģu radīto atkritumu pieņemšanu;
- informāciju par metodēm, kuras izmanto, lai noteiktu atkritumu pieņemšanas iekārtu noslogojuma patieso apmēru;
- informāciju par atkritumu apsaimniekošanas izmaksām krastā;
- informāciju par ostā apsaimniekojamo kuģu radīto atkritumu un kravas pārpalikumu veidu un apjomu, kā arī metodēm, kuras izmanto atkritumu apjoma noteikšanai;
- kārtību, kādā ziņo par atkritumu pieņemšanas iekārtu neatbilstību;
- starptautisko un Latvijas normatīvo aktu īsu aprakstu atkritumu nodošanas, pieņemšanas un apsaimniekošanas jomā;
- kuģu radīto atkritumu un kravas pārpalikumu pieņemšanas un apsaimniekošanas uzskaites kārtību, kā arī pārskatu sagatavošanas un informācijas aprites kārtību;
- informāciju par sadarbību starp ostā ienākošajiem kuģiem, atkritumu pieņēmējiem, piestātņu un terminālu lietotājiem un citām ieinteresētajām pusēm;
- plāna ieviešanas un papildināšanas kārtību;
- plāna ievērošanas kontroles kārtību;
- informāciju par personām, kas atbildīgas par atkritumu plāna ieviešanu un izpildi.

Ministru kabineta noteikumi Nr.302 “Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” (19.04.2011.) nosaka atkritumu klasifikatoru un

īpašības, kuras padara atkritumus bīstamus, kritērijus blakusproduktiem, kā arī kritērijus atkritumu bīstamības statusa piemērošanas izbeigšanai.

Ministru kabineta noteikumi Nr.485 “Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība” (21.06.2011.) nosaka kārtību, kādā apsaimniekojami polihlorētosbifenilus un polihlorētosterfenilus saturoši atkritumi, naftas produktu atkritumi, bateriju un akumulatoru atkritumi un titāna dioksīda rūpniecības atkritumi, kā arī to savākšanai, apstrādei un pārstrādei izvirzāmās prasības.

Ministru kabineta noteikumi Nr.484 “Bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakojšanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtība” (21.06.2011.) nosaka kārtību, kādā bīstamo atkritumu radītājs vai apsaimniekotājs nodrošina radīto vai apsaimniekoto bīstamo atkritumu identifikāciju, uzskaiti, iepakojšanu, marķēšanu, uzglabāšanu un pārvadājumu uzskaiti.

Ministru kabineta noteikumi Nr.703 “Noteikumi par kārtību, kādā izsniedz un anulē atļauju atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību” (13.09.2011.) nosaka atkritumu savākšanas, pārvadāšanas, pārkraušanas, šķirošanas vai uzglabāšanas atļauju izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atļaujās ietvertās prasības atkritumu apsaimniekotājam, kā arī valsts nodevas apmēru par atļaujas izsniegšanu un tās samaksas kārtību.

2.2. Kuģu radīto atkritumu un naftu saturošo atkritumu pieņemšana un savākšana Latvijas ostās

2.2.1. Kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plāns

Ostu pārvaldes izstrādā kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu triju gadu periodam, pamatojoties uz “Likuma par ostām” 7.panta 6.daļu un 2002.gada 8.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.455 “Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība”, un citiem nacionālajiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kas ir saistoši ostām kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas jomā.

Zemāk **8.tabulā** uzskaitītas ostas un to atkritumu apsaimniekošanas plāni un 2017.–2019.gadā pieņemtais šķidro atkritumu daudzums atbilstoši MARPOL 73/78 I pielikumam.

8.tabula Informācija par Latvijas ostu atkritumu apsaimniekošanas plāniem

Nr.p.k.	Osta	AA plāna izdošanas gads	Pieņemtais šķidro naftas atkritumu daudzums m ³ , informācija no VVD Jūras kontroles daļas (MARPOL 73/78 I pielikums) ⁹		
			2017	2018	2019
1.	Rīgas	2017	15004,07	17715,1	19624,53
2.	Liepājas	2020	3080,758	3246,38	3698,169
3.	Ventspils	2018	7555,55	7032,488	7790,704
4.	Skultes	2013	110,27	70	41,37
5.	Mērsraga	2018	–	0,5	–
6.	Salacgrīvas	2014	48,77	55,1	46,45
7.	Rojas	2018	–	–	–
8.	Engures	2018	–	–	–
9.	Pāvilostas	2015	–	–	–
10.	Jūrmalas	2018	–	–	–
Kopā			25 799,418	28 119,568	31 201,223

Ostas atkritumu apsaimniekošanas plāns ietver visu kuģu radīto atkritumu plūsmu ostā un tās apsaimniekošanu, par ko ir atbildīga ostas pārvalde. Tā mērķis ir noteikt kārtību, kā kuģiem, ostas uzņēmumiem, atkritumu pieņēmējiem, ostas pārvaldei un citām iesaistītajām pusēm rīkoties ar kuģu radītajiem atkritumiem. Ostas slēdz līgumus ar licencētiem atkritumu apsaimniekotājiem par atkritumu apsaimniekošanu ostas teritorijā. Ostu atkritumu apsaimniekošanas plānos ir norādīti atkritumu veidi, kurus attiecīgajam apsaimniekotājam ir atļauts apsaimniekot.

Visās Latvijas ostās atkritumu apsaimniekošanai jānotiek saskaņā ar šiem plāniem. Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas darbojas ostas akvatorijā, ir atbildīga par atkritumu apsaimniekošanas plāna neievērošanu saskaņā ar Administratīvo pārkāpumu kodeksu un citiem Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Fiziskām un juridiskām personām, kurām nav attiecīgas pilnvaras (licences, atļaujas) un kurām nav noslēgts līgums ar konkrētās ostas pārvaldi, aizliegts ostā veikt jebkura veida darbības, kā arī pildīt jebkurus ar ostas darbību saistītus pienākumus.

⁹Informācija iegūta no 29.10.2020. e-pasta vēstulē no VVD Zvejas kontroles departamenta Jūras kontroles daļas.

Katras ostas infrastruktūra naftas produktu atkritumu savākšanai ir citāda un atkarīga no ostas izmēra. Lielās ostas atkritumu pieņemšanu organizē 24 stundas diennaktī, tipiski izmantojot starpnieku jeb operatoru. Šķidrie atkritumi tiek savākti, izmantojot specializētu autotransportu un/vai specializētus savācējkuģus, bet cietie atkritumi – ar autotransportu. Saņemot informāciju par kuģa radīto atkritumu nodošanu, operators atkritumu pieņemšanu plāno tā, lai neradītu kuģim lieku dīkstāvi ostā, taču tam jānodod naftas saturošos ūdeņus atbilstoši atkritumu operatora norādījumiem. Ar naftas produktiem piesārņoto atkritumu nodošana var tikt veikta visā ostas teritorijā. Naftu saturošos šķidros atkritumus atkritumu apsaimniekotājs pieņem no kuģu atbilstošām tvertnēm ar atbilstošu aprīkojumu. Šiem atkritumiem nedrīkst būt šķidro kaitīgo vielu piemaisījumi. Naftas atkritumu priekšapstrāde ostās notiek saskaņā ar kuģa ekspluatācijas noteikumiem un papildu nosacījumi netiek izvirzīti.

Atkritumu operators ir atkritumu apsaimniekotāj firma, kas saņēmusi attiecīgu atļauju un ir tiesīga apsaimniekot atkritumus. Ja attiecīgā osta pati ir saņēmusi A vai B piesārņojošās darbības atļauju, tā tiešā pārraudzībā var veikt pieņemto naftas produktu atkritumu attīrīšanu vai priekšattīrīšanu. Šīs darbības var veikt arī cits operators, ja saņēmis attiecīgu atļauju.

Šajā nodaļā ir apkopota informācija atbilstoši pirmā darba uzdevuma otrajam apakšpunktam. Analizēts normatīvais regulējums, apkopots 2017.–2019.gada pieņemto naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu daudzums, kā arī sniegta informācija par kārtību, kādā ostā tiek apsaimniekoti kuģu radītie un naftas produktus saturošie atkritumi. Šāda informācija ir svarīga Ministru kabineta noteikumu kontekstā, jo, ņemot vērā sniegto informāciju, var secināt, ka kopumā Latvijas ostās apsaimniekoto šķidro naftas produktu atkritumu daudzums pēdējo trīs gadu laikā ir ar tendenci palielināties. Var secināt, ka ostu infrastruktūras šī veida atkritumu apsaimniekošanai ir pietiekami sakārtotas, lai šos atkritumus pieņemtu, taču, ņemot vērā pieauguma tendenci, nepieciešami jauni risinājumi šo atkritumu tālākai pārstrādei un reģenerācijai, tai skaitā pēc iespējas tuvāk atkritumu rašanās vietai, tādejādi veicinot atkritumu aprites principu.

3. Latvijā savākto, pārstrādāto un reģenerēto atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu apjoms

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas pirmā darba uzdevuma trešajam apakšpunktam nepieciešams apkopot informāciju par visiem savāktajiem, pārstrādātajiem un reģenerētajiem atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu apjomiem Latvijā.

Lai iegūtu informāciju par naftas produktu un smēreļļu atkritumu savākto, pārstrādāto un reģenerēto apjomu, apkopota un analizēta informācija no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (turpmāk tekstā – LVĢMC) oficiālo statistikas pārskatu atskaitēm: Nr.3 – Atkritumi (turpmāk tekstā – “Nr.3 – Atkritumi”). Atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 23.maija noteikumu Nr.271 “Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām” 2.3.punktam veidlapas “Nr.3 – Atkritumi. Pārskatus par atkritumiem” aizpilda:

- operatori, kuriem ir vai pārskata gadā bija atļauja A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai vai C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājums visu kategoriju (L, M, N, O) mehānisko sauszemes transportlīdzekļu, mobilās lauksaimniecības tehnikas un satiksmē neizmantojamu pārvietojamu mehānismu un citu pārvietojamu agregātu remonta un apkopes darbnīcai;
- komersanti, kuriem ir vai pārskata gadā bija izsniegta atkritumu apsaimniekošanas atļauja;
- atkritumu tirgotāji un atkritumu apsaimniekošanas starpnieki;
- atkritumu apsaimniekotāji, kuri Latvijas teritorijā ievēd vai no tās izved atkritumus reģenerācijai vai sadedzināšanai, ja sadedzināšana klasificējama kā atkritumu reģenerācija, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 14.jūnija Regulas (EK) Nr.1013/2006 par atkritumu sūtījumiem 3.pantā vai 1989.gada 22.marta Bāzeles Konvencijā par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu;
- atkritumu radītājs, kas no Latvijas teritorijas izved atkritumus apglabāšanai, pārstrādei vai reģenerācijai.

Informācija iegūta, pārskatot visu bīstamo atkritumu sarakstu, atlasot atkritumus, kuri atbilst naftas produktu atkritumiem, ar tiem piesārņotiem ūdeņiem, eļļām un smēreļļām. Netiek uzskaitīti tādi atkritumi kā eļļas filtri, adsorbenti u.c. atkritumi, kas pēc īpašībām nav šķidrā veidā. Zemāk **9.tabulā** norādīti 2017.–2019.gadā reģistrētie radītie naftas produktu un smēreļļu atkritumi [LVĢMC, 2020].

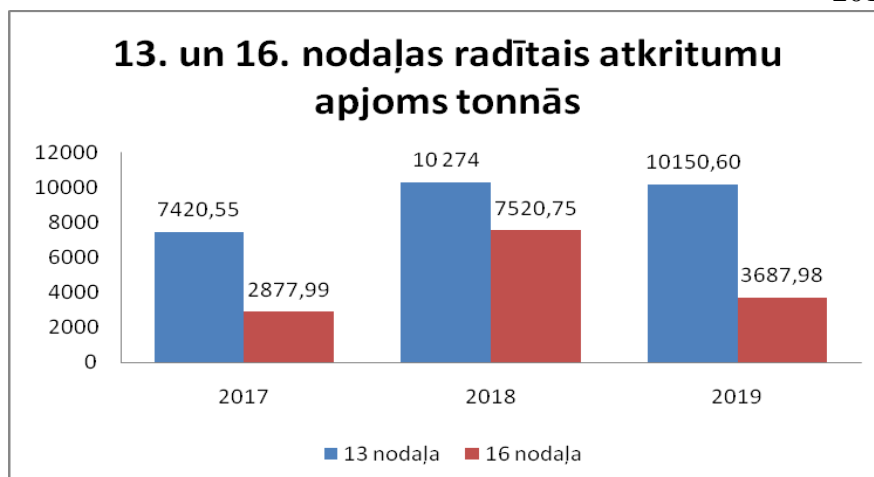
9. tabula. Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu radītais daudzums no valsts statistikas pārskatiem "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019.gadu

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Daudzums, t		
			2017.	2018.	2019.
5.nodaļa – Naftas produktu attīrīšanas, dabasgāzes attīrīšanas un ogļu pirolītiskās apstrādes atkritumi	50105	Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes	63,32	–	–
	50106	Iekārtu ekspluatācijas un tehniskās apkopes dūņas, kuras satur naftas produktus	–	134,45	–
Kopā			63,32	134,45	–
12.nodaļa – Metālu un plastmasu formēšanas, kā arī virsmu fizikālās un mehāniskās apstrādes atkritumi	120106	Halogēnus saturoši mašīnapstrādes eļļu atkritumi (izņemot emulsijas un šķīdumus)	0,15	2,67	1
Kopā			0,15	2,67	1
13.nodaļa – Eļļu atkritumi (izņemot pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas)	130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	116,5	85,26	184,21
	130113	Citas hidrauliskās eļļas	0,58	1,76	1,47
	130207	Bioloģiski viegli noārdāmas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	–	–	0,2
	130310	Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas	55,98	21,4	13,66
	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	1862,98	3674,84	3477,95
	130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti	123,88	–	–
	130701	Degēļa un dīzeļdegviela	5	0,04	0,03
	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	3881,86	4724,92	4321,63
	130702	Degviela	–	–	5,68
	130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti	913,58	1420,68	1820,26
	130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes	270,17	209,33	175,54

	130101	Hidrauliskās eļļas, kas satur polihlorētosbifenilus (turpmāk – PHB) vai polihlorētosterfenilus (turpmāk – PHT)3	–	0,2	–
	130109	Hlorētas minerālās hidrauliskās eļļas	1,18	0,62	1,23
	130204	Hlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	1,06	0,99	1,03
	130110	Nehlorētas minerālās hidrauliskās eļļas	12,82	14,19	14,01
	130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	69,16	74,25	119,37
	130111	Sintētiskās hidrauliskās eļļas	0,33	0,15	0,02
	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	105,47	45,34	14,3
	130308	Sintētiskās izolācijas un siltumnesējas eļļas	-	0,05	0
Kopā			7420,55	10 274	10 150,6
16.nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	2877,99	7520,75	3687,98
Kopā			2877,99	7520,75	3687,98

No **9.tabulass**niegtajiem datiem var secināt, ka lielāko naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu apjomu sastāda 13. un 16.nodaļas atkritumu klases. **8.attēlā** skatīt datu vizualizāciju diagrammā.

8.attēls. 13. un 16.nodaļas atkritumu klašu radītais atkritumu apjoms
2017.–2019.gadā

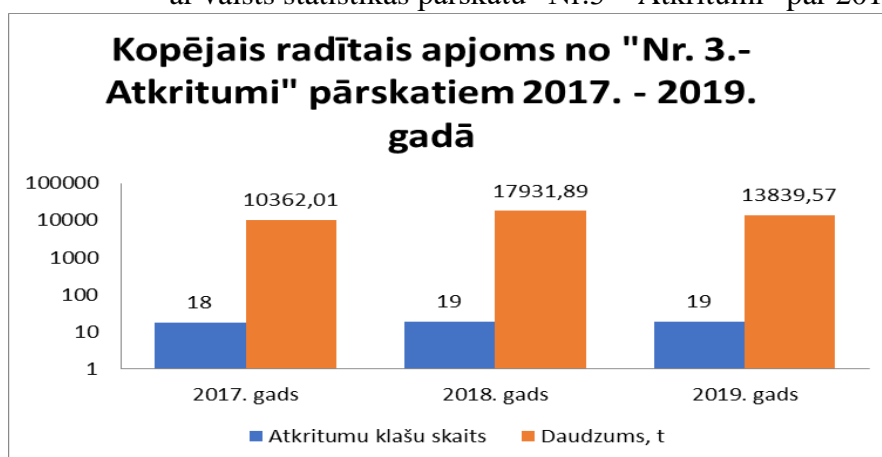
2017.gadā atkritumu pārskatos uzrādās 18 atkritumu klases, kas saistītas ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo radīto gada daudzumu 10 362,01 t.

2018.gadā atkritumu pārskatos uzrādās 19 atkritumu klases, kas saistītas ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo radīto gada daudzumu 17 931,89 t.

2019.gadā atkritumu pārskatos uzrādās 19 atkritumu klases, kas saistītas ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo radīto gada daudzumu 13 839,57 t.

Zemāk **9.attēlā** redzama kopējā tendenču diagramma.

9.attēls. Radītais daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019.gadu

Autori secina, ka šķidro naftas produktu, eļļu un smēreļļu radītie atkritumu apjomi ir ar tendenci palielināties, bet vislielākais pieaugums konstatēts 2018.gadā.

3.1. Savāktais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums

Zemāk **10.tabulā** redzams savāktais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistisko pārskatu “Nr.3-Atkritumi” par 2017.–2019. gadu.

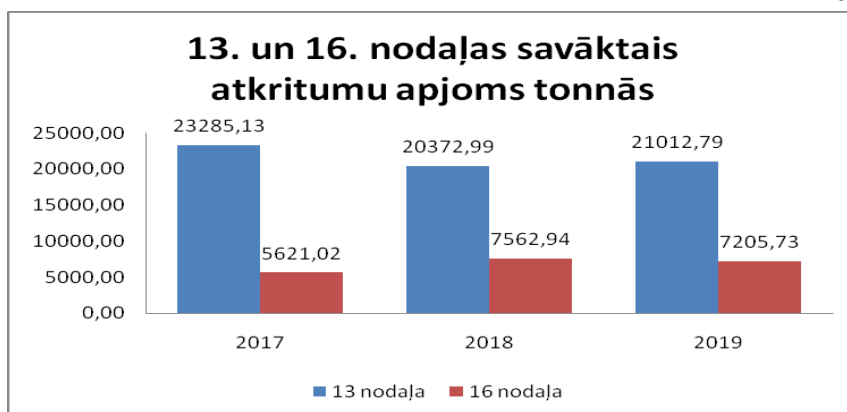
10. tabula. Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu savāktais daudzums no valsts statistiskās pārskatiem “Nr.3-Atkritumi” par 2017.–2019. gadu

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Daudzums, t		
			2017.	2018.	2019.
5.nodaļa – Naftas produktu attīrīšanas, dabasgāzes attīrīšanas un ogļu pirolītiskās apstrādes atkritumi	50105	Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes	739,14	–	28
	50106	Iekārtu ekspluatācijas un tehniskās apkopes dūņas, kuras satur naftas produktus	265,42	–	–
Kopā			1004,56	-	28
13.nodaļa – Eļļu atkritumi (izņemot pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas)	130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti	8924,32	5253,33	4523,16
	130309	Bioloģiski viegli noārdāmas izolācijas un siltumnesējas eļļas	–	0,2	–
	130402	Molu notekcauruļņu naftas produkti	–	60	–
	130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	91,4	79,31	213,49
	130113	Citas hidrauliskās eļļas	4,54	1,42	0,26
	130205	Nehlorētās minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	314,1	457,83	202,29
	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	84,01	44	2,39
	130111	Sintētiskās hidrauliskās eļļas	0,2	–	–
	130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes	374,58	280,6	346,46
	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	6361,55	6666,82	7134

	130310	Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas	87,16	41,15	12,4
	130401	Iekšējo ūdeņu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti	–	–	0,04
	130701	Degeļļa un dīzeļdegviela	0,12	0,08	0,73
	130208	Citas motoreļļas, pārneseļļas un smēreļļas	6874,01	7292,9	8213,72
	130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti	169,14	195,35	361,45
	130702	Degviela	–	–	2,4
Kopā			23 285,13	20 372,99	21 012,79
16.nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	5621,02	7562,94	7205,73
Kopā			5621,02	7562,94	7205,73

No **10.tabulā**sniegtajiem datiem var secināt, ka lielāko naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu apjomu sastāda 13. un 16.nodaļas atkritumu klases. Zemāk **10.attēlā** skatīt datu vizualizāciju diagrammā.

10.attēls. 13. un 16.nodaļas atkritumu klašu savāktais atkritumu apjoms 2017.–2019.gadā

2017.gadā atkritumu pārskatos norādīti 15 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo savākto gada daudzumu 29 910,71 t.

2018.gadā atkritumu pārskatos norādīti 14 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo savākto gada daudzumu 27 935,93 t.

2019.gadā atkritumu pārskatos norādīti 15 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo savākto gada daudzumu 28 246,52 t.

Zemāk **11.attēlā** redzama kopējā savākto naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzumu tendenču diagramma.

11.attēls. Savāktais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019.gadu

Autori secina, ka šķidro naftas produktu, eļļu un smēreļļu savāktais atkritumu apjoms ir ar tendenci samazināties. Lielākais samazinājums novērots 2018.gadā.

3.2. Importētais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums

Zemāk **11.tabulā** redzams importētais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar Valsts statistikas pārskatu "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019.gadu.

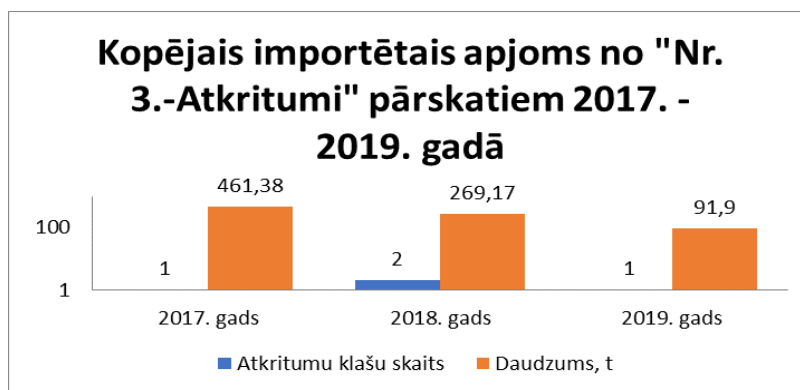
11.tabula. Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu importētais daudzums no valsts statistikas pārskatiem "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019.gadu

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Daudzums, t		
			2017.	2018.	2019.
5.nodaļa – Naftas produktu attīrīšanas, dabasgāzes attīrīšanas un ogļu pirolītiskās apstrādes atkritumi	050106	Iekārtu ekspluatācijas un tehniskās apkopes dūņas, kuras satur naftas produktus	–	–	91,9
Kopā			–	–	91,9
13.nodaļa – Eļļu	130403	Citu navigācijas kuģu	461,38	219,86	–

atkritumi (izņemot pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas)		tilpņu naftas produkti			
	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	–	49,31	–
Kopā			461,38	269,17	–

Pēc 11.tabulas redzams, ka 2017.gadā importēts vislielākais daudzums, bet 2019.gadā – vismazākais. Importētais apjoms ir ar tendenci samazināties. Zemāk **12.attēlā** skatīt datu vizualizāciju diagrammā.

12.attēls. Importētais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019.gadu

Autori secina, ka naftas produktu saturošu atkritumu importa apjoms pēdējos gados ir ar tendenci samazināties. 2019.gadā nav reģistrēti naftas produktu atkritumi no kuģiem.

3.3. Eksportētais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums

Zemāk **12.tabulā** redzams naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu eksportētais daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.gadu.

12.tabula. Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu eksportētais daudzums no valsts statistikas pārskatiem "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019. gadu

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Daudzums, t		
			2017.	2018.	2019.
13.nodaļa – Eļļu atkritumi (izņemot pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas)	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	317,74	235,59	2379,32
	130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	34,62	–	0,51
	130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti	606,00	1247,51	1167,88
	130110	Nehlorētas minerālās hidrauliskās eļļas	25,19	–	–
	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	–	125,00	6,70
	130701	Degeļļa un dīzeļdegviela	–	25,00	–
Kopā			983,55	1633,10	3554,41
16 nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	–	101,30	–
Kopā			–	101,30	–

Pēc 12.tabulas redzams, ka 2017.gadā eksportēts daudz mazāks apjoms nekā 2019.gadā. Zemāk **13.attēlā** skatīt datu vizualizāciju diagrammā.

13.attēls. Eksportētais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījās ar valsts statistikas pārskatu "Nr.3 – Atkritumi" par 2017.–2019. gadu

Autori secina, ka pēdējo gadu laikā strauji pieaudzis eksportēto šķidro naftas produktu un smēreļļu atkritumu apjoms, kas tiek eksportētas uz citām valstīm, kur tās tiek pārstrādātas vai izmantotas citiem nolūkiem.. Lielākais pieaugums novērojams 2019.gadā.

3.4. Pārstrādātais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums

Zemāk **13.tabula** redzams naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādātais daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019.gadu.

13.tabula. Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādātais daudzums no valsts statistikas pārskatiem “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019.gadu

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	R kods	Daudzums, t		
				2017	2018	2019
5.nodaļa – Naftas produktu attīrīšanas, dabasgāzes attīrīšanas un ogļu pirolītiskās apstrādes atkritumi	50105	Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes	R12	739,14	–	28
			Kopā			739,14
13.nodaļa – Eļļu atkritumi (izņemot pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas)	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	R12	5379,19	3875,19	4076,96
			R9	53	51	51,8
	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	R12	670,46	2709,37	4592,91
			R1	0,12	3,11	0,1
			R9	5454,81	3606,36	0,91
			R4	–	–	0,51
			R13	–	17,21	18,69
	130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	R9	358,17	291,83	2
			R12	–	65,26	155,72
			R13	–	71,31	46,96
	130310	Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas	R9	70,86	35,01	–
			R12	70,86	–	12,4
	130506	Eļļas un ūdens	R1	110,7	135,9	85,6

		atdalīšanas iekārtu naftas produkti	R12	104,7	166,03	125,57
			R9	–	39,74	–
			R3	–	–	25,2
	130109	Hlorētas minerālās hidroaizlīšanas eļļas	R9	0,93	–	1,18
			R12	–	0,57	–
	130702	Degviela	R9	0,99	–	–
	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	R9	0,41	21,56	0,1
			R12	72,6	3,86	–
			R13	–	–	2,82
	130110	Nehlorētas minerālās hidroaizlīšanas eļļas	R9	12,8	13,99	13,6
	130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti	R12	4328,13	4815,08	4191,2
	130113	Citas hidroaizlīšanas eļļas	R9	2	–	–
			R4	–	–	0,73
	130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes	R3	530	493,75	411,63
	130111	Sintētiskās hidroaizlīšanas eļļas	R9	–	0,2	–
	130309	Bioloģiski viegli noārdāmas izolācijas un siltumnesējas eļļas	R9	–	0,2	–
	130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	R13	–	23,14	147,09
			R10	–	11,94	–
	130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti	R3	–	–	25,2
Kopā				17220,73	16451,61	13988,88
16.nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	R9	459	845	383
			R12	3807,23	4269,98	1074,43
			R3	982,83	927	1817,47
Kopā				5249,06	6041,98	3274,9

R kodu paskaidrojums atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.319 "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem" 1.pielikumam:

R1 – atkritumu izmantošana galvenokārt par degvielu vai citā veidā, lai ražotu enerģiju;
R3 – par šķīdinātājiem neizmantotu organisko vielu pārstrāde vai attīrīšana, ieskaitot kompostēšanu un citus bioloģiskās pārveidošanas procesus;
R4 – metālu un metālu savienojumu pārstrāde vai attīrīšana, tajā skaitā sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
R9 – naftas produktu un eļļu rafinēšana vai naftas produktu un eļļu atkārtota izmantošana citā veidā;
R12 – atkritumu īpašību mainīšana, lai ar tiem veiktu jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10 un R11;
R13 – atkritumu uzglabāšana (izņemot pagaidu uzglabāšanu atkritumu rašanās vietās pirms to savākšanas), pirms tiek veiktas jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 un R123.

2017.gadā atkritumu pārskatos norādīti 21 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo pārstrādāto gada daudzumu 23 208,93 t.

2018.gadā atkritumu pārskatos norādīti 26 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo pārstrādāto gada daudzumu 22 493,59 t.

2019.gadā atkritumu pārskatos norādīti 26 atkritumu kodi, kas saistīti ar šķidrājiem naftas produktu atkritumiem, eļļām un smēreļļām, ar kopējo pārstrādāto gada daudzumu 17 291,78 t. Zemāk **14.attēlā** redzama tendenču diagramma.

14.attēls. Pārstrādātais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019. gadu

Autori secina, ka pēc “Nr.3 – Atkritumi” pārskatiem redzams: pēdējos gados ir samazinājies uzrādītais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādes daudzums. Vislielākais samazinājums novērojams 2019.gadā.

3.5. Apglabātais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums

Saskaņā ar LVĢMC valsts statistikas pārskata “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.gadu datiem naftas produktu un smēreļļu atkritumi 2017.gadā nav tikuši apglabāti.

Zemāk **14.tabulā** redzams naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu apglabātais daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2018.gadu.

14.tabula. Apglabātais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2018. gadu

Nr.p.k.	D kods	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	Daudzums, t
1.	D5	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	0,25
2.	D10	130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	12,03
3.	D10	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	18,61
4.	D10	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	0,27
5.	D10	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	17,95
6.	D10	130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	4,93
Kopā				54,04

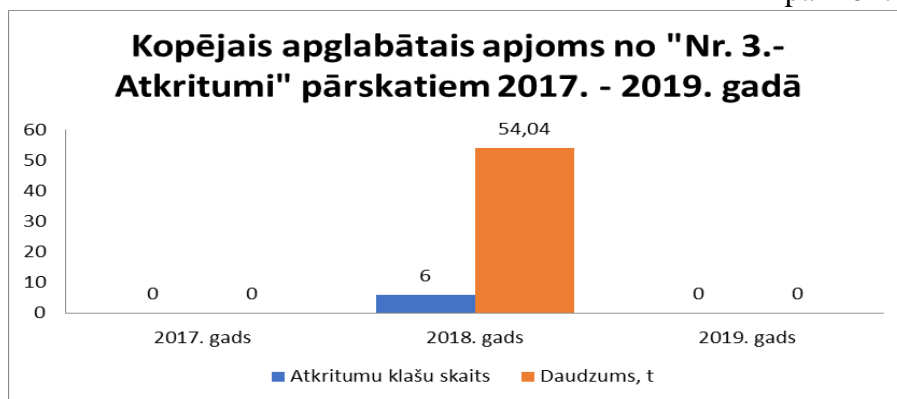
D kodu paskaidrojums atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.319 “Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem”:

D5 – uzglabāšana speciāli iekārtotos atkritumu poligonos (piemēram, atkritumu ievietošana ar izolācijas materiālu izklātos atsevišķos nodalījumos, kuri tiek noslēgti un ir izolēti viens no otra un no vides);

D10 – sadedzināšana uz sauszemes.

Saskaņā ar LVĢMC valsts statistikas pārskata “Nr.3 – Atkritumi” datiem par 2019.gadu, naftas produktu un smēreļļu atkritumi 2019.gadā nav tikuši apglabāti. Zemāk **15.attēlā** redzama tendenču diagramma.

15.attēls. Apglabātais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu daudzums no organizācijām, kas atskaitījušās ar valsts statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019. gadu

Autori secina – tikai 2018.gadā pārskatos norādīts, ka veikta naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu apglabāšana, bet citos pārskata perioda gados tā nav veikta.

Salīdzinot VVD apkopoto informāciju par videi kaitīgo preču atkritumu, tajā skaitā smēreļļu, apsaimniekošanu, kuru ir snieguši videi kaitīgo preču (VKP) apsaimniekotāji saistībā ar par atbrīvojumiem no DRN samaksas (turpmāk tekstā šī ziņojuma kontekstā –arī DRN atbrīvojums) un oficiālās statistikas pārskata “Nr.3 – Atkritumi” datus par smēreļļu savākto un reģenerēto (ietver pārstrādi) apjomu, autori secina, ka informāciju savstarpēji ir problemātiski salīdzināt. DRN atbrīvojumu sniegtajā informācijā nav paskaidrots, zem kādiem atkritumu kodiem tiek uzskaitītas DRN atbrīvojumā norādītās smēreļļas. Zemāk **15.tabulā** norādīts salīdzinājums starp DRN atbrīvojumu sniegto informāciju un “Nr. 3 – Atkritumi” atskaitēs sniegto informāciju. “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēs atlasīta informācija tieši par smēreļļu pozīcijām.

15.tabula. DRN atbrīvojuma informācijas salīdzinājums ar LVĢMC pārskatiem “Nr.3 – Atkritumi”

Gads	DRN		Nr.3 – Atkritumi	
	Savākts (t)	Reģenerācija (ietver pārstrādi) (t)	Savākts (t)	Reģenerācija (ietver pārstrādi) (t)
2017.	6838	5987	7364,02*	6700,295*
2018.	7058,167	5835,44	7837,5*	6825,275*
2019.	7491,054	7438,898	8431,06*	4833,834*

* Kopā saskaitītās atkritumu klases: “Bioloģiski viegli noārdāmas izolācijas un siltumnesējas eļļas (130309)”, “Citas hidrauliskās eļļas (130113)”, “Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (130205)”, “Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (130206)”, “Sintētiskās hidrauliskās eļļas (130111)”, “Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas (130310)”, “Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (130208)”.

Pēc datiem redzams, ka “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēs norādītais savāktais un reģenerētais (pārstrādātais) smēreļļu daudzums ir lielāks nekā minēts DRN atbrīvojumā. Savāktais naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu apjoms oficiālās statistikas pārskata “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēs 2017.gadā norādīts par 526,02 t (~7%) lielāks, 2018.gadā –par 779,333 t (~10%) lielāks, 2019.gadā –par 940,006 t (~11%) lielāks. Reģenerētais (pārstrādātais) apjoms 2017.gadā norādīts par 713,295 t (~11%) lielāks un 2018.gadā–par 989,835 t(~15%) lielāks. Izņēmums ir 2019.gada reģenerētais (pārstrādātais) smēreļļu

atkritumu daudzums, kas oficiālās statistikas pārskata “Nr. 3 – Atkritumi” atskaitēs norādīts ievērojami mazāks nekā DRN atbrīvojumā: mazāks par 2605,064 t(35%).

Datu nesakrītība var tikt skaidrota ar to, ka visi uzņēmumi, kas aizpilda “Nr.3 – Atkritumi” atskaites, nav saņēmuši DRN atbrīvojumu par smēreļļām. Pamatojoties uz šo informāciju, var secināt, ka par Latvijā savākto un reģenerēto smēreļļu apjomu izmantojama oficiālo statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” atskaišu sniegtā informācija, tomēr bažas raisa 2019.gada atskaitēs norādītais reģenerācijas (pārstrādes) apjoms, jo tas ir gandrīz uz pusi mazāks nekā DRN atbrīvojumā. Šāda nobīde no pārējiem datiem liek domāt, ka vienā no informācijas avotiem ir ieviesusies kļūda. Vadoties pēc DRN atbrīvojuma datiem, Latvijā pēdējos gados smēreļļu reģenerācijas (pārstrādes) apjoms ir ar tendenci palielināties. Pēc DRN atbrīvojuma datiem:

- no 2017. uz 2018.gadu novērojams samazinājums par 151,56 t;
- no 2018. uz 2019.gadu novērojams pieaugums par 1603,458 t.

Pēc “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēm:

- no 2017. uz 2018. gadu novērojams pieaugums par 124,98 t;
- no 2018. uz 2019. gadu novērojams samazinājums par 1991,441 t.

Zemāk **16.tabulā** norādītas skaitliskās atšķirtības starp DRN atbrīvojuma sniegto informāciju un “Nr. 3 – Atkritumi” reģenerēto/pārstrādāto daudzumu.

16. tabula. Atšķirtības starp DRN atbrīvojuma un “Nr.3 – Atkritumi” reģenerēto/pārstrādāto smēreļļu apjomu

Gads	DRN	“Nr.3 – Atkritumi”	Atšķirība
2017.	5987	6700,295	“Nr.3 – Atkritumi” lielāks par 713,295
2018.	5835,44	6825,275	“Nr.3 – Atkritumi” lielāks par 989,835
2019.	7438,898	4833,834	DRN lielāks par 2605,064

Saistībā ar 2019.gadaoficiālo statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” reģenerēto/pārstrādāto smēreļļu datu lielo atšķirību LVĢMC 28.09.2020. sniedza elektronisku atbildi, ka “Nr.3 – Atkritumi” dati par 2019.gadu nav tikuši līdz galam apstiprināti, palikuši 49 pārskati statusā “iesniegts” un “labošanā”, bet LVĢMC neuzskata, ka tam varētu būt liela ietekme uz noziņotajiem atkritumu eļļu daudzumiem. Dati par gadiem var būt atšķirīgi, jo ne vienmēr visi uzņēmumi noziņo informāciju ar “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēm. Detālākai datu analīzei LVĢMC iesaka salīdzināt konkrētas atkritumu klases, skatoties kopsavilkumus ražotņu griezumā. Zemāk **17. un 18.tabulā** apkopota informācija par uzņēmumiem, kas savos pārskatos no 2017.– 2019.gadam uzrādījuši tieši salīdzinātās smēreļļu atkritumu klases (savāktos un pārstrādātos daudzumus): 130309, 130113, 130205, 130206, 130111, 130310 un 130208.

17.tabula. Informācija no “Nr.3 – Atkritumi” par smēreļļu savāktajiem daudzumiem 2017.–2019.gadā

Gads	Atkritumu klase 130309		Atkritumu klase 130113		Atkritumu klase 130205		Atkritumu klase 130206		Atkritumu klase 130111		Atkritumu klase 130310		Atkritumu klase 130208	
	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t
2017.	0	0	3	4,544	10	314,104	6	84,01	2	0,201	2	87,16	23	6874,005
2018.	1	0,2	2	1,421	9	457,831	7	44	0	0	2	41,15	26	7292,897
2019.	0	0	1	0,26	8	202,292	3	2,39	0	0	1	12,4	30	8213,715

*Norādītajā organizāciju skaitā nedublējas organizācijas, kas savākšanu veikušas vairākos novados. Ja organizācija sniegusi pārskatus par dažādām savākšanas vietām, katra vieta nav uzskaitīta atsevišķi, bet norādīta organizācija kā tāda kopumā.

18.tabula. Informācija no “Nr.3 – Atkritumi” par smēreļļu pārstrādātajiem daudzumiem 2017.–2019. gadā

Gads	Atkritumu klase 130309		Atkritumu klase 130113		Atkritumu klase 130205		Atkritumu klase 130206		Atkritumu klase 130111		Atkritumu klase 130310		Atkritumu klase 130208	
	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t	Org. skaits *	Kopā, t
2017.	0	0	1	2	4	358,172	4	73,01	0	0	2	141,72	16	6125,393
2018.	1	0,2	0	0	3	428,407	4	25,412	1	0,2	1	35,01	15	6336,046
2019.	0	0	1	0,73	4	204,672	2	2,92	0	0	1	12,4	12	4613,112

*Norādītajā organizāciju skaitā nedublējas organizācijas, kas savākšanu veikušas vairākos novados. Ja organizācija sniegusi pārskatus par dažādām savākšanas vietām, katra vieta nav uzskaitīta atsevišķi, bet norādīta organizācija kā tāda kopumā.

Salīdzinot 15.tabulu ar 17. un 18.tabulu, secināms, ka sniegtie dati ir validēti. LVĢMC atskaitēs “Nr.3 – Atkritumi” norādīto atkritumu klašu (130309; 130113; 130205; 130206; 130111; 130310; 130208) norādītais atkritumu daudzums “Kopējā griezumā” un “Ražotņu griezumā” ir norādīts atbilstoši iesniegtajiem statistikas datiem. DRN atbrīvojuma 15.tabulā norādītā 2019.gadā reģenerētā un pārstrādātā smēreļļu daudzuma lielā atšķirība ar LVĢMC “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēs sniegto informāciju, iespējams, skaidrojama ar to, ka VVD sniegta informācija, ka smēreļļas tikušas reģenerētas/pārstrādātas, bet patiesībā ar tām veiktas citas darbības, kas LVĢMC atskaitēs “Nr.3 – Atkritumi” nav klasificētas kā reģenerācija/pārstrāde. Otra iespēja ir tāda, ka uzņēmumi, kas atskaitījušies VVD, nav iesnieguši oficiālo statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” atskaites.

Lai iegūtu informāciju par naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veidiem Latvijā, zemāk **19.tabulā** apkopota informācija par pārstrādē norādītajiem R kodiem un daudzumiem no oficiālo statistikas pārskatu atskaitēm “Nr.3 – Atkritumi” par 2017.–2019.gadu.

19.tabula. Informācija no “Nr.3 – Atkritumi” par naftas produktu un smēreļļu reģenerācijas kodiem 2017.–2019.gadā.

R kods	Daudzums 2017.gadā, t	Daudzums 2018.gadā, t	Daudzums 2019.gadā, t
R1	110,82	139,01	85,7
R3	1512,83	1420,75	2279,5
R4	0	0	1,24
R9	6412,97	4904,89	452,59
R10	0	11,94	0
R12	15172,31	15905,34	14257,19
R13	0	111,66	215,56
Kopā	23208,93	22493,59	17291,78

R1 – Atkritumu izmantošana galvenokārt par degvielu vai citā veidā, lai ražotu enerģiju.

R3 – Par šķīdinātājiem neizmantotu organisko vielu pārstrāde vai attīrīšana, ieskaitot kompostēšanu un citus bioloģiskās pārveidošanas procesus.

R4 – Metālu un metālu savienojumu pārstrāde vai attīrīšana, tajā skaitā sagatavošana atkārtotai izmantošanai.

R9 – Naftas produktu un eļļu rafinēšana vai naftas produktu un eļļu atkārtota izmantošana citā veidā.

R10 – Apstrāde augsnē, kas rada ekoloģiskus vai lauksaimniecības uzlabojumus.

R12 – Atkritumu īpašību mainīšana, lai ar tiem veiktu jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10 un R11:

- R2 – šķīdinātāju attīrīšana vai reģenerācija;
- R5 – citu neorganisko materiālu pārstrāde vai attīrīšana;
- R6 – skābju vai bāzu reģenerācija;
- R7 – piesārņojuma mazināšanai izmantoto ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu reģenerācija;
- R8 – katalizatoru sastāvdaļu reģenerācija;
- R11 – tādu atkritumu izmantošana, kas radušies, veicot jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9 un R10.

R13 – Atkritumu uzglabāšana (izņemot pagaidu uzglabāšanu atkritumu rašanās vietās pirms to savākšanas), pirms tiek veiktas jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R11 un R12.

Pēc statistikas datiem redzams, ka naftas produktu un smēreļļu atkritumi visvairāk tiek apsaimniekoti, izmantojot R12, R9 un R3 atkritumu reģenerācijas veidus. Zem R12 koda iedalās plašs saraksts ar reģenerācijas veidiem, tāpēc nav iespējams objektīvi izvērtēt, cik liels apjoms atkritumu tiek reģenerēts konkrētajā veidā. Lai nākotnē iegūtu kvalitatīvākus datus par naftas produktu un smēreļļu reģenerācijas faktiskajiem veidiem, statistikas pārskatā “Nr.3 – Atkritumi” būtu nepieciešams izveidot atsevišķu sadaļu, kur detalizētāk tiktu norādīts gala reģenerācijas veids. Pēc esošajiem datiem R1 reģenerācijas veids norāda uz nelielu (~100 t gadā) naftas produktu un smēreļļu atkritumu sadedzināšanas apjomu. Pārējā statistika rāda, ka naftas produktu un smēreļļu atkritumi tiek reģenerēti, attīrīti no piemaisījumiem un izmantoti atkārtoti citam nolūkam, bet gala izmantošanas veids atskaitēs netiek norādīts.

Šajā nodaļā sniegtā informācija nodrošina pirmā darba uzdevuma trešā apakšpunkta izpildi. Ir apkopota un analizēta informācija par visu savākto, pārstrādāto un reģenerēto atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu apjomu Latvijā. Skaitliski norādīti visi apjomi un veikta datu analīze, kur tendences norāda uz savākšanas un pārstrādes/reģenerācijas apjoma pieaugumu. Esošajā Latvijas normatīvo regulējumu kontekstā tiek panākta augsta reģenerācijas/pārstrādes efektivitāte. Naftas produktu un smēreļļu savāktā apjoma palielinājums norāda uz aktīvāku dalītu šo atkritumu savākšanu, kas palielina arī pārstrādes/reģenerācijas apjomam. DRN atbrīvojuma un oficiālo statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” reģenerēto/pārstrādāto smēreļļu apjoma lielās atšķirības 2019.gadā visticamāk var liecināt par kļūdaini ievadītu informāciju datu sistēmās, tāpēc būtu jāveic kontrole, lai šādas kļūdas neievistos arī turpmāk.

Atbilstoši apstrādātajiem statistikas datiem, apjoms ir ar tendenci palielināties un iegūtā informācija ir svarīga pētījuma tālāko nodaļu kontekstā un darba mērķa sasniegšanai.

4. Informācija par atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtām Latvijā

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas pirmā darba uzdevuma ceturtajam apakšpunktam nepieciešams apkopot informāciju par atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtām, to atļaujās norādīto iekārtu jaudu un faktisko noslodzi.

Šajā sadaļā sniegta informācija par atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iekārtām Latvijā. Atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas iekārtas operatoram saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir jāsaņem A vai B kategorijas piesārņojošas darbības atļauja.

Informāciju par A vai B kategorijas atļaujām un tajās norādītajām jaudām naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādei vai reģenerācijai (sadalījums pa reģioniem) skatīt **20.tabulā**.

20.tabula. Atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas lielākās iekārtas, kuru operatori saņēmuši A vai B kategorijas piesārņojošas darbības atļauju

Novads/Reģions	Operators	Atļaujas kategorija	Atļaujā norādītā jauda un reģenerācijas veids(pēc VVD izsniegtajām atļaujām, https://www.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlaujas-un-licences/a-un-b-atlaujas/)	Izmantotā jauda 2019.t/g(pēc LVĢMC sniegtajām oficiālās statistikas atskaitēm), reģenerācijas veids
Kurzeme	“DG TERMINĀLS” SIA LSEZ	A	<p>Operatora pieprasītā naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu reģenerācijas jauda līdz 45,6 tonnām dienā, 3240 gadā.</p> <p>Reģenerācijas kodi R12, R9</p>	<p>2509,359 t</p> <p>R12</p>
	“GREEN OIL” SIA	A	<p>Gadā maksimāli iespējams pārstrādāt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – līdz 8000 tonnām izlietoto tehnisko eļļu (vidēji 22 tonnas dienā) un, pievienojot piedevas, saražot 8600 tonnas gatavās produkcijas, ko paredzēts realizēt ES tirgū (pieņemot, ka iekārtā tiek pārstrādātas tikai izlietotās tehniskās eļļas); – līdz 28000 tonnām degvielu maisījumu atkritumu (vidēji 76 tonnas dienā) un 	–

			saražot vidēji 27 720 tonnas gaišo naftas produktu (pieņemot, ka iekārtā tiek pārstrādāti tikai degvielas maisījumi).	
	Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde	A	<p>Naftas produktus saturošo notekūdeņu, kas kvalificēti kā bīstamie atkritumi, uzglabāšana līdz 1712 m³ (1692,2 t) un citu bīstamo atkritumu vienlaicīgu uzglabāšana līdz 18 t;</p> <p>Naftas produktu saturošu atkritumu attīrīšana NAI – 20260 t/ gadā.</p> <p>sadedzināšanas iekārtas darbībai ar ievadīto nominālo siltuma jaudu 1,16 MW, kur kā kurināmais tiek izmantoti arī eļļas un ūdens atdalīšanas naftas produkti – 140 t/gadā.</p> <p>Reģenerācijas kodi R12, R1</p>	<p>85,6 t</p> <p>R1</p> <p>3604,276 t</p> <p>R12</p>
	“SCHWENK LATVIJA” SIA 40003386821	A	<p>Atstrādātās smēreļļas un kuģu tilpņu naftas produkti tiks izmantotas klinkera krāsns deglī ar patēriņu 7700 t/gadā.</p> <p>Reģenerācijas kods R1</p>	–
	AS “Ventbunkers”	A	<p>Šķidro bīstamo atkritumu (naftas produktus saturošu) pieņemšana no komersantiem un to attīrīšana ar jaudu līdz 5000 t/a jeb 14 t/dnn naftas eļļas atkritumu, naftas produktu saturošo šķidro atkritumu reģenerācijai – 60 000 t/gadā.</p>	<p>434,8 t</p> <p>R9</p>

			Reģenerācijas kods R12	
Zemgale	“E DAUGAVA” SIA 40003600332	A	Atstrādātu eļļu, eļļu atkritumu destilācija – līdz 6000t/gadā. R3, R9	2319,813 t R3
Rīga	“BAO” AS 40003320069	A	Naftas produktus saturošie atkritumi 9500 t/gadā. R12	284,453 t R12
	SIA “CORVUS COMPANY”	A	Hidrauliskas, transmisijas, motoru eļļas, kas nebija izmantotas, bet tām ir beidzies derīguma termiņš, un atstrādāto motoru eļļas. Kopējais apjoms sasniedz – 700 t gadā. R12, R13	1425,6 t R12
	SIA “EKO OSTA”	A	Naftas produktu saturošo šķidro atkritumu reģenerācijai – 60 000 t/gadā; ar naftas produktiem piesārņotu ūdeņu (notekūdeņu) attīrīšanai – 60 000 t/gadā; eļļas un naftas produktu reģenerācijai eļļas un naftas produktu priekšapstrādes un pārstrādes iekārtās – 20 000 t/gadā.	6115,434 t R12, R13

			R12, R13	
	“PRINTPACK SERVICE” SIA	B	Ar bīstamām vielām piesārņotu ūdeņu destilācijai iekārtā WT 55 HP-R ar kopējo apjomu 440 t/gadā.	-

Šajā nodaļā ir apkopota informācija atbilstoši pirmā darba uzdevuma ceturtajam apakšpunktam. Norādītas atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas iekārtas un to atļaujās norādītās, kā arī izmantotās jaudas. Reģionālais sadalījums norādīts, jo tas var kalpot par vienu no kritērijiem, lai izvēlētos reģionu pārstrādes un reģenerācijas iekārtu izvietošanai. Uz doto brīdi ne Vidzemes, ne Latgales reģionā šādas iekārtas atkritumu pārstrādei nav, līdz ar to papildus resursi tiek tērēti atkritumu pārvadāšanai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka uzstādīto atkritumu pārstrādes iekārtu skaits uzskatāms par pietiekamu un to jaudas netiek izmantotas pilnībā. Taču ņemot vērā reģionālo sadalījumu, būtu nepieciešams veicināt atkritumu iekārtu uzstādīšanu atsevišķos reģionos.

Gadījumā ja tiktu veiktas, izmaiņas normatīvajos aktos, veicinot šo atkritumu pārstrādi, prognozējams, ka samazinātos iepriekš analizētais naftas produktu saturošo atkritumu eksporta daudzums un palielinātos uz vietas reģenerēto atkritumu apjoms. Tāpat reģenerācijas apjomu var ietekmēt citi ārējie faktori – uzņēmumu cenu politika, ekonomiskie apstākļi u.c.

5. Pieprasījuma novērtējums pēc Latvijā pārstrādātajām atkritumu eļļām un kuģu radītajiem naftas produktu atkritumiem

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas darba uzdevuma otrajam punktam jānovērtē pieprasījumu pēc Latvijā pārstrādātām atkritumeļļām un kuģu radītajiem naftas produktu atkritumiem.

21.tabulā norādīti statistikas dati par pārstrādāto/reģenerēto smēreļļu apjomu no DRN atbrīvojumu sistēmas pārstrādātajām smēreļļām un kopējiem pārstrādātajiem/reģenerētajiem naftas produktu, eļļu un smēreļļu apjomu no oficiālo statistikas pārskatu “Nr.3 – Atkritumi” atskaitēm. Papildus norādītas maksimālās atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas iekārtu operatori, kuri saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir saņēmuši A vai B kategorijas piesārņojošas darbības atļauju, pārstrādes jauda.

21.tabula. Pārstrādes/reģenerācijas statistikas informācija un pieprasītās atkritumu apsaimniekotāju kopējās jaudas

Gads	DRN pārstrāde/reģenerācija, t/a	“Nr.3 – Atkritumi” pārstrāde/reģenerācija, t/a	A vai B kategorijas pārstrādes vai reģenerācijas iekārtu operatoru jaudas (jaudas, kas norādītas piesārņojošās darbības atļaujās, kā arī ja norādītas vairākas jaudas dažādiem produktiem, ņemta viena lielākā)
2017.	5986,833	23138,07	Līdz 170 676,2 t/a (provizoriski dati).
2018.	5835,44	22493,59	
2019.	7438,898	17291,78	

Salīdzinot statistikas datus un atļaujās norādīto naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas iekārtu jaudu, autori secina, ka tās ir pietiekamas. Pieņemot, ka 2017.gadā pārstrādāts/reģenerēts vislielākais apjoms, operatoru iekārtu noslodze būtu tikai 13,6%. Pēc šīs informācijas var secināt, ka pārstrādes vai reģenerācijas iekārtu operatori ir uzstādījuši lielas jaudas iekārtas ar domu apmierināt nākotnes pieprasījumu pēc naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumu pārstrādes. Jāņem vērā, ka iekārtu faktiskā jauda var būt mazāka, jo piesārņojošās darbības atļaujās lielākoties norāda iekārtu maksimālo jaudu, kuru realitātē var būt neiespējami sasniegt.

25.09.2020. atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas iekārtu operatoriem, kuri saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir saņēmuši A vai B kategorijas piesārņojošas darbības atļauju, tika izsūtītas elektroniskas vēstules, lai viņi, būdami jomas speciālisti, sniegtu savu vērtējumu par Latvijas tirgus pieprasījumu pēc pārstrādātajām atkritumu eļļām un kuģu radītajiem naftas produktu atkritumiem. Atkārtotas vēstules izsūtītas 15.10.2020.

SIA “PRINTPACK SERVICE” telefona sarunā norādīja, ka naftas produktus un smēreļļas uzņēmumā nepārstrādā, bet vairāk nodarbojas ar šķīdinātāju pārstrādi. Neregulāri gada laikā nenozīmīgā apjomā tiek pieņemti naftas produkti un/vai smēreļļas, taču tās netiek pārstrādātas, bet gan nodotas tālāk kādam no atkritumu apsaimniekotājiem.

AS "Ventbunkers" 21.10.2020. atsūtīja elektronisku vēstuli Nr.2-4/201, kurā norādīja, ka sava uzņēmuma rūpniecisko notekūdeņu attīrīšanas iekārtās pieņem tikai naftas produktus saturošus uzņēmumu un kuģu notekūdeņus, bet nepieņem atstrādātas motoreļļas. Vēstulē tika norādīts, ka pēdējo trīs gadu laikā pēc naftas produktu saturošu notekūdeņu attīrīšanas iegūts šāds naftas produktu apjoms:

- 2018. – 2609 t;
- 2019. – 2500 t;
- 2020. – 2000 t.

AS "Ventbunkers" notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ir paredzētas ar naftas produktiem piesārņotu notekūdeņu, tajā skaitā kuģu ūdeņu, attīrīšanai. Pielietotā tehnoloģija ļauj no ūdens atdalīt naftas produktus līdz tādai pakāpei, ka tos drīkst izlaist Baltijas jūrā. Iegūtie naftas produkti pēc atūdeņošanas (ūdens ne vairāk par 1%) AS "Ventbunkers" uzskatā ir izmantojams kā piedeva kurināmajā vai izejviela tālākai naftas pārstrādei, vai kā citādi pēc pircēja ieskatiem.

Pēc AS "Ventbunkers" sniegtās informācijas, redzams, ka norādītajā laika periodā samazinājies iegūtā naftas produkta apjoms. AS "Ventbunkers" ir viens no Latvijas vadošajiem naftas produktu pārkraušanas termināliem ar pārkraušanas apjomu līdz 7 miljoniem tonnu gadā¹⁰. Iegūto naftas produktu apjoma samazinājums var liecināt par faktisko kravu apgrozījuma samazinājumu, mazāku naftas produktu atkritumu gada apjomu vai samazinājumu pieprasījumā pēc pārstrādātiem naftas produktu atkritumiem.

LSEZ SIA "DG Termināls" 21.11.2020. vēstulē norāda, ka ir pieņēmis un pārstrādājis vairāk nekā 2500 tonnu naftas produktu atkritumu, tādējādi nodrošinot visa pārstrādātā apjoma (100 procentu apmērā) otrreizēju izmantošanu. Pārstrādes procesā tiek iegūts pēc fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām jēlnaftai līdzvērtīgs produkts – ogļūdeņražu maisījums, kas tālāk tiek nogādāts uz naftas pārstrādes rūpnīcām. Rūpnīcā šie naftas produkta atkritumi no jauna tiek pārstrādāti dažādos jaunos augstas kvalitātes produktos (piemēram, jaunās bāzes eļļās, jaunās smēreļļās un citos jaunos augstas kvalitātes ķīmiskos un naftas produktos, kas vēlāk tiek izmantoti citu jaunu patērētāju produktu ražošanā). Autoru uzskatā, šī pārstrāde pielīdzināma pirmsapstrādei, jo iegūtais "produkts" pēc tam tiek nogādāts naftas pārstrādes rūpnīcā, kur notiek tā tālāka pārstrāde. Tā kā Latvijā nav šādas naftas pārstrādes rūpnīcas, iegūtais "produkts" tiek eksportēts uz citām valstīm, ko pēc LSEZ SIA "DG Termināls" norādītās informācijas var izsekot atkritumu pārvaldājumu uzskaites valsts informācijas sistēmā (tālāk tekstā – APUS). Tendences norāda, ka mazā naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes produktu pieprasījuma dēļ Latvijā ekonomiski izdevīgāk ir šos atkritumus eksportēt gala pārstrādei uz citām valstīm, nevis celt pārstrādes rūpnīcas Latvijā. Šāda informācija ir svarīga Ministru kabineta noteikumu projekta izstrādei, jo norāda uz to, ka izstrādātajiem beigu statusa kritērijiem jābūt konkrēti pielāgotiem Latvijas situācijai, ņemot vērā visu ieinteresēto pušu viedokli, lai neatstātu nelabvēlīgu ietekmi uz esošajām nozarēm Latvijā. Izstrādātajiem beigu statusa kritērijiem jābūt pietiekami stingriem, lai neatstātu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, bet tai pašā laikā, lai netraucētu un negatīvi neietekmētu esošo pārstrādes un reģenerācijas nozari.

SIA "Zaļā josta" 17.11.2020. elektroniskā vēstulē sniedza šādu informāciju: "Pie Latvijas atstrādāto eļļu apjomiem ir ekonomiski nepamatoti likt kā prioritāti bāzes eļļu

---

¹⁰<https://www.ventbunkers.lv>

pārstrādi, līdz ar to arī šādas rūpnīcas izveidi. Esam pētījuši, ka minimālais reģenerējamo eļļu apjoms, lai bāzes eļļu pārstrādes rūpnīcu būtu ekonomiski pamatoti izveidot, ir 20 tūkstoši tonnu gadā. Šāda apjoma Latvijā nav, tāpēc ir ļoti nepieciešams kā primāro atstrādāto eļļu pārstrādes veidu saglabāt reģenerāciju, kas tiktu ieskaitīta pārstrādes normu izpildē, un bāzes eļļu pārstrādi noteikt kā papildu opciju.” SIA “Zaļā josta” ilglaicīgi darbojas nozarē, līdz ar to uzņēmuma sniegtā informācija uzskatāma par vērā ņemamu.

Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam stratēģiskajam ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatam naftas produktu atkritumu (smēreļļu) un eļļas filtru apsaimniekošanā tika savākti apmēram 40% no realizētajiem produktiem. Naftas produktu atkritumu savākšana notiek galvenokārt autotransporta līdzekļu tehniskās apkopes vietās. Savāktie naftas produktu atkritumi tiek pārstrādāti gan Latvijā (galvenokārt kā degviela cementa ražošanas procesos), gan ārzemēs. Vislielākās iespējas pārstrādei Latvijā ir motoreļļu, pārnesumu eļļu un smēreļļu atkritumiem un hidraulisko eļļu atkritumiem, kas veido gandrīz attiecīgi 34% un 32% no pieejamām pārstrādes jaudām. Latvijā esošās eļļu atkritumu pārstrādes jaudas ievērojami pārsniedz savāktu eļļu atkritumu apjomus, tādējādi ir uzskatāmas par pietiekamām [Geo Consultant; 2020].

Latvijas pārstrādes jaudas ir pietiekamas, tomēr produkta sadedzināšanai būtu jābūt otrai prioritātei, dodot pirmo prioritāti tieši jauna produkta ražošanai. Beigu statusa kritēriju izstrāde naftas produktu un atkritumeļļu atkritumiem varētu veicināt šīs nozares attīstību un šo atkritumu pārstrādi, jo iepriekš kritēriji beigu statusa noteikšanai nebija izstrādāti. Balstoties uz pieejamo informāciju, nevar izdarīt viennozīmīgus secinājumus par pieprasījumu pēc Latvijā pārstrādātām atkritumu eļļām un kuģu radītajiem naftas produktu atkritumiem. Pieprasījums atkarīgs no vairākiem apstākļiem. Lai iegūtu augstas kvalitātes produktu, jāpanāk augstas kvalitātes pārstrādes rādītāji. Lai iegūtu augstas kvalitātes produktu, būtu jāizstrādā kritēriji atkritumu statusa beigu piemērošanai naftas produktu un smēreļļu atkritumiem.

Ir izpildīts darba uzdevuma otrais punkts. Apkopota un analizēta pieejamā informācija, kā arī uzrunāti naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes uzņēmumi. Latvijā ir pietiekamas naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes jaudas, it īpaši pirmējās pārstrādes kontekstā.

6. Informācija par Latvijas normatīvajos aktos, labākajos tehniskajos pieejamos paņēmienos un standartos noteiktajām tehniskajām prasībām pārstrādāto atkritumeļļu un kuģu radīto naftas produktu atkritumu turpmākai izmantošanai

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas trešajam darba uzdevumam jāapkopo informācija par Latvijas normatīvajos aktos un standartos noteiktajām tehniskajām prasībām pārstrādāto atkritumeļļu un kuģu radīto naftas produktu atkritumu turpmākai izmantošanai.

6.sadaļā apkopota informācija par aktuālajām tehniskajām prasībām pārstrādāto atkritumeļļu un kuģu radīto naftas produktu atkritumu turpmākai izmantošanai.

6.1. Starptautiskā likumdošana un standarti

Atbilstoši Eiropas Komisijas izstrādātās nozaru labāko pieejamo tehnisko paņēmienu (LPTP) vadlīnijās atkritumu pārstrādes nozarē¹¹ tiek norādīts, ka atstrādāto eļļu reģenerācijā tiek izdalīti divi galvenie reģenerācijas veidi, viens no tiem, *attīrīšana līdz materiālam, kuru var izmantot kā bāzes eļļu*, lai ražotu smēreļļas, otrs – *atkritumu izmanto kā kurināmo*. LPTP nodaļā tiek aprakstīts atkritumeļļu pirmapstrādes process – ūdens, mehānisko piemaisījumu un naftas produktu vieglās frakcijas atdalīšana. Šis pirmapstrādes process, salīdzinot ar citiem eļļu attīrīšanas procesiem nedod kvalitatīvu gala produktu, nedz arī panāk galīgo mērķi attīrīšanā. Darbības princips balstīts uz ūdens un mehānisko piemaisījumu atdalīšanu ar fizikāli/mehānisko principu. Tiek izmantota nostādināšana, lai atdalītu ūdeni un mehāniskos piemaisījumus. Nostādināšanu var veikt, izmantojot rezervuāru, seperatorus, centrifūgas, destilācijas iekārtas. Šajās vadlīnijās arī minēts, ka, iegūstot bāzes eļļu, lai to izmantotu tālāk, piemēram, kā smēreļļu, tai jebkurā gadījumā ir jāpievieno attiecīgās piedevas (5–25% no iegūtās bāzes eļļas apmēra), bez tam jāņem vērā, ka, lai iegūtu bāzes eļļu, kas izmantojama turpmāk, jāparedz arī aromātisko ogleņūdeņražu novēršana iegūtajā eļļā, kā arī to, ka mālu izmantošana neveicina kvalitatīvas bāzes eļļas iegūšanu.

Saskaņā ar pieejamo informāciju (*Formulation of lubricants. Determination of mineral oil content, Forensic Institute; 2015*¹²) tiek izdalītas vairākas bāzes eļļu grupas – no 2 līdz 5. Bāzes eļļa ir kvalitatīvas eļļas, kas izmantojamas kā smēreļļas un kas iegūtas rafinējot neapstrādātas eļļas (minerālās bāzes eļļas) vai ķīmiskās sintēzes procesos (sintētiskās bāzes eļļas). Bāzes eļļas viršanas temperatūra ir robežās no 288 līdz 566°C, kas sastāv no ogleņūdeņražiem ar 18–40 oglekļa atomiem. Saskaņā ar Bāzeles konvencijas tehniskajām vadlīnijām par atkritumeļļu reģenerāciju vai atkārtotu izmantošanu (*Basel Convention Technical Guidelines on Used Oil Re-Refining or Re-Uses of Previously Used Oil*¹³), Labākajiem pieejamiem tehniskiem paņēmieniem (*Processed Fuel Oil, Northern Ireland Environment Agency*¹⁴) atstrādāto eļļu reģenerācija ietver šādas darbības:

- 1) pirmsapstrādi (ūdens, sedimentu, ligroīna u.c. aizvākšana). Šis process nav uzskatāms par eļļas reģenerāciju, jo rezultātā neiegūst produktu, kā arī nesasniedz

¹¹Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Waste treatment Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control).

¹²Formulation of lubricants. Determination of mineral oil content, Forensic Institute; 2015.

¹³Basel Convention Technical Guidelines on Used Oil Re-Refining or Re-Uses of Previously Used Oil.

¹⁴Processed Fuel Oil, Northern Ireland Environment Agency.

reģenerācijas mērķi. Mērķis – atdalīt ūdeni no eļļas, aizvākt nogulsnes un cietās daļiņas (mehāniskos piemaisījumus). Procesa apraksts – nostādināšana, izgulsnēšana (sedimentēšana), filtrēšana/vakuumsūkni, sadalīšana (centrifūga, destilēšana). Atkarībā no piesārņotības pakāpēs ir nepieciešami vairāki atkārtoti pirmsapstrādes cikli. Procesa efektivitāti nodrošina arī papildu karsēšana (samazina viskozitāti);attīrīšanu.

- 2) Mērķis – atdalīt smagos metālus, polimēru piedevas un citus degradācijas savienojumus.

Bīstamas ķīmiskas vielas klasificē Komisijas regula(ES) 2015/830, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu(turpmāk tekstā – arī REACH regula). Nosaukums “REACH” veidots no Regulas nosaukuma angļu valodā (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*). Saskaņā ar REACH regulas II sadaļas 1.nodaļas 5., 6. un 7.punktā noteikto un 46.panta 1.punktu, kopiena neražo vai nelaiž tirgū vielas, vielas preparātos vai izstrādājumos, ja tās, neievērojot prasības, nav reģistrētas saskaņā ar attiecīgajiem šīs sadaļas noteikumiem. Ja viela izstrādājumos ir tādā daudzumā, kas kopumā vienam izgatavotājam vai importētājam gadā pārsniedz vienu tonnu, tā ir jāreģistrē. Kamēr vielu nav reģistrējis kāds cits, REACH regulas 2.panta 7.punkta d) apakšpunktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti. Ja operators savas darbības spēj pamatot kā reģenerāciju, tad tam jāveic vēlīnā provizoriskā reģistrācija (ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā pēc pirmās tonnas sasniegšanas). Tas nozīmē, ka operators, kurš nav veicis šādu reģistrāciju, nevar likumīgi ražot vai laist tirgū savu vielu, kamēr to nav reģistrējis pats operators vai kāds cits. REACH regulas 3.panta 14.punktā ražošana ir definēta kā “vielu ražošana vai ekstrakcija to dabiskā agregātstāvoklī”. Šai definīcijai pilnībā atbilst vielas, kuras ir tikušas ķīmiski pārveidotas atkritumu apstrādes un reģenerēšanas procesa laikā. Saskaņā ar REACH regulas 1.panta 3.punktu atkritumi, kā tie definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/12/EK par atkritumiem, nav viela, maisījums vai izstrādājums šīs regulas 2.panta izpratnē. Uz reģenerētām vielām REACH reģistrācijas prasības attiecas tāpat kā uz jebkādām citām vielām, kuras ietilpst REACH regulas darbības jomā. Vielu identificēšana ir uzņēmēja, kas veic minētās darbības, pienākums. Jābūt informācijai par eļļu ķīmisko sastāvu – kādas konkrēti vielas un cik lielā koncentrācijā ir konkrētajā eļļā.

Saskaņā ar Eiropas Ķīmikāliju aģentūras vadlīnijām par atkritumiem un reģenerētām vielām¹⁵to 1.pielikumā ir noteikti vispārīgi pienākumi, kas jāievēro reģenerēšanas operatoram, lai varētu izmantot Regulas 2.panta 7.punkta d)apakšpunktā noteikto atbrīvojumu. Vadlīniju 2.3.punktā noteikts, ka uzņēmumiem, kas vēlas izmantot iepriekš minēto Regulas atbrīvojumu, ir jāsniedz iestādēm atbilstoša dokumentācija, apliecinot, ka viņu reģenerētām vielām var piemērot atbrīvojumu. Saskaņā ar šo vadlīniju 2.3.1.apakšpunktu reģenerētai vielai ir jābūt tādai pašai kā vielai, kas ir tikusi reģistrēta (esošā reģistrācija) attiecīgā reģenerācijas procesā.

---

¹⁵Avots: Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, <http://echa.europa.eu>

6.2. Nacionālā likumdošana un standarti

- Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.pantā noteiktajam, *atkritumu reģenerācija* ir jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautsaimniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādi izmantošanai. Savukārt *atkritumu pārstrāde* – atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai.
- MK 21.06.2011. noteikumi Nr.485 “Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība” nosaka, ka atkritumeļļu reģenerācija ir pārstrādes darbība, kuras rezultātā, attīrot vai rafinējot atkritumeļļas un veicot piesārņojošo vielu, oksidācijas produktu un piedevu atdalīšanu no atkritumeļļām, tiek iegūta attīrīta bāzes eļļa. Noteikumu 12.punktā minēts, ka polihlorētosbifenilus un polihlorētosterfenilus saturošus naftas produktu atkritumus ir atļauts reģenerēt, ja pēc reģenerācijas procesa ir iespējams atdalīt polihlorētosbifenilus un polihlorētosbifenilus vai polihlorēto bifenilu un polihlorēto sterfenilu saturs pēc reģenerācijas ir mazāks par 50 daļām uz miljonu.
- MK 19.04.2011. noteikumu Nr.302 “Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” 6.punkta 6.3.apakšpunktā noteikts, ka vielu vai priekšmetu neklasificē kā atkritumus, ja ir pabeigta vielas vai priekšmeta reģenerācija (arī pārstrāde) un tie vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem [...] – pastāv tirgus vai pieprasījums pēc šādas vielas vai priekšmeta; viela vai priekšmets atbilst normatīvajos aktos noteiktajām tehniskajām prasībām šādas vielas vai priekšmeta turpmākai izmantošanai un prasībām attiecīgajai vielai vai priekšmetam. No kā secināms, ka radītajam produktam/vielai ir jāatbilst attiecīgajā nozarē noteiktajām tehniskajām specifikācijām/standartiem, kas noteiktas likumdošanā, pamatojot šādu informāciju ar atbilstošu dokumentāciju/laboratoriskiem pētījumiem. Svarīgi arī atzīmēt, ka šādas vielas vai priekšmeta izmantošana nedrīkst radīt negatīvu ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.
- Ja atkritumu plāno izmantot kā kurināmo, tad jāņem vērā, ka saskaņā ar MK 2011.gada 24.maija noteikumu Nr.401 “Prasības atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai” 5.punktu “Noteikumu papildu prasības bīstamajiem atkritumiem neattiecas uz šķidriem atkritumiem, tai skaitā naftas produktu atkritumiem (jebkurām minerālas izcelsmes smēreļļām vai rūpnieciskajām eļļām, arī lietotu iekšdedzes dzinēju eļļām, pārneseļu kārpu eļļām, minerālajām smēreļļām, turbīnu eļļām un hidrauliskajām eļļām), ja: 5.3. to siltumspēja nav mazāka par 30 MJ/kg”.
- Jāņem vērā arī fakts, ka atkritumu līdzsadedzināšanai nav noteikti piesārņojošo vielu robežlielumi – tos aprēķina, izmantojot MK noteikumu Nr.401 (24.05.2011.) 4.pielikumā minēto formulu.
- MK noteikumos Nr.485 noteikts, ka naftas produktu atkritumu reģenerācijas process nedrīkst negatīvi ietekmēt cilvēku veselību un vidi. Reģenerācijas procesā radušies naftas produkti nedrīkst saturēt bīstamos atkritumus.

Iepriekš minētais likumdošanas ietvars un standarti ir tie, kuri jāņem vērā, veicot pārstrādes vai reģenerācijas darbības ar naftas produktu un atstrādāto eļļu atkritumiem. Ņemot vērā, ka esošajā regulējumā nav pilnībā izstrādāti kritēriji atkritumeļļu un kuģu radīto naftas

produktu atkritumu pārstrādei un reģenerācijai, tad ir nepieciešams izstrādāt kritērijus, kurus izpildot, atstrādātās eļļas un naftu saturošo kuģu atkritumus vairs neuzskatīs par atkritumiem, bet gan par produktiem.

Ir izpildīts trešais darba uzdevums. Apkopota informācija par ES un Latvijas normatīvajos aktos, un standartos noteiktajām tehniskajām prasībām pārstrādāto atkritumeļļu un kuģu radīto naftas produktu atkritumu turpmākai izmantošanai. Šāda informācija ir svarīga Ministru kabineta noteikumu projekta izstrādei, jo ministru kabineta noteikumu projekts ir izstrādājams kontekstā ar iepriekš minēto normatīvo aktu likumdošanas ietvaru.

7. Novērtējums un prognozes par atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes/reģenerācijas attīstību Latvijā

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas ceturtnā darba uzdevuma punktam jā sagatavo novērtējums un prognozes par atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes/reģenerācijas attīstību Latvijā atbilstoši Direktīvas 2008/98 EK 21.panta 4.punktā noteiktajam, ņemot vērā arī atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas iespējas Baltijas valstīs (Igaunijā un Lietuvā). Jānovērtē nepieciešamās investīcijas šādu iekārtu izveidošanai, kā arī to darbības izmaksas.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008.gada 19.novembris)¹⁶ ar grozījumiem 2018.gada 30.maijā¹⁷ 21.panta 4.punktā nosaka, ka līdz 2022.gada 31.decembrim Komisija izskata datus par atkritumeļļām, ko dalībvalstis sniedz saskaņā ar 37.panta 4.punktu, lai apsvērtu iespēju pieņemt pasākumus attiecībā uz atkritumeļļu apstrādi, tostarp kvantitatīvus mērķrādītājus attiecībā uz atkritumeļļu reģenerāciju un jebkādiem turpmākiem pasākumiem atkritumeļļu reģenerācijas veicināšanai. Šajā nolūkā Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kuram vajadzības gadījumā pievieno leģislatīva akta priekšlikumu. Šis punkts nosaka, ka, sākot ar 2023.gadu, ES pastiprinās atkritumeļļu pārstrādes un reģenerācijas prasības, tāpēc līdz tam laikam jāiegūst kvalitatīvi dati par situāciju Latvijā.

FuelsEurope ES institūcijās pārstāv 41 uzņēmumu, kas ES nodarbojas ar naftas produktu pārstrādi. *FuelsEurope* mērķis ir veicināt ekonomiski un ekoloģiski ilgtspējīgu naftas produktu rafinēšanu, piegādi un izmantošanu ES, sniedzot ieguldījumu un ekspertu konsultācijas ES iestādēm, dalībvalstu valdībām un plašākai sabiedrībai. 2017.gada 4.septembrī oficiālā vēstulē¹⁸ saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK plānotajiem grozījumiem saistībā ar atkritumeļļām un naftas produktiem *FuelsEurope* iesaka pirms jebkādu tehniski, videi un ekonomiski sasniedzamu savākšanas, reģenerācijas un pārstrādes mērķu noteikšanas veikt rūpīgu ietekmes novērtējumu, iesaistot visas ieinteresētās puses. *FuelsEurope* skatās skeptiski uz Eiropas Parlamenta pieņemtajiem grozījumiem. Nav pārbaudīti vai novērtēti ne priekšnosacījumi, kas nodrošinātu to sasniedzamību, ne iespējamās sekas [*FuelsEurope*, 2017]. Tikuši izvirzīti šādi jautājumi:

- Vai iespējams novērst atsevišķi savākto atkritumeļļu savākšanas tehniskos un ekonomiskos šķēršļus? Vai atsevišķa savākšana var tikt piemērota vienmēr un visur?
- Vai esošās vai nepieciešamās tehniskās iespējas, ņemot vērā reģenerācijas iespējas un nevienlīdzīgo ģeogrāfisko sadalījumu, visā ES ir rūpīgi analizētas?
- Vai novērtētas saistītās izmaksas (piemēram, izmaksas, kas saistītas ar enerģijas patēriņu pārstrādes veikšanai) un spēju izpildīt nepieciešamos augstos kvalitātes standartus, kādiem būtu jāatbilst reģenerētajām bāzes eļļām, lai ražotu otrās paaudzes smērvielas?

¹⁶<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=LV>

¹⁷<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0851&from=LV>

¹⁸<https://www.fuelsEurope.eu/wp-content/uploads/2017/11/FuelsEurope-recommendation-on-the-Waste-Framework-Directive-1.pdf>

- Vai, dodot prioritāti atkritumeļļu pārstrādāšanai neatkarīgi no izmaksu ziņā efektīvu un videi draudzīgu pārstrādes vai reģenerācijas iespēju pieejamības, tā ir pārbaudīta, ievērojot visus ilgtspējības kritērijus, kas minēti Atkritumu pamatdirektīvas 4.panta 2.punktā?

Pirms mērķu noteikšanas *FuelsEurope* iesaka veikt rūpīgu ietekmes novērtējumu, iekļaujot apspriešanos ar visām ieinteresētajām pusēm. Tikai tad, kad tas ir izdarīts, var paredzēt tehniski un ekonomiski sasniedzamu mērķu uzstādīšanu. Tad *FuelsEurope* varētu potenciāli atbalstīt pamatotus un sasniedzamus savākšanas, reģenerācijas, pārstrādes un/vai reģenerācijas mērķus, kas nekavē alternatīvu metožu izstrādi, ja ir pierādīta to sasniedzamība [*FuelsEurope*, 2017].

7.1. Situācija Lietuvā un Igaunijā

Izpētot pieejamo informāciju tika secināts, ka situācija Lietuvā atkritumu pārstrādes un reģenerācijas kontekstā ir pielīdzināma Latvijas situācijai. Līdzīgi kā Latvijā arī Lietuvas lielākajās ostās uzstādītas naftas produktu saturošo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Šī projekta ietvaros nodibināti kontakti ar Lietuvas uzņēmumu UAB “Parsekas”¹⁹, kas savu darbību veic ostas pilsētā Klaipēdā. Kontakti nodibināti, lai iegūtu informāciju par šī uzņēmuma pieredzi atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas jomā. Uzņēmums veic atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu savākšanu no kuģiem un ostām, kā arī apkalpo autoservissus, transportpakalpojumu uzņēmumus, ražošanas uzņēmumus u.c. Pielietotās pārstrādes tehnoloģijas ir līdzīgas kā Latvijā un Igaunijā.

Pēc Lietuvas datiem²⁰ 2018.gadā savāktas 5833,456 t atstrādātas (izlietotas) eļļas, 3263,709 t tikušas eksportētas, 552,485 sadedzinātas, ražojot enerģiju, 1064,065 t reģenerētas (*recycled*) un 622,094 t veikta pirmāpstrāde (*pretreated*).

Savukārt apskatot Igaunijas pieredzi, tika konstatēts, ka pēc Igaunijas datiem²¹ 2018.gadā savāktas 24 711 t naftas produktu un eļļu atkritumi (130000 atkritumu kods). Norādīts, ka 24 566 t šo atkritumu ir pārstrādātas uzņēmumos (*treatment in enterprises*) un atgūtas (*recovery*). Šajā apjomā ietilpst eļļains ūdens no separatoriem 1938 t (atgūtas 1928 t), eļļa no eļļas un ūdens atdalītājiem 2020 t (1403 t), kuģu tilpņu naftas produkti 12 758 t (atgūtas 12 748 t), kā arī citas hidrauliskās, sintētiskās utt. smēreļļas, kuru kopējais apjoms sastāda 5504 t (atgūts 4569 t).

Pēc statistikas datiem Latvijā 2018.gadā ir lielāks savāktais (7292,897 t) un pārstrādātais/reģenerētais (6336,046 t) smēreļļu atkritumu apjoms nekā Igaunijā un Lietuvā. Datu apkopojums redzams zemāk **22.tabulā**.

Projekta gaitā apmeklēts Igaunijas uzņēmums “Green marineLtd”²². Tas, līdzīgi kā daļa Latvijas atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas operatori, nodarbojas ar ostu un kuģu naftas produktu pārstrādi. Uzņēmums savāc, transportē,

¹⁹<http://www.parsekas.lt/>

²⁰<https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S1R079#/>

²¹<http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx#>

²²<https://greenmarine.ee/en/>

pārstrādā/reģenerē un atbrīvojas no ostu un kuģu atkritumiem, ieskaitot naftas produktus. Pielietotā tehnoloģija sevī iekļauj naftas produktu atkritumu sedimentāciju, emulsijas (ūdens un naftas produkta sajaukums) atdalīšanu ar ķīmikālijām, sildīšanu, apstrādi dekanterī (atgūst cietās daļiņas), apstrādi centrifūgās, atdalītā ūdens apstrādi ar flokulantu un atdalītā naftas produkta izvešanu no objekta. Lielā mērā pielietotās tehnoloģijas nav nekas jauns un tiek izmantotas arī Latvijā, kas darba autoriem liek secināt, ka Igaunija ar Latviju ir līdzīgās pozīcijās naftas produktu atkritumu pārstrādē.

Apskatot Igaunijas normatīvos aktus tika konstatēts, ka šī valsts jau ir izstrādājusi noteikumus par beigu statusa piemērošanu naftas produktu atkritumiem. Informāciju par šiem noteikumiem skatīt 8. nodaļā.

22. tabula. Smēreļļu atkritumi Igaunijā, Lietuvā un Latvijā

Igaunija (2018. gads)		Lietuva (2018. gads)		Latvija (2018. gads)	
Kopējie naftas produktu un eļļu atkritumi (130000 atkritumu kods)	Savākts 24 711 t	–	–	–	–
	Pārstrādāts/reģenerēts 24 566 t	–	–	–	–
Citas hidrauliskās, sintētiskās u.t.t. smēreļļas	Savākts 5504 t	Atstrādātas (izlietotas) eļļas:	Savākts 5833,456 t	Atstrādātas (izlietotas) eļļas:	
	Pārstrādāts/reģenerēts 4569 t			Savākts	Pārstrādāts/reģenerēts
–	–	<i>tikušas eksportētas</i>	3263,709 t	7292,897	6336,046
–	–	<i>Sadedzinātas, ražojot enerģiju</i>	552,485 t	–	–
–	–	<i>reģenerētas (recycled)</i>	1064,065 t	–	–
–	–	<i>veikta pirmapstrāde (pretreated)</i>	622,094 t	–	–
Kopā savāktas atkritumu eļļas, t	Kopā pārstrādātas atkritumu eļļas, t	Kopā savāktas atkritumu eļļas, t	Kopā pārstrādātas atkritumu eļļas, t	Kopā savāktas atkritumu eļļas, t	Kopā pārstrādātas atkritumu eļļas, t
5504	4569	5833,456	2238,644	7292,897	6336,046

7.2. Priekšlikumi risinājumiem Latvijā un visās trijās Baltijas valstīs kopā

Lietuva salīdzinoši lielu apjomu smēreļļu atkritumu pārstrādā, uz pusi mazāk sadedzina lieljaudas sadedzināšanas iekārtās, bet lielāko apjomu eksportē uz citām valstīm. Latvija un Igaunija statistiski uzrāda lielu naftas produktu un smēreļļu reģenerācijas/pārstrādes īpatsvaru, bet Lietuva lielāko daļu eksportē uz citām valstīm. Autori, vērtējot situāciju kopumā, uzskata, ka visas trīs Baltijas valstis neizmanto pilnu naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes kapacitāti. Latvijas un Igaunijas konteksts liek domāt par to, ka augstais pārstrādes/reģenerācijas īpatsvars tiek panākts, izmantojot naftas produktu atkritumu pirmapstrādes tehnoloģijas. Lietuvas prakse liek secināt, ka daļa tiek pārstrādāta otrreiz izmantojamā produktā vai sadedzināta, bet lielākais apjoms eksportēts

pārstrādei uz citām valstīm. Baltijas valstīs ir liels potenciāls atstrādāto eļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes/reģenerācijas attīstībai, it īpaši, ja kopīgi tiek būvētas pārstrādes iekārtas, kas ļautu iegūt otrreiz izmantojamu produktu.

Atstrādātu eļļu un naftas produktu pārstrādes un reģenerācijas iekārtu operatori pētījuma laikā nav snieguši informāciju par investīciju apjomu, kāds ir bijis nepieciešams darbības uzsākšanai. Taču pēc publiski pieejamās informācijas, piemēram, Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk tekstā – VPVB) norit ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra atstrādātu eļļu un šķīdinātāju reģenerācijai ar vakuuma destilācijas metodi. Šī projekta realizācijas izmaksas norādītas nedaudz vairāk kā 2 miljonu eiro apmērā.²³ Pēc VPVB sniegtās informācijas plānotās ražotnes jauda iesākumā būs no 5 t/dnn ($365 \times 5 = 1,825$ t/a) līdz 30 t/dnn ($365 \times 30 = 10\,950$ t/a) [VPVB, 2020]. Pēc statistikas datiem Latvijā ik gadu rodas līdz ~30 000 t naftas produktu un smēreļļu atkritumu. Smēreļļas rodas līdz ~9000 t gadā, kas nozīmē, ka šāda ražotne teorētiski pie maksimālās noslodzes spētu pārstrādāt visas Latvijā radušās smēreļļas. Jāmin, ka reālā situācijā pārstrādes jaudas būtu mazākas. Nav pieejama informācija, cik augstas kvalitātes produktu būtu iespējams iegūt, līdz ar to nav iespējams izdarīt secinājums par šī produkta tālākajām izmantošanas perspektīvām.

Nemot vērā, ka Latvijā lielākā daļa naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādei tiek lietotas galvenokārt pirmapstrādes tehnoloģijas un sadedzināšana lieljaudas katliekārtās, iekārtām, kas smēreļļu autoru ieskatā atkritumus pārstrādā bāzeļļās, ir potenciāls attīstīties. Šādām iekārtām nepieciešamas lielas investīcijas, lai nodrošinātu atbilstību vides kvalitātes prasībām. Papildus valsts līmenī jāizstrādā normējums un kvalitātes standarti naftas produktu atkritumu un smēreļļu pārstrādes gala produktiem.

Ir izpildīts ceturtais darba uzdevuma punkts. Ir apkopota informācija par situāciju Baltijas valstīs, pēc kuras var secināt, ka pielietotās pārstrādes un reģenerācijas iespējas Baltijas valstīs ir līdzīgas un gada laikā savāktie un pārstrādātie/reģenerētie naftas produktu un smēreļļu atkritumi ir ar līdzīgām tendencēm. Baltijas valstīs lielākais īpatsvars ir pirmapstrādes tehnoloģijām, bet, lai iegūtu kvalitatīvu gala produktu, nepieciešama sekundāra pārstrāde, kas nelielā naftas produktu un smēreļļu atkritumu apjoma dēļ Latvijai nav ekonomiski izdevīgi. Nav paredzams, ka nākotnē būs novērojama liela šīs nozares attīstība, ja netiks izveidota kopēja Baltijas valstu (Lietuva un Igaunija) naftas produktu pārstrādes rūpnīca, kas lokāli nodarbotos ar pirmējās pārstrādes naftas “produktu” pārstrādi, piemēram, bāzes eļļā vai līdzvērtīgā produktā. Šī informācija ir jāņem vērā, izstrādājot Ministru kabineta noteikumu projektu, lai netiktu izvirzītas pārstrādes prasības, ko esošajā situācijā Latvijā nebūtu iespējams realizēt, jo tas nebūtu ekonomiski pamatoti.

---

²³<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/ludza-notiks-atkartota-ellu-parstrades-ceha-ietekmes-uz-vidi-sabiedriska-apspriesana.a349134>

8. Eiropas Savienības dalībvalstu pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

Atbilstoši ziņojuma tehniskās specifikācijas piektā darba uzdevuma punktam jāizanalizē Eiropas Savienības dalībvalstu (Igaunijas, Apvienotās Karalistes, Īrijas) pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem. Lai vēl pilnvērtīgāk izanalizētu kopējo situāciju par citām Eiropas valstīm, sadaļā papildus tika ielāuta informācija arī par Vāciju un Rumāniju.

8.1. ES normatīvajos aktos noteiktais regulējums

Direktīvas 2018/851 (kas groza Direktīvu 2008/98) 1.panta 6.punkta apakšpunktā ir noteikts, ka “dalībvalsts veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārstrādātus vai kā citādi reģenerētus atkritumus vairs neuzskata par atkritumiem, ja tie atbilst šādiem nosacījumiem:

- 1) viela vai priekšmets tiks izmantoti konkrētiem nolūkiem;
- 2) pastāv tirgus vai pieprasījums pēc šādas vielas vai priekšmeta;
- 3)viela vai priekšmets atbilst konkrētajos nolūkos noteiktajām tehniskajām prasībām, kā arī pastāvošajiem tiesību aktiem un produktiem piemērojamajiem standartiem;
- 4) vielas vai priekšmeta lietošanai nebūs nelabvēlīgas ietekmes uz vidi un cilvēku veselību”.

Faktiski konkrētie nosacījumi liecina par diviem būtiskākajiem mērķiem, kas jāievēro, lai konkrēta veida atkritumus pēc to reģenerācijas varētu uzskatīt par tādiem, kuriem var nepiemērot atkritumu statusu: to lietošana nedrīkst apdraudēt vidi un cilvēku veselību un tiem jāatbilst lietošanai paredzētā jomā pastāvošajām prasībām, tostarp produktiem piemērojamajiem standartiem[LASUA,2019].

Jomā, kurā Eiropas Komisija nav pieņēmusi kopējus kritērijus, **dalībvalstis par tiem var lemt pašas**, lai definētu atkritumu izbeigšanās stadiju konkrētiem atkritumu veidiem. Par šādu kritēriju pieņemšanu dalībvalstīm ir jāinformē Eiropas Komisija (atbilstoši tehnisko noteikumu notificēšanas procedūrai, ja izpildās tajā noteiktie nosacījumi).²⁴ Vienlaikus no pārskatītās Atkritumu pamatdirektīvas izriet, ka **Komisijai ir jāizstrādā šādi kritēriji vismaz attiecībā** uz dažām vispiemērotākajām plūsmām, tostarp tekstilmateriāliem.²⁵

Savukārt, ja nosacījumi par atkritumu statusa izbeigšanos (pēc to pārstrādes) nav noteikti, dalībvalsts **katrā individuālā gadījumā var izlemt** atsevišķi vai pieņemt atbilstošus pasākumus, lai apstiprinātu, ka konkrētie atkritumi nav vairs uzskatāmi par atkritumiem (atbilstoši direktīvā noteiktajiem kritērijiem).

²⁴Saskaņā ar Direktīvu 2015/1535.

²⁵Direktīvas 2018/851 preambulas 18.apsvēruma, minot arī apsvēršanas nepieciešamību vismaz attiecībā uz granulātiem, papīru un riepām. Vērts pieminēt, ka Apvienotais Pētniecības centrs (JRC) ir veicis zinātnisko analīzi dažādu atkritumu plūsmu (kuri ir potenciāli atbilstošākie, lai piemērotu “end-of-waste” statusu) un izstrādājis metodoloģiju kādus kritērijus izmantot, lai piemērotu “end-of-waste” statusu. Sk.: <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/waste/index.html#>

8.2. Eiropas Komisijas izvērtējums par iespējam piemērot atkritumu beigu statusa kritērijus atkritumu eļļām

Eiropas Komisija 2009. gadā dokumenta “Study on the selection of waste streams for end of waste assessment” 296.lpp. ir iekļāvusi informāciju par atkritumu eļļām [Eiropas komisijas, 2009]. Dokumentā norādīts, ka atkritumu eļļas ir iespējams izmantot atkārtoti, bet to pārstrādes izmaksas ir salīdzinoši augstas, tāpēc tām ir grūti konkurēt ar jaunām smēreļļām. Norādīts, ka pēc statistikas datiem pieaug pieprasījums pēc atstrādātām atkritumu eļļām. Eiropā atkritumu eļļu savākšana no ražošanas uzņēmumiem un automašīnu servisiem ir salīdzinoši augstā līmenī, bet problēmas rada māsaimniecības, kurās eļļas maiņu veic pašu spēkiem. Vācijā atkritumu eļļas tiek savāktas atsevišķi, vadoties pēc to sastāva un pārstrādes iespējām, tomēr sistēma ir jāuzlabo, jo pašlaik viena no lielākajām problēmām ir augstās savākšanas izmaksas. Eiropā aptuveni 75% no izmantotajām atkritumu eļļām tiek savāktas. No savāktajām atkritumu eļļām ap 25% tiek pārstrādātas (atdalītas kaitīgās vielas un gala produkts izmantojams atkārtoti), bet 50% tiek sadedzinātas enerģijas atgūšanai. Atkarībā no pārstrādes tehnoloģijas (reģenerācija, pārstrāde, termiskā apstrāde (*thermal cracking*), gazifikācija, sadedzināšana) iespējams iegūt tādas gala produktus kā hidrauliskās vai griešanas eļļas, smēreļļas (augstas vai zemas kvalitātes), destilētas gāzeļļas, sintētiskās gāzes un mazutām līdzīgas vielas. Galvenais limitējošais faktors atkritumu eļļām ir tas, ka tās pirms pārstrādes darbībām ir jāsašķiro pēc tīrības un sastāva pakāpēm, lai zinātu, kāda pārstrādes tehnoloģija būtu vispiemērotākā. Atkritumu eļļu pārstrāde ir salīdzinoši dārga, papildus tam – produktus no šīs eļļas ir grūtāk laist tirgū, jo patērētāji uz šādām eļļām skatās kā uz zemākas kvalitātes nekā tradicionālajām naftas produktu eļļām. Pēc pieejamās informācijas ap 25% no visām atkritumu eļļām tiek izmestas vidē, sadedzinātas vai izlietas kanalizācijas sistēmās. Lielākie Eiropas pārstrādātāji ir Vācija, Anglija, Francija un Itālija. Atkritumu eļļa pārsvarā tiek pārstrādāta smēreļļās un bāzes eļļās [Eiropas Komisijas, 2009]. Līdz 2006.gadam novērots pieprasījuma pieaugums pēc pārstrādātām atkritumu eļļām, bet nākotnē šīs pieprasījums var samazināties, jo:

- jaunas tehnoloģijas nodrošina mazāku eļļas patēriņu;
- aizvien vairāk tiek izmantotas augstas veiktspējas eļļas, kas nodrošina un garantē ilgāku izmantošanas periodu;
- būs jūtamas tirgus izmaiņas sintētisko un biogēno eļļu dēļ, jo tās aizstāj naftas eļļas. Palielinās arī bioloģiski viegli noārdāmu eļļu izmantošana [Eiropas Komisijas, 2009].

8.3. Rumānijas pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

Ilgspējīgas attīstības kontekstā labai apsaimniekošanas praksei jānodrošina vērtīgu komponentu reģenerācija no atkritumiem, piemērojot atkritumu hierarhijas principu, lai izpildītu Atkritumu pamatdirektīvas prasības. Rumānijas izveidotajā dokumentā [SIMI, 2018] atspoguļota ekonomikas modeļa shēma, kas piemērota naftas atkritumiem. Naftas atkritumi var kalpot kā pozitīvs piemērs atkritumu beigu kritēriju izstrādei. Šie kritēriji attiecas uz produktu atbilstību likumīgām un normatīvi piemērojamām specifikācijām to paredzētajam lietojumam, tirgus pieprasījuma esamībai pēc šāda veida izstrādājumiem un to, ka šo produktu ražošana un izmantošana ir droša videi un cilvēku veselībai. Dokumentā ir izklāstītas ekonomiskās, ekoloģiskās un sociālās sekas, piemērojot atkritumu beigu statusa kritērijus naftas produktu atkritumiem aprites ekonomikas modelī, lai reaģētu uz Eiropas un Rumānijas stratēģiju palielināt šāda veida atkritumu pārstrādājāmību [SIMI, 2018]. Mainot naftas produktu cenu tirgū, var panākt lielāku pieprasījumu pēc pārstrādātiem naftas produktiem.

Pārstrādātu materiālu izplatība tirgū ir ļoti atkarīga no to fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām, jo tās nosaka to cenu. Ne visas esošās pārstrādes tehnoloģijas ļauj nodrošināt godīgu konkurenci starp sākotnējiem produktiem un pārstrādātiem atkritumu materiāliem, jo to kvalitāte var krasi atšķirties. Patērētāju attieksmi var mainīt, norādot, ka eļļas, kuras tiek apsaimniekotas neatbilstoši, radīs materiālos zaudējumus. Organizācijām, kas ražo eļļas, ir jāsaprot, ka visi nepietiekami apsaimniekoti naftas atkritumi rada zaudējumus, un eļļu patērētājiem ir jāsaprot, ka, maksājot nodokļus par atšķirībām starp lietoto neapstrādāto eļļu daudzumu un atkritumu daudzumu, kas reģenerēts pārstrādājot vai sadedzinot, arī ir zaudējumi, un, jo vairāk materiāla tiks atgūts, jo mazāki būs zaudējumi. Tā kā eļļa ir vērtīgs resurss, atkritumeļļas jāpārvalda tā, lai netiktu sajauktas dažādu īpašību eļļas un cita veida atkritumi vai vielas, jo šāda sajaukšana kavē to pārstrādi un reģenerāciju. Nav izstrādātas vienotas metodes atkritumeļļu apstrādes tiesiskā regulējuma efektivitātes novērtēšanai, ko varētu pielāgot atsevišķām valstīm. Katrai ES valstij ir savs aprēķināšanas algoritms, lai dokumentētu šo efektivitāti. Dokumentā minēts, ka aprites ekonomikas principi būtu jāievēro visā atkritumeļļu rašanās ciklā, arī sākot ar pirmējās eļļas ražošanu, līdz pat atkritumeļļu pārstrādei un reģenerācijai. Dokumentā nav minēti konkrēti beigu statusa piemērošanas kritēriji, bet vairāk virspusēji apskatīts iespējamais naftas produktu atkritumu cikls, izmantojot aprites ekonomikas ievadinstrumentus [SIMI, 2018].

8.4. Vācijas pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

Rīkojums “Par atkritumu eļļām” stājies spēkā 1987.gada beigās. Saskaņā ar rīkojumu mašīnu, dzinēju, turbīnu u.c. eļļas var pārdot galalietotājam tikai tad, ja uz to iepakojuma ir norādīts, ka eļļa pēc lietošanas ir nogādājama speciālā atkritumeļļu savākšanas vietā. Ja smēreļļu pārdevēji nespēj paši izveidot atkritumeļļu savākšanas punktu (piemēram, universālveikalos, hipermarketos, mazumtirdzniecības veikalos), viņiem par saviem līdzekļiem jāslēdz vienošanās ar trešajām personām, lai nodrošinātu, ka tuvumā atrodas šāds punkts. Atkritumeļļas var pārstrādāt tikai tad, ja tās nesatur piesārņotājus vai ja pārstrādes procesā šādi piesārņotāji tiek atdalīti vai iznīcināti. Ir arī aizliegts pārstrādāt atkritumeļļas, ja tajās ir iejauktas svešas vielas, piemēram, šķīdinātāji, bremžu šķidrums un dzesēšanas šķidrums. Atkritumeļļas, kuras nav iespējams pārstrādāt, var atkārtoti izmantot kā degvielu vai arī tās jāiznīcina īpašās atkritumu sadedzināšanas iekārtās.

Rīkojuma “Par atkritumu eļļām” grozītā versija stājās spēkā 2002.gada 1.maijā. Tajā galvenais uzsvars vērsts uz pārstrādes prioritāti: “Ja to pieļauj tehniski, ekonomiski un organizatoriski ierobežojumi, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai piešķirtu prioritāti atkritumeļļu pārstrādei reģenerācijas ceļā.”Lai nodrošinātu skaidrību par dažādiem nepieciešamajiem apstrādes veidiem, saskaņā ar to piemērotību pārstrādei tiek noteiktas četras atkritumeļļas savākšanas kategorijas. Eļļas atkritumus nedrīkst jaukt ar cita veida atkritumiem, un dažādas savākšanas kategorijas jāuzglabā atsevišķi. Atbrīvojumi no prasībām par atsevišķu uzglabāšanu un sajaukšanas aizliegumi ir iespējami, ja atkritumeļļu atsevišķa uzglabāšana nav nepieciešama, lai izpildītu pienākumu atkārtoti izmantot vai pārstrādāt atkritumeļļas, neradot kaitējumu, un nosakot prioritāti atkritumu pārstrādei. Principā šie atbrīvojumi no atkritumeļļu sajaukšanas aizlieguma ir piemērojami arī atkritumeļļu savākšanai un pārvadāšanai. Obligāti atsevišķi jāuzglabā tikai atkritumu eļļas, kas ietilpst 1.savākšanas kategorijā (pārstrādei piemērotas atkritumeļļas). Šādas eļļas var sajaukt ne agrāk kā pārstrādes iekārtās. Eiropas Atkritumu eļļas direktīva ir integrēta grozītajā Eiropas Atkritumu pamatdirektīvā. Šis tiesību akts vairs neparedz atkritumu eļļu pārstrādes obligātu prioritāti saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem, bet tikai prasa, lai atkritumu eļļas tiktu savāktas

un apstrādātas videi draudzīgā veidā. Atsevišķās dalībvalstīs var turpināt ievērot valsts tiesību aktus par pārstrādes prioritāšu noteikšanu.²⁶

8.5. Igaunijas pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

Šī projekta ietvaros tika apskatīti arī Igaunijas likumdošanas normatīvie akti. Apskatot likumdošanu tika konstatēts, ka šī valsts jau ir izstrādājusi noteikumus par beigu statusa piemērošanu naftas produktu atkritumiem – Vides ministrijas noteikumi 06.03.2019. *Õli sisaldavate jäätmete jäätmeteks oleku lakkamise kriteeriumid*²⁷ (Naftas produktu atkritumu izbeigšanas kritēriji), taču šis dokuments paredz tikai prasības produktam, ko tālāk paredzēts izmantot kā degvielas piedevu. Normatīvais akts pārtulkots latviešu valodā un pievienots ziņojuma 1.pielikumā. Gadījumā, ja Ministru kabineta noteikumi būtu paredzēti tikai degvielas vai degvielas sastāvdaļas iegūšanai no naftas produktu saturošiem atkritumiem, iesakām Ministru kabineta noteikumu projektā integrēt Igaunijas attiecīgo noteikumu (“Naftas produktu saturošo atkritumu izbeigšanas kritēriji”, pieņemts 29.05.2019., Nr.19) normas.

Pēc Igaunijas datiem²⁸ 2018.gadā savāktas 24 711 t naftas produktu un eļļu atkritumi (130000 atkritumu kods). Norādīts, ka 24 566 t šo atkritumu ir pārstrādātas uzņēmumos (*treatment in enterprises*) un atgūtas (*recovery*). Šajā apjomā ietilpst eļļains ūdens no separatoriem 1938 t (atgūtas 1928 t), eļļa no eļļas un ūdens atdalītājiem 2020 t (1403 t), kuģu tilpņu naftas produkti 12 758 t (atgūtas 12 748 t), kā arī citas hidrauliskās, sintētiskās utt. smēreļļas, kuru kopējais apjoms sastāda 5504 t (atgūts 4569 t).

Projekta gaitā apmeklēts Igaunijas uzņēmums “Green marine Ltd”²⁹. Tas, līdzīgi kā daļa Latvijas atkritumeļļu un naftas produktu atkritumu pārstrādes un reģenerācijas operatori, nodarbojas ar ostu un kuģu naftas produktu pārstrādi. Uzņēmums savāc, transportē, pārstrādā/reģenerē un atbrīvojas no ostu un kuģu atkritumiem, ieskaitot naftas produktus. Pielietotā tehnoloģija sevī iekļauj naftas produktu atkritumu sedimentāciju, emulsijas (ūdens un naftas produkta sajaukums) atdalīšanu ar ķīmikālijām, sildīšanu, apstrādi dekanterī (atgūst cietās daļiņas), apstrādi centrifūgās, atdalītā ūdens apstrādi ar flokulantu un atdalītā naftas produkta izvešanu no objekta. Līdzīgas tehnoloģijas tiek izmantotas arī Latvijā, kas darba autoriem liek secināt, ka Igaunija ar Latviju ir līdzīgās pozīcijās naftas produktu atkritumu pārstrādē.

8.6. Īrijas pieredze beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

²⁶<https://www.bmu.de/en/topics/water-waste-soil/waste-management/types-of-waste-waste-flows/waste-oil/waste-oil-legislation/>

²⁷<https://www.riigiteataja.ee/akt/131052019004>

²⁸<http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx#>

²⁹<https://greenmarine.ee/en/>

Apskatot Īrijas likumdošanu autori konstatēja, ka Īrijā ir izstrādātas vadlīnijas, pēc kurām jebkurš ražotājs var iesniegt iesniegumu par konkrēta atkrituma beigu statusa piemērošanu [EPA:End-of-Waste, 2020]. Īrijā atkritumu beigu statuss tiek definēts šādi:

- atkritumu materiālu var “pilnībā reģenerēt”, un to vairs nevar definēt kā atkritumus;
- atkritumus var izmantot kā “sekundāros” resursus tā vietā, lai iegūtu primāros resursus;
- jauninājumi var pārveidot atkritumus par vērtīgu resursu;
- pilnībā atgūto materiālu var izmantot, neradot vispārēju nelabvēlīgu ietekmi uz vidi vai cilvēku veselību.

Lai jebkuram atkritumam varētu sākt piemērot beigu statusa kritērijus, tam jāiztur “atkritumu beigu tests”. Tam ir četras pamatnostādnes, kurām obligāti jāizpildās, lai sāktu domāt par konkrētā atkrituma beigu statusa piemērošanu. Šīs pamatnostādnes ir:

1. viela vai priekšmets parasti tiek izmantots konkrētiem mērķiem;
2. pēc šādas vielas vai priekšmeta pastāv tirgus vai pieprasījums;
3. viela vai priekšmets atbilst tehniskajām prasībām konkrētiem mērķiem un atbilst spēkā esošajiem tiesību aktiem un produktiem piemērojamiem standartiem;
4. vielas vai priekšmeta izmantošana neradīs vispārēju nelabvēlīgu ietekmi uz vidi vai cilvēku veselību.

Ja pārstrādātais atkritums atbilst šīm četrām pamatnostādnēm, tam ir iespējams izstrādāt beigu statusa kritērijus. Lai Īrijas Vides aizsardzības aģentūra sniegtu atļauju plānotajai pārstrādei, komersantam iestādē jāsniedz augstas detalizācijas informācija. [EPA:End-of-Waste, 2020]

8.7. Apvienotās Karalistes pieredze beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem

Izpētot informāciju par Lielbritānijas likumdošanu, redzams, ka 2011.gada 1.februārī publicēts dokuments “Kvalitātes protokols pārstrādātiem naftas produktiem: Atkritumu beigu statusa kritēriji naftas produktu ražošanai un izmantošanai no smērēļļu atkritumiem (*Quality Protocol. Processed Fuel Oil (PFO): End of waste criteria for the production and use of processed fuel oil from waste lubricating oils*)” [NIEA,2011]. Kvalitātes protokols nosaka atkritumu beigu kritērijus konkrēta veida atkritumu ražošanai un izmantošanai. Atbilstība šiem kritērijiem nodrošina, ka pilnībā reģenerēto produktu var izmantot tālāk tautsaimniecībā. Turklāt Kvalitātes protokols norāda, kā var pierādīt atbilstību, un norāda uz labu praksi pilnībā reģenerēta produkta izmantošanā. Kvalitātes protokola mērķis ir palielināt tirgus atbalstu no atkritumiem ražoto produktu kvalitātei un tādējādi veicināt lielāku reģenerāciju un pārstrādi [NIEA,2011]. Kvalitātes protokola ievērošana nav obligāta, bet naftas produktu atkritumu radītājiem tādā gadījumā šie atkritumi jāapsaimnieko kā atkritumi un tiem nav piemērojams atkritumu beigu statuss. Pārstrādātāji, kas ievēro kvalitātes protokola prasības, naftas produktu atkritumus pārveido par atkārtoti izmantojamu produktu, uz kuru attiecas vielu reģistrācija saskaņā ar “REACH” prasībām [NIEA, 2011]. Izstrādātajam kvalitātes protokolam ir trīs galvenās nozīmes:

1. precizēt punktu, kurā pārstrādāti naftas produktu atkritumi vairs nav atkritumi, un vairs nav vajadzīga atkritumu apsaimniekošanas kontrole, tostarp Atkritumu sadedzināšanas direktīvas kontrole;

2. nodrošināt lietotājiem pārlicību, ka viņu nopirktie pārstrādātie naftas produktu atkritumi atbilst apstiprinātiem standartiem;
3. lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi [NIEA,2011].

Kvalitātes protokola galvenie posmi un kontroles mehānismi

1. Izejmateriāli. Piemēro atkritumu pieņemšanas kritērijus saskaņā ar atļaujas prasībām.
2. Materiāla pārstrāde.
3. Iegūtā produkta pārbaude saskaņā ar apstiprināto kvalitātes standartu.
4. Tiek iegūts kvalitātes protokolam atbilstošs produkts.
5. Produkta piegādes dokumentācijas sagatavošana.
6. Nosūtīšana no ražošanas vietas lietošanai paredzētajā tirgus sektorā.

Zemāk **25. un 26.tabulā**redzamas Lielbritānijas izstrādātās prasības naftas produktu un smēreļļu atkritumu pārstrādes galaproduktiem. Prasības pārtulkotas no angļu valodas, nemainot oriģinālā dokumenta saturu.

25.tabula. Destilāta eļļas ekvivalenta specifikācijas

Īpašība	Mērvienība	Limits	IP metodes	Piezīmes (standartmetožu kodi)
Kinemātiskā viskozitāte	mm ² /s	Par to jāvienojas piegādātājam/ lietotājam	Skatīt piezīmes	BS2000-71 Nodaļa 1
Oglekļa atlikumi (minimums) [10%(v/v) destilācijas beigu punkts] (maksimums)	% (m/m)	0,30	Skatīt piezīmes	BS2000-398
Destilācija: Atgūšana 250°C(maksimums) Atgūšana 350°C(minimums)	% (v/v) % (v/v)	65 85	Skatīt piezīmes	BS2000-123
Pelni (maksimums)	% (m/m)	0,01	Skatīt piezīmes	BS2000-4
Uzliesmošanas punkts (minimums)	°C	56	523	-
Ūdens saturs (maksimums)	mg/kg	200	Skatīt piezīmes	BS2000-438
Nogulsnes (maksimums)	mg/l	24	415	
Sērs(maksimums)	% (m/m)	0,10	Skatīt piezīmes	BS2000-336
Vara korozija (3h pie 100°C) (maksimums)	-	1	Skatīt piezīmes	BS2000-154
Aukstā filtra pieslēgšanās punkts (maksimums)	(°C)			BS2000-309

Vasarā (no 16.marta līdz 30.septembrim)	-4 -12			
Ziemā (no 1.oktobra līdz 15.martam)				
Spēcīgas skābes skaitlis		nulle		BS2000-139
Taukskābju metilestera sastāvs (maksimums)	%(v/v)	5		BS EN 14078
Kopējais halogēnu daudzums (kā hlors) (maksimums)	mg/kg	5	503	
Polihlorbifenils(maksimums)	mg/kg	5	462	
Metāli (maksimums)	mg/kg			
Dzīvsudrabs		5	594*	
Svins		5	IP PM ED*	
Niķelis		5	IP PM ED*	
Hroms		5	IP PM ED*	
Varš		5	IP PM ED*	
Cinks		5	IP PM ED*	
Arsēns		5	IP PM ED*	
Kadmijijs		5	IP PM ED*	
Tallijs		5	IP PM ED*	
Antimons		5	IP PM ED*	
Kobalts		5	IP PM ED*	
Mangāns		5	IP PM ED*	
Vanādijs		5	IP PM ED*	

* Piedāvātās testa metodes, kuru precizitāti noteiks, pēc pieprasījuma

26.tabula Eļļas atlikumu ekvivalenta specifikācijas

Īpašība	Mērvienība	Limits	IP metodes	Piezīmes (standartmetožu kodi)
---------	------------	--------	------------	-----------------------------------

Kinemātiskā viskozitāte	mm ² /s	Par to jāvienojas piegādātājam/ lietotājam	Skatīt piezīmes	BS2000-71 Nodaļa 1
Oglekļa atlikumi (minimums)[(maksimums) Līdzvērtīgs standartam BS2869: Klase E Klase F Klase G	%(m/m)	15,0 18,0 20,0	Skatīt piezīmes	BS2000-398
Sulfātu pelni (maksimums)	%(m/m)	0,20	550	
Uzliesmošanas punkts (minimums)	°C	66,0	523	
Ūdens saturs (maksimums) Līdzvērtīgs standartam BS2869: Klase E Klase F Klase G	%(v/v)	0,5 0,75 1,0	Skatīt piezīmes	BS2000-74
Nogulsnes(maksimums) Līdzvērtīgs standartam BS2869: Klase E Klase F Klase G	%(m/m)	0,10 0,15 0,15		BS2000-375
Sērs (maksimums)	%(m/m)	1,0	Skatīt piezīmes	BS2000-336
Spēcīgās skābes skaitlis		nulle		BS2000-139
Kopējais halogēnu daudzums (kā hlors) (maksimums)	mg/kg	150	503	
Polihlorbifenils (maksimums)	mg/kg	5	462	
Metāli (maksimums)	mg/kg			
Dzīvsudrabs		5	594	
Svins		25	592	
Niķelis		5	592	
Hroms		5	592	
Varš		40	592	
Cinks		300	592	
Arsēns		5	592	
Kadmījs		5	592	

Tallijs		5	592	
Antimons		5	592	
Kobalts		5	592	
Mangāns		5	592	
Vanādijs		5	592	

Ir izpildīts piektā darba uzdevuma punkts.

Analizēta Eiropas valstu pieredze un standarti beigu statusa kritēriju noteikšanai produktiem, kas iegūti no atstrādātām eļļām un naftas produktu atkritumiem, kā arī cita informācija, kas attiecināma uz naftas produktu atkritumiem. Ņemot vērā citu valstu pieredzi un pieeju, šos labās prakses piemērus iespējams integrēt Latvijā, izstrādājot Ministru Kabineta noteikumu projektu. Ņemot vērā Vācijas pieeju, var secināt, ka katrai dalībvalstij ir iespēja pašai izlemt, kā sasniegt ES noteiktos mērķus, kas ļauj Latvijai izstrādāt darbības plānu konkrētām situācijām.

Pēc autoru domām, naftas produktu un smēreļļu atkritumu beigu statusa kritēriju izstrādei Latvija var izmantot Lielbritānijas un Igaunijas piemēru, izmantojot augstāk minēto valstu pieredzi un standartus. Par pamatu iespējams ņemt jau esošos dokumentus, kurus var izmantot kā vadlīnijas, integrējot Latvijas normatīvos aktus un pārstrādes iespējas (taču jāņem vērā arī atšķirības starp valstīm (kā radīto šī veida atkritumu daudzums, pārstrādes iekārtu kapacitāte un pieejamais investīciju apjoms)). Ņemot vērā visu iepriekš minēto, darba **10.nodaļā** ir izstrādāti priekšlikumi regulējumam Latvijā.

9. Informatīvais video seminārs

Darba izstrādes gaitā 16.11.2020. tika rīkots informatīvs video seminārs par projektu “Beigu statusa kritēriju izstrādāšana atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem”. Informatīvais video seminārs tika rīkots *Youtube* platformā, jo autori to uzskatīja par labāko platformu informācijas nodošanai plašam klausītāju lokam. *Youtube* platforma ir ērta, tās izmantošanai nav nepieciešamas speciālas papildu ierīces vai lejupielādes un pēc tiešsaistes sanāksmes video ieraksts ir pieejams *Youtube* platformā. Tiešraides laikā informatīvo video semināru skatījās 62 lietotāji un līdz 03.12.2020. sanāksmes ieraksts ir skatīts 179 reizes.

Seminārā laikā VARAM pārstāve iepazīstināja ar projekta ievadu un mērķi, pēc kuras darba autori sniedza prezentāciju par projekta “Beigu statusa kritēriju izstrādāšana atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem” satura izklāstu un galvenajiem tā brīža nodaļu secinājumiem. Pēc prezentācijas semināra dalībniekiem tika uzdoti jautājumi, uz kuriem darba autori sniedza atbildes. Informatīvo video semināru noslēdza VARAM pārstāve. Informatīvajam video semināram pieteicās 62 dalībnieki.

Saite uz semināra video –

<https://www.youtube.com/watch?v=Bncb9FBMnnE&feature=youtu.be> (video apskatāms tikai ar augstāk norādīto saiti).

Informatīvā video semināra laikā dalībniekiem tika dota iespēja uzdot interesējošos jautājumus un komentārus par redzēto, izmantojot *Youtubelive chat* (dzīvā tērzēšana) iespēju, kā arī sūtīt jautājumus uz autoru norādīto e-pasta adresi. Sanāksmes laikā tiešsaistē uz jautājumiem tika sniegtas atbildes vai, ja atbildi uzreiz nebija iespējams sniegt, tās tika sagatavotas pēc sanāksmes. Dalībnieki tika aicināti nedēļas laikā pēc sanāksmes (līdz 23.11.2020.) norādītajā autoru e-pastā iesniegt interesējošos jautājumus un komentārus. Darba **2.pielikumā** norādīta informācija par sanākumi, bet **3.pielikumā** – uzdotie jautājumi un atbildes.

10. Kārtība, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām iegūtiem materiāliem

Atbilstoši darba uzdevuma sestajam punktam šajā ziņojuma nodaļā ir sagatavoti priekšlikumi regulējumam Latvijā, izstrādājot Ministru kabineta noteikumu projektu par kārtību, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām iegūtiem materiāliem, tālāk pārstrādājot to par degvielu vai tās sastāvdaļu, un tā anotācijas projektu.

Gadījumā, ja Ministru kabineta noteikumi būtu paredzēti tikai degvielas vai degvielas sastāvdaļas iegūšanai no naftas produktu saturošiem atkritumiem, iesakām Ministru kabineta noteikumu projektā integrēt Igaunijas attiecīgo noteikumu ("Naftas produktu saturošo atkritumu izbeigšanas kritēriji", pieņemts 29.05.2019., Nr.19) normas. Attiecīgo noteikumu autoru individuālais tulkojums pievienots gala ziņojuma 1.pielikumā.

10.1. Ministru kabineta noteikumu projekts par kārtību, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām iegūtiem materiāliem

Izdoti saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 6.panta 1.¹ punktu

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām iegūtiem materiāliem.
2. Šo noteikumu izpratnē naftas produktu atkritumi ir atkritumu eļļas un citi naftas produktus saturoši atkritumi. Atkritumu eļļas ir jebkuras minerālās vai sintētiskas izcelsmes smēreļļas vai rūpnieciskās eļļas (piemēram, lietotas iekšdedzes dzinēju un pārnēsunkārību eļļas, minerālās smēreļļas, turbīnu eļļas un hidrauliskās eļļas), kuras kļuvušas nederīgas sākotnēji paredzētajam lietošanas mērķim.
3. Noteikumi attiecas uz **šo noteikumu 1.pielikumā** minētajiem naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām.
4. Noteikumi attiecas uz šādiem produktiem, kas ir iegūti no naftas produktu atkritumiem un atkritumelļām:
  - 4.1. bāzes eļļas. Bāzes eļļa ir kvalitatīvas eļļas, kas izmantojamas kā smēreļļas un kas iegūtas, rafinējot neapstrādātas eļļas (minerālās bāzes eļļas), vai ķīmiskās sintēzes procesos (sintētiskās bāzes eļļas).
  - 4.2. degvielu un degvielas sastāvdaļa.
5. Šie noteikumi attiecas uz šādām naftas produktu atkritumu apstrādes metodēm:
  - a. **pirmsapstrāde** (ūdens, sedimentu, ligoīna u.c. atdalīšana);
  - b. **attīrīšana** (destilēšana un skābes pievienošana. Skābes vietā izmanto arī šķīdinātājus, mālu vai īpašus apstākļus (augstā temperatūrā H₂ atmosfērā ar katalizatoriem);

- c. **sadalīšana.** Maisījumu sadalīšana pēc noteiktām fizikālajām/ķīmiskajām īpašībām. Procesa apraksts – fizikāls sadalīšanas process balstoties uz dažādu frakciju atšķirīgām viršanas temperatūrām (no vienkāršas destilēšanas kolonnas līdz pilnīgai fracionēšanai (minerāleļļām).
- d. **Pilnīga pārstrāde.** Atdalīto frakciju pilnīga attīrīšana, nodrošinot plānotās fizikāli-ķīmiskās eļļas īpašības (krāsa, smarža, stabilitāte, viskozitāte utt.). Var iekļaut poliaromātisko ogļūdeņražu aizvākšanu (augstā temperatūrā un spiedienā) vai šķīdinātāju ekstrakciju (zemā temperatūrā un spiedienā).

6. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs nodrošina, ka:

6.1. katrai otrreizējo izejvielu partijai ir aizpildīta deklarācija par otrreizējo izejvielu atbilstību šo noteikumu **2.pielikumā** minētajiem piemērotā atkritumu statusa izbeigšanas kritērijiem saskaņā ar šo noteikumu **4.pielikumu** (turpmāk – atbilstības deklarācija);

6.2. pārstrādājamo naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu uzskaiti veic atbilstoši normatīvajiem aktiem par vides statistikas oficiālajām veidlapām;

6.3. katrai otrreizējo izejvielu partijai transportēšanas laikā ir pievienota viena atbilstības deklarācijas kopija papīra dokumenta formā, nodrošinot Valsts vides dienestam iespēju no naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātāja pēc pieprasījuma saņemt atbilstības deklarācijas oriģinālu.

7. Atbilstības deklarācija tiek sagatavota elektroniski saskaņā ar normatīvajiem aktiem par elektroniskajiem dokumentiem.

8. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs glabā atbilstības deklarāciju piecus gadus pēc tās sagatavošanas datuma un iesniedz to 10 darbdienu laikā pēc atkritumu apsaimniekošanas jomas kompetento institūciju pieprasījuma.

9. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs pievieno produkta tehnisko specifikāciju katrai otrreizējo izejvielu partijai.

10. Persona, kas atbildīga par otrreizējo izejvielu ieviešanu Latvijas teritorijā, nodrošina, ka naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs katrai otrreizējo izejvielu partijai pievieno apliecinājumu ar informāciju par sūtījumam raksturīgajām fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām, kā arī informāciju par naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātāju.

11. Persona, kas atbildīga par otrreizējo izejvielu ieviešanu Latvijas teritorijā, glabā šo noteikumu 9.punktā minēto apliecinājumu piecus gadus pēc tā sagatavošanas datuma un iesniedz to 10 darbdienu laikā pēc atkritumu apsaimniekošanas jomas kompetento institūciju pieprasījuma.

12. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs ievieš kvalitātes pārvaldības sistēmu, lai nodrošinātu naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu procesa izsekojamību. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs ievēro otrreizējo izejvielu pircēja tehniskajā specifikācijā noteiktās otrreizējo izejvielu kvalitātes prasības un raksturīgās fizikālās un ķīmiskās īpašības.

13. Kvalitātes pārvaldības sistēma ietver detalizētu naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādes procesa aprakstu, kurā iekļauta šāda informācija:

13.1. naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādes procesa kvalitātes uzraudzības apraksts atbilstoši šo noteikumu **2.pielikumam**;

13.2. izmantotā paraugu ņemšanas metodika, paraugiem veiktās fizikālās un ķīmiskās analīzes, otrreizējo izejvielu marķējums, iepakojšanas un glabāšanas procesa apraksts;

13.3. naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu atbilstības kritēriji, kontroles pasākumu veidi naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu atbilstības izvērtēšanai un rezultātu dokumentēšanas veids;

13.4. pilna naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādes cikla apraksts, tostarp pārstrādes procesā radīto atkritumu turpmākas apsaimniekošanas un uzglabāšanas nosacījumi, kā arī informācija par otrreizējo izejvielu realizācijas iespējām;

13.5. otrreizējo izejvielu kvalitātes atbilstības kritēriji atbilstoši šo noteikumu **2.pielikumam**;

13.6. naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātāja speciālisti, kas ir atbildīgi par katru naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādes procesa posmu;

13.7. naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādes iespējamie apjomi.

14. naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs pārskata kvalitātes pārvaldības sistēmu reizi gadā, kā arī tad, ja tiek veiktas būtiskas izmaiņas otrreizējo izejvielu ieguves tehnoloģiskajos procesos vai tiek mainītas otrreizējo izejvielu raksturīgās fizikālās vai ķīmiskās īpašības.

15. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs vai par otrreizējo izejvielu ieviešanu Latvijas teritorijā atbildīgā persona pēc atkritumu apsaimniekošanas jomas kompetento institūciju rakstiska pieprasījuma nodrošina piekļuvi visām ar naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādi un uzglabāšanu saistītajām teritorijām, telpām un dokumentācijai, lai pārliecinātos par šo noteikumu prasību izpildi.

16. Naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrādātājs informē otrreizējo izejvielu pircēju, ka naftas produktu atkritumu un atkritumeļļu pārstrāde tiek veikta, izmantojot kvalitātes pārvaldības sistēmu.

17. Šie noteikumi neizslēdz citu produktu iegūšanai izmantotās pārstrādes un reģenerācijas darbības, kuras tiek veiktas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

18. Ja no citām valstīm tiek ievests no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām iegūts materiāls, bet kompetentās nosūtīšanas un galamērķa institūcijas nevar vienoties par tā klasifikāciju, piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 14.jūnija Regulas (EK) Nr.1013/2006 par atkritumu sūtījumiem 28.panta 1.punkta nosacījumu.

19. Iegūtajam produktam jāatbilst prasībām, kas paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 18.decembra Regulā (EK) Nr.1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr.793/93 un

Komisijas Regulu (EK) Nr.1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK.

20. No naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām iegūtiem materiāliem attiecināmi visi spēkā esošie ārējie normatīvie akti.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu.

Tiesību normas saskaņotas ar Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstīm atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2015.gada 9.septembra Direktīvai (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā.

Ministru prezidents

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrs

1.pielikums
Ministru kabineta
2021.gada.....
Noteikumiem Nr.....

Naftas produktu, eļļu un smēreļļu atkritumi

Nodaļa	Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums
5.nodaļa – Naftas produktu attīrīšanas, dabasgāzes attīrīšanas un ogļu pirolītiskās apstrādes atkritumi	050105	Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes
	050106	Iekārtu ekspluatācijas un tehniskās apkopes dūņas, kuras satur naftas produktus
12.nodaļa – Metālu un plastmasu formēšanas, kā arī virsmu fizikālās un mehāniskās apstrādes atkritumi	120106	Halogēnus saturoši mašīnapstrādes eļļu atkritumi (izņemot emulsijas un šķīdumus)
13.nodaļa – Eļļu atkritumi (izņemot	130402	Molu notekcauruļļu naftas produkti
	130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti
	130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām

pārtikas eļļas un 05., 12. un 19.nodaļā minētās eļļas) 16.nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	130113	Citas hidrauliskās eļļas
	130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas
	130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas
	130111	Sintētiskās hidrauliskās eļļas
	130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes
	130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām
	130310	Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas
	130401	Iekšējo ūdeņu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti
	130701	Degēļa un dīzeļdegviela
	130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas
	130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti
130702	Degviela	
16.nodaļa – Citur katalogā neminēti atkritumi	160708	Naftas produktus saturoši atkritumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrs

2.pielikums
Ministru kabineta
2021.gada.....
Noteikumiem Nr.....

Piemērotā atkritumu statusa izbeigšanas kritēriji no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām iegūtiem materiāliem

NPK	Kritērijs
1.	Jābūt apstrādātām saskaņā ar apstrādes metodēm, kas minētas šo noteikumu 5.punktā .
2.	Naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām, kas apstrādātas lietošanai par smēreļļu vai degvielu vai degvielas sastāvdaļu, kura iegūtas apstrādes procesā, jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām tehniskajām prasībām šādas vielas vai produkta turpmākai izmantošanai un prasībām attiecīgajai vielai vai produktam (3.pielikums).
3.	Iegūtajam produktam jāatbilst prasībām, kas paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 18.decembra Regulā (EK) Nr.1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK)

Nr.793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr.1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK.

3.pielikums
Ministru kabineta
2021.gada .....
Noteikumiem Nr.....

Degvielas sastāvdaļu kvalitātes raksturlielumi

Īpašība, mērvienība	Pārbaudes metode	Limits
Sēra saturs, masas%	Akreditēta metode	≤ 2,5
Sērūdeņradis, mg/kg	Akreditēta metode	≤ 2
Uzliesmošanas temperatūra, °C	Akreditēta metode	≥ 35
Ūdens saturs, masas%	Akreditēta metode	≤ 1,0
Pelnu saturs, masas%	Akreditēta metode	≤ 0,15
Polihlorbifenils saturs, mg/kg **	Akreditēta metode	≤ 1,0
Smagie metāli, mg/kg	Akreditēta metode	
Dzīvsudrabs, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Svins, mg/kg	Akreditēta metode	<25
Cinks, mg/kg	Akreditēta metode	<200
Vanādijs, mg/kg	Akreditēta metode	<150
Arsēns, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Kadmijijs, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Antimons, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Hroms, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Kobalts, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Varš, mg/kg	Akreditēta metode	<40
Mangāns, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Niķelis, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Tallijs, mg/kg	Akreditēta metode	<5
Kopā organiski halogenīdi (izteikts kā hlorīds) mg/kg	Akreditēta metode	<50

** Polihlorbifenila saturs tiek uzskatīts par atbilstošu, ja tas iegūts, izmantojot EN 12766 testa metodi analīzes rezultāts ir "mazāks par 1 mg/kg".

4.pielikums
Ministru kabineta
2021.gada,,,,,,
Noteikumiem Nr.....

Deklarācija par atbilstību kritērijiem, ar ko nosaka, kad apstrādāta atstrādāta eļļa vairs nav uzskatāma par atkritumiem

1.	Ražotājs : Nosaukums: Adrese: Kontaktpersona: Tālrunis: E-pasts:
2.	Iegūtā produkta veids – Pievienot analīzes, kas apliecina atbilstību iepriekš minētajām prasībām.
4.	Partijas numurs un sūtījuma lielums, kg.
5.	Kvalitātes vadības sistēma:
6.	Apliecinājums, ka sūtījums atbilst kritērijiem, kas noteikti 3.punktā:
7.	Ražotāja deklarācija: Apliecinu, ka iepriekš sniegtā informācija ir pilnīga un precīza atbilstoši manām zināšanām un izpratnei. Vārds, uzvārds: Datums: Paraksts:

Ministru kabineta noteikumu projekta “Kārtība atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai materiāliem, kas iegūti no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Noteikumu projekts ietver kritērijus atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai materiāliem, kas iegūti no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām, kuras tiek izmantotas otrreizējo izejvielu iegūšanai, kā arī uz nolietoto riepu pārstrādes procesu un iegūtajām otrreizējām izejvielām. Ar mērķi noteikt vienotu kārtību atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai minētajiem materiāliem noteikumu projektā ietverti kritēriji, pēc kuriem vadoties tiek noteikts, vai materiāliem piemērojams otrreizējo izejvielu statuss. Pārstrādes veicējam jānodrošina atbilstība visiem noteikumu projektā ietvertajiem kritērijiem. Minētos kritērijus ir nepieciešams noteikt, lai veicinātu šī veida atkritumu pārstrādi.

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Atkritumu apsaimniekošanas likuma (turpmāk – AAL) 6.panta 1 ¹ .punkts.
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām iegūtiem materiāliem. 2. Noteikumu izpratnē naftas produktu atkritumi ir atkritumu eļļas un citi naftas produktus saturoši atkritumi. Atkritumu eļļas ir jebkuras minerālas vai sintētiskas izcelsmes smēreļļas vai rūpnieciskās eļļas (piemēram, lietotas iekšdedzes dzinēju un pārnesumkārbu eļļas, minerālās smēreļļas, turbīnu eļļas un hidrauliskās eļļas), kuras ir kļuvušas nederīgas sākotnēji paredzētajam lietošanas mērķim. 3. Noteikumi attiecas uz noteikumu 1.pielikumā minētajiem naftas produktu atkritumiem un atkritumeļļām.
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Valsts vides dienests
4.	Cita informācija	Nav

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu		
1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai	Komersanti, kuri veic atstrādāto eļļu pārstrādi un reģenerāciju, videi kaitīgo preču atkritumu apsaimniekotāji, smēreļļu importētāji, sabiedrība kopumā.

	varētu ietekmēt	
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	<p>Ja komersanti vēlas, lai to no nolietotām atkritumeļļām saražotie materiāli vairs netiek uzskatīti par atkritumiem, bet par otrreizējām izejvielām, tiem ir jāizveido kvalitātes pārvaldības sistēma, kā arī jānodrošina pārstrādāto eļļu atbilstība noteikumu projektā noteiktajiem kritērijiem.</p> <p>Projekta tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un sabiedrības mērķa grupām – uz maziem, vidējiem uzņēmumiem, mikrouzņēmumiem un jaunuzņēmumiem un uz nevalstiskajām organizācijām – nebūs ievērojama. Projektam būs pozitīva ietekme uz vidi, veselību, Nacionālā attīstības plāna rādītājiem mikrolīmenī un makrolīmenī, jo tiesiskais regulējums risinās naftas produktu atkritumu pārstrādes jautājumu, mazinās vides piesārņojumu un potenciālos draudus iedzīvotāju veselībai, attīstīs arī konkurenci atkritumu pārstrādes jomā.</p>
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	<p>Administratīvo izmaksu novērtējumā iekļauts aprēķins par noteikumu projektā minētās kvalitātes pārvaldības sistēmas izveidošanu un tās uzturēšanas izmaksām.</p> $C = (f \times l + k) \times (n \times b), \text{ kur}$ <p>C – kvalitātes pārvaldības sistēmas izveidošanas un uzturēšanas izmaksas;</p> <p>f – stundas samaksas likme privātajā sektorā – aprēķināta, dalot vidējo mēneša algu privātajā sektorā (pēc Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļvietnes www.csb.gov.lv datiem 2019.gadā tā bija 1067,00 eiro/mēnesī) ar Darba likuma 131.panta pirmajā daļā minēto normālo darba laiku (40 stundas nedēļā x 4 = 160 stundas mēnesī) = 6,67 eiro/stundā;</p> <p>l – laika patēriņš, kas nepieciešams, lai izveidotu noteikumu projektā paredzēto kvalitātes pārvaldības sistēmu – 40 stundas;</p> <p>k – kvalitātes pārvaldības sistēmas izveidošanas izmaksas – 5 000 eiro;</p> <p>n – komersantu skaits, uz ko attiecas projektā paredzētās prasības – pašlaik tie ir ~10 komersanti;</p> <p>b – kvalitātes pārvaldības sistēmas izveidošanas biežums – 1 reizi.</p> <p>Aprēķins:</p> $C = (5,28 \times 40 + 5\ 000) \times (6 \times 1) = 50\ 266,80 \text{ eiro}$
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Atbilstības nodrošināšanas izmaksas ir līdzvērtīgas administratīvajām izmaksām, kas tiek rēķinātas pēc anotācijas II. sadaļas 3.punktā minētās formulas, tomēr precīzu novērtējumu ir iespējams veikt tikai brīdī, kad skaidrs komersantu skaits, kas iesaistīsies no atkritumeļļām iegūto eļļu ražošanā.
5.	Cita	Nav

informācija	
-------------	--

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Projekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Projekts šo jomu neskar.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Saistības pret Eiropas Savienību

Projekts šo jomu neskar.

1. tabula

Tiesību akta projekta atbilstība ES tiesību aktiem

A	B	C	D
Kā ir izmantota ES tiesību aktā paredzētā rīcības brīvība dalībvalstij pārņemt vai ieviest noteiktas ES tiesību akta normas? Kādēļ?	Projekts šo jomu neskar.		
Saistības sniegt paziņojumu ES institūcijām un ES dalībvalstīm atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē informācijas sniegšanu par tehnisko noteikumu, valsts atbalsta piešķiršanas un finanšu noteikumu	Ņemot vērā, ka noteikumu projekts ir uzskatāms par tehnisko noteikumu projektu, par to tiks sniegta informācija Eiropas Komisijai atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 23.februāra instrukcijā Nr.1 "Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestādes sniedz informāciju par tehnisko noteikumu projektiem" noteiktai kārtībai.		

(attiecībā uz monetāro politiku) projektiem	
Cita informācija	Nav

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes		
1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumu Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā" 7.4. ¹ apakšpunktu sabiedrības pārstāvji ir aicināti līdzdarboties, rakstiski sniedzot viedokli par noteikumu projektu tā izstrādes stadijā.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Noteikumu projekts 2021. gada... ievietots Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas tīmekļvietnē www.varam.gov.lv , līdz ar to ieinteresētajām personām tika sniegta iespēja izteikt viedokli un sniegt priekšlikumus.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Sadaļa tiks papildināta pēc sabiedrības viedokļu saņemšanas.
4.	Cita informācija	Nav

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Valsts vides dienests
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Noteikumu projekts neietekmē iesaistīto institūciju funkcijas un uzdevumus. Jaunas institūcijas nav jāveido. Esošās institūcijas nav jāreorganizē.
3.	Cita informācija	Nav

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs

Literatūras saraksts

1. Centrālās statistikas pārvaldes datubāze; EN030m. Naftas produktu imports, eksports un patēriņš (tūkst. tonnas); 2020. Pieejams tiešsaistē: https://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/vide/vide__energetika__isterm/EN030m.px
2. Valsts vides dienests; Atbrīvojums no Dabas resursu nodokļu maksas; 2020. Pieejams tiešsaistē: <http://www.vvd.gov.lv/biezak-uzdotie-jautajumi/atbrivojums-no-dabas-resursu-nodoklu-maksas/>
3. Valsts vides dienests; Apsaimniekošanas sistēmas, kuras ieguvušas atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm, 2020. Pieejams tiešsaistē: [http://www.vvd.gov.lv/public/fs/CKFinderJava/files/VKP_apsaimn_sistema_2020_07_09\(1\).pdf](http://www.vvd.gov.lv/public/fs/CKFinderJava/files/VKP_apsaimn_sistema_2020_07_09(1).pdf)
4. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, “3 – Atkritumu pārskati”, 2020. Pieejams tiešsaistē: http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=home_view
5. Lubricatingoil, Advameg, 2020. Pieejams tiešsaistē: <http://www.madehow.com/Volume-1/Lubricating-Oil.html>
6. Petroleum, Lena Wong, 2020. Pieejams tiešsaistē: <https://www.tes.com/lessons/PNBFo8l4et8wWQ/petroleum>
7. Apsaimniekotāju ievēribai: reģenerācijas normu izpildes pierādīšana, Valsts Vides dienests, 2017. Pieejams tiešsaistē: <https://www.vvd.gov.lv/jaunumi/2017/11/apsaimniekotaju-ieveribai-regeneracijas-normu-izpildes-pieradisana?id=811>
8. Dabas resursu nodokļa likums, 2020. Pieejams tiešsaistē: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=124707>
9. Basel Convention Technical Guidelines on Used Oil Re-Refining or Re-Uses of Previously Used Oil. Pieejams tiešsaistē: <http://www.basel.int/Implementation/TechnicalMatters/DevelopmentofTechnicalGuidelines/TechnicalGuidelines>
10. Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Waste treatment Industrial Emissions Directive 2010/75/EU (Integrated Pollution Prevention and Control). Pieejams tiešsaistē: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/best-available-techniques-bat-reference-document-waste-treatment-industrial-emissions>
11. Formulation of lubricants. Determination of mineral oil content, Forensic Institute, 2015.
12. Processed Fuel Oil, Northern Ireland Environment Agency. Pieejams tiešsaistē: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Processed+Fuel+Oil%2C+Northern+Ireland+Environment+Agency>
13. Vides pārraudzības valsts birojs, Paziņojums par SIA “Ellikss Holding” paredzētās darbības – atstrādātu eļļu un šķīdinātāju reģenerācijas ar vakuuma destilācijas metodi ietekmes uz vidi novērtējuma uzsākšanu un sākotnējo sabiedrisko apspriešanu, 07.02.2020. Pieejams: <http://www.vpvb.gov.lv/lv/ivn/informacija/?id=1981>
13. ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS VALSTS PLĀNA 2021.–2028.GADAM STRATĒĢISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS VIDES PĀRSKATS, SIA “GeoConsultants”, 02.10.2020. Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/politikas-planosanas-dokumentu-sabiedriskas-apspriesanas>
14. Environmental Protection Agency (EPA), End-of-Waste (Article 28), 2020. Pieejams: <https://www.epa.ie/waste/wastereg/art28/>
15. Northern Ireland Environment Agency (NIEA), End of waste criteria for the production and use of processed fuel oil from waste lubricating oils, 01.02.2011.

Pieejams:https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/296420/geho0211btmo-e-e.pdf

16. Latvijas Atkritumu saimniecības uzņēmumu asociācija. Latvijas atkritumu apsaimniekošanas institucionālā modeļa izpēte. Priekšlikumi atkritumu apsaimniekošanā un aprites ekonomikas veicināšanā. 2019. Pieejams:

<https://drive.google.com/file/d/15PfRctymp0PQ-6OeIIqiDbh4XmoMItpQ/view>

17. Recommendation on the WFD revision ahead of trilogue (WasteOils) (COM proposal (2015) 595 final - 2015/0275 (COD)), FuelsEurope, 2017. gada 4. septembris. Pieejams: <https://www.fuelseurope.eu/wp-content/uploads/2017/11/FuelsEurope-recommendation-on-the-Waste-Framework-Directive-1.pdf>

18. Eiropas Komisija, “Study on the selection of waste streams for end of waste assessment” 2009. Pieejams:

<https://webdog.brbs.nl/files/EndOfWasteSelectionWasteStreamsforEoW13022009.pdf>

20. INTERNATIONAL SYMPOSIUM “THE ENVIRONMENT AND THE INDUSTRY”, SIMI 2018, PROCEEDINGS BOOK, End of waste criteria for oil wastes, 2018. Pieejams: <http://www.simiecoind.ro/wp-content/uploads/2018/09/fp25.pdf>

1. Starptautiskie normatīvie akti un vadlīnijas.

- MARPOL 73/78 - 1973. gada konvencija par piesārņošanas no kuģiem novēršanu ar 1978. gada Protokola labojumiem
- Helsinku konvencija – 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/883 (2019. gada 17. aprīlis) par ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām kuģu atkritumu nodošanai un ar ko groza Direktīvu 2010/65/ES un atceļ Direktīvu 2000/59/EK
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (Dokuments attiecas uz EEZ)
- Eiropas Komisijas izstrādātās nozaru labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) vadlīnijas atkritumu pārstrādes nozarē
- Eiropas Ķīmikāliju aģentūras vadlīnijas par atkritumiem un reģenerētām vielām

2. Latvijas normatīvie akti.

- Likums “Par ostām” 26.07.1994.
- Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums 03.12.2002.
- Dabas resursu nodokļa likums 01.01.2006.
- Atkritumu apsaimniekošanas likums 18.11.2010.
- Ministru kabineta 2002. gada 8. decembra noteikumi Nr. 455 “Kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas kārtība un kuģu radīto atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrādes kārtība”

- Ministru kabineta 2007.gada 19.jūnija noteikumi Nr.404 “Kārtība, kādā aprēķina un maksā dabas resursu nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas”
- Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumi Nr.1294 “Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm”
- Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.302 “Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus”
- Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.485 “Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība”
- Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.484 “Bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakošanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtība”
- Ministru kabineta 2011.gada 13.septembra noteikumi Nr.703 “Noteikumi par kārtību, kādā izsniedz un anulē atļauju atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību”
- Ministru kabineta 2017.gada 23.maija noteikumi Nr.271 „Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām”
- Ministru Kabineta 2011.gada 24.maija noteikumi Nr.401 “Prasības atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai”

PIELIKUMI

1. Pielikums. Igaunijas Vides ministrijas noteikumi, par beigu statusu kritērijiem naftas saturošiem atkritumiem (<https://www.riigiteataja.ee/akt/TNVS>). Darba autoru interpretēts teksta tulkojums Latviešu valodā (vērtības un norādītās metodes atstātas kā oriģinālajā tekstā)

Naftas produktu saturošo atkritumu izbeigšanas kritēriji

Pieņemts 29.05.2019., Nr.19

Regulējums tiek noteikts, pamatojoties uz Atkritumu likuma 2.¹panta 2.punktu un Likuma par produktu atbilstību 5.panta 4.punktu.

1.§. Piemērošanas joma

Regula nosaka kritērijus degvielas sastāvdaļas ražošanai no naftas produktu saturošiem atkritumiem, kas uzskaitīti šo noteikumu 1.pielikumā "Naftas produktu saturošo atkritumu saraksts", saskaņā ar kuriem šie atkritumi vairs nav atkritumi, tiklīdz tiem ir veikta reģenerācijas darbība, ieskaitot pārstrādi.

2.§. Definīcijas

(1) Šajos noteikumos tiek izmantotas šādas definīcijas:

1) degvielas sastāvdaļa ir viela vai maisījums, kas sagatavots no atkritumiem, kas satur šo noteikumu 1.pielikumā norādītos naftas atkritumus un kas atbilst šajos noteikumos paredzētajiem nosacījumiem;

2) partija ir degvielas sastāvdaļas daudzums ar vienādām īpašībām, kas tiek glabāts vienā konteinerā, kurš tiek pilnībā iztukšots pēc degvielas izlietošanas vai tiek piegādāts vienlaikus un ar to pašu pavadzīmi, kas noteikta šo noteikumu 7.§;

3) degvielas sastāvdaļas ražotājs ir atkritumu apsaimniekotājs, kurš no atkritumiem ražo degvielas sastāvdaļu, un šo darbību atļauj viņa vides aizsardzības atļauja;

4) ražošana ir naftas produktu saturošo atkritumu apsaimniekošana, izmantojot labākos pieejamos paņēmienus, kā rezultātā iegūst degvielas sastāvdaļu, kas atbilst šo noteikumu 2.pielikumā "Degvielas sastāvdaļu kvalitātes rādītāji" noteiktajām prasībām;

5) naftas produktus saturoši atkritumi ir atkritumi, kas norādīti šo noteikumu 1.pielikumā.

(2) Atkāpjoties no šā panta 1.punkta 2.apakšpunkta noteikumiem, atļaujas izsniedzējs var noteikt partiju ar vides aizsardzības atļauju, ja tas nepieciešams, ņemot vērā iekārtas tehnoloģiju un nodrošina vismaz tādu pašu vides aizsardzības līmeni.

3.§. Atkritumu, kuru sastāvā ir naftas produkti, statusa izbeigšana

Naftas produktu atkritumi vairs nav atkritumi, ja tiem ir veikta reģenerācijas darbība, ieskaitot pārstrādi, un degvielas sastāvdaļu ražotājs atbilst šo noteikumu prasībām, degvielas sastāvdaļu izmanto saskaņā ar šo noteikumu 9.punktu un degvielas sastāvdaļa atbilst šo noteikumu 2.pielikumā noteiktajiem kvalitātes kritērijiem.

4.§. Prasības atkritumu apsaimniekošanas objektiem

(1) Apstrādājot naftas saturošus atkritumus, apstrādes vieta ir:

- 1) norobežota ar žogu;
- 2) aprīkota ar apsardzes aprīkojumu vai diennakts apsardzi;
- 3) ar ūdensizturīgu pārklājumu;
- 4) aprīkota lietus ūdens savākšanas sistēmu;
- 5) aprīkota ar eļļas uztvērēju;
- 6) aprīkota notekūdeņu tehnoloģiskā attīrīšanas sistēmu.

(2) Notekūdeņiem un lietus ūdeņiem, kas novadīti galamērķī, jāatbilst prasībām, kas noteiktas, pamatojoties uz Ūdens likuma 24.pantu.

5.§. Priekšnosacījumi degvielas sastāvdaļas ražošanai no atkritumiem, kas satur naftas produktus

(1) Degvielas sastāvdaļas tiek ražotas tikai tad, kad to lieto, un pēc tā ir pieprasījums.

(2) Degvielas sastāvdaļa atbilst tehniskām prasībām, tiesību normām un izstrādājuma standartiem, kas noteikti konkrētam mērķim.

(3) Degvielas sastāvdaļai ir īpašības, kas ir salīdzināmas ar tādu produktu īpašībām, kas ir līdzīgs degvielas sastāvdaļai, kas ražota no jēlnaftas, jo īpaši attiecībā uz vides riskiem.

(4) Degvielas sastāvdaļas ražošanā izmanto labākos pieejamos paņēmienus saskaņā ar Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/1147, ar ko nosaka secinājumus par atkritumu apsaimniekošanas labāko pieejamo tehniku (LPTP) saskaņā ar Direktīvu 2010/75 / ES (OV L 208, 17.8.2018., 38.–90.lpp.).

6.§. Degvielas sastāvdaļu atbilstības novērtēšana un atestācija

(1) Lai novērtētu kvalitāti, pie katras partijas degvielas sastāvdaļas ražotājam jāņem vidējo paraugu, no kura nosaka šo noteikumu 2.pielikumā norādītos parametrus.

(2) Šā panta 1.punktā noteikto paraugu ņem persona, kurai ir akreditācija naftas produktu vai šķidrā kurināmā paraugu ņemšanai.

(3) Analīzi veic laboratorija, kas akreditēta šķidrā kurināmā analīzei saskaņā ar attiecīgajiem standartiem, kas ietilpst laboratorijas akreditācijas jomā, vai, ja šādu standartu nav, citām uzticamām akreditētām analīzes metodēm.

(4) Degvielas sastāvdaļu ražotājs katrai degvielas sastāvdaļu partijai sagatavo kvalitātes dokumentu, kurā norāda:

- 1) ražošanas uzņēmuma nosaukumu, reģistra kodu un uzņēmējdarbības vietas adresi;
- 2) partijas numurs un konteinaera numurs, kurā partija tiek uzglabāta;
- 3) partijas daudzums tonnās;
- 4) šo noteikumu 2.pielikumā noteiktos kvalitātes rādītājus;

(5) kombinētās nomenklatūras kodu, kas aprakstīts Padomes Regulā (EEK) Nr.2658/87 par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu (OV L 256, 7.9.1987., 1.– 675.lpp.);

- 6) degvielas sastāvdaļu ražošanas uzņēmuma vadītāja vai viņa pilnvarotas personas parakstu;
- 7) dokumenta izsniegšanas datumu.

7.§. Degvielas sastāvdaļas pavadzīme

(1) Katram degvielas sastāvdaļu sūtījumam degvielas sastāvdaļas ražotājs izsniedz pavadzīmi, kurā norāda:

- 1) pavadzīmes numuru un izdošanas datumu;
- 2) saņēmēja uzņēmuma nosaukumu un adresi;
- 3) sūtījuma daudzumu tonnās;
- 4) šo noteikumu 6.panta 4.punktā norādīto kvalitātes dokumenta numuru un izdošanas datumu;

5) pavadzīmes sastādītāja nosaukumu, amatu un parakstu.

(2) Pavadzīmi sagatavo divos eksemplāros. Viens eksemplārs jāpievieno degvielas sastāvdaļas sūtījumam, bet otra kopija paliek degvielas sastāvdaļu ražotājam.

(3) Pavadzīmi var sagatavot kā digitālu dokumentu un digitāli parakstīt saskaņā ar Republikas valdības noteikumiem, kas izveidoti, pamatojoties uz Digitālā paraksta likuma 43.panta 2.punktu.

8.§. Dokumentu saglabāšana un sastāvs

(1) Degvielas sastāvdaļas ražotājs saglabā visus ar atkritumiem un degvielas sastāvdaļu saistītos pamatdokumentus un uz to pamata sagatavotos apkopotos datus likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Šajā likumā izejas dokumenti ir:

- 1) dokumenti par atkritumu pieņemšanu;
- 2) dokumenti par degvielas sastāvdaļu pirkšanu un pārdošanu;
- 3) bīstamo atkritumu pavadzīmes;

- 4) šo noteikumu 6.panta 3.punktā minētie analīzes pārskati;
- 5) šo noteikumu 6.panta 4.punktā norādītie kvalitātes dokumenti;
- 6) pavadzīmes, kas norādītas šo noteikumu 7.panta 1.punktā.

9.§. Degvielas sastāvdaļas izmantošana

Degvielas sastāvdaļas izmanto kā piedevu šķidrā kurināmā ražošanā.

Renē Kokka
ministrs
Meelis Münt
kanclers

1. pielikums Atkritumu saraksts, kas satur naftas produktus

2. pielikums Degvielas sastāvdaļas kvalitātes raksturlielumi

Vides ministrijas 29.05.2019. noteikumu Nr.19
"Naftas produktu saturošo atkritumu izbeigšanas kritēriji"
1.pielikums

Naftas produktu saturošo atkritumu saraksts

Atkritumu kods	Atkritumu nosaukums
05 01 03	Apakšējie nosēdumi no tvertnēm
05 01 05	Noplūdes eļļa
13 01 05	Nehlorētas emulsijas
13 01 10	Minerālu bāzes hlorētas hidrauliskās eļļas
13 01 11	Sintētiskās hidrauliskās eļļas
13 01 13	Citas hidrauliskās eļļas
13 02 05	Minerālu bāzes hlorētas motora, pārnesumkārbas un smēreļļas
13 02 06	Sintētiskas motora, pārnesumu un smēreļļas
13 02 08	Citas motora, pārnesumkārbas un smēreļļas
13 03 07	Minerālu bāzes hlorētas izolācijas un siltuma pārneses eļļas
13 03 08	Sintētiskās izolācijas un siltuma pārneses eļļas
13 03 10	Citas izolācijas un siltuma pārneses eļļas
13 04 01	Piesārņots ūdens no iekšējo ūdensceļu kuģiem
13 04 02	No kuģiem ostās saņemtais tilpnes ūdens
13 04 03	Piesārņots ūdens no citiem kuģiem
13 05 02	Nogulsnes no naftas uztvērējiem
13 05 03	Eļļas kolektora nosēdumi
13 05 06	Eļļa, kas izšķīdināta eļļas uztvērējos
13 05 07	Eļļains ūdens, kas izšķīdināts eļļas uztvērējos
13 07 01	Mazuts un dīzeļdegviela
13 07 02	Benzīns
13 07 03	Citas degvielas (ieskaitot jauktu degvielu)
13 08 02	Citas emulsijas
16 07 08	Atkritumi, kas satur eļļu
19 02 07	Eļļas un koncentrāti atdalīšanai**
19 02 08	Šķidrie degošie atkritumi, kas satur bīstamas vielas**

**ir radies tabulā norādītās atkritumu apsaimniekošanas rezultātā

Vides ministrijas 29.05.2019. noteikumu Nr.19
"Naftas produktu saturošo atkritumu izbeigšanas kritēriji"
 2. pielikums

Degvielas sastāvdaļu kvalitātes raksturlielumi

Īpašība, mērvienība	Pārbaudes metode	Limits
Sēra saturs, masas%	ISO 8754 ISO 14596 EN ISO 13032	≤ 2,5
Sērūdeņradis, mg/kg	P570	≤ 2
Uzliesmošanas temperatūra, °C	EN ISO 2719 ASTM D 93	≥ 35
Ūdens saturs, masas%	ISO 3733	≤ 1,0
Pelnu saturs, masas%	EN ISO 6245	≤ 0,15
Polihlorbifenils saturs, mg/kg**	EN 12766	≤ 1,0
Smagie metāli, mg/kg		
Dzīvsudrabs, mg/kg	IP594 AAS	<5
Svins, mg/kg	IP592 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<25
Cinks, mg/kg	IP592 IP501 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<200
Vanādijs, mg/kg	IP592 IP501 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<150
Arsēns, mg/kg	IP592 ICP-OES, AAS	<5
Kadmijijs, mg/kg	IP592 ICP-OES, AAS	<5
Antimons, mg/kg	IP592 ICP-OES, AAS	<5
Hroms, mg/kg	IP592 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<5
Kobalts, mg/kg	IP592 ICP-OES, AAS	<5
Varš, mg/kg	IP592 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<40
Mangāns, mg/kg	IP592 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<5
Niķelis, mg/kg	IP501, IP592 ASTM D5185 ICP-OES, AAS	<5
Tallijs, mg/kg	IP592 ICP-OES, AAS	<5
Kopā organiski halogenīdi (izteikts kā hlors) mg/kg	ASTM D808 ASTM D4929 IP503	<50

**Polihlorbifenila saturs tiek uzskatīts par atbilstošu, ja tas iegūts, izmantojot EN 12766 testa metodi analīzes rezultāts ir "mazāks par 1 mg/kg".

2. Pielikums. Informācija par 16.11.2020. notikušo informatīvo video semināru par projektu “Beigu statusa kritēriju izstrādāšana atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem”

Saite uz semināra video –

<https://www.youtube.com/watch?v=Bncb9FBMnnE&feature=youtu.be> (video apskatāms tikai ar augstāk norādīto saiti).

Dalībnieku saraksts, kuri atsūtīja apstiprinājumu par piedalīšanos informatīvajā seminārā un kuriem tika nosūtīta saite uz semināru pievienots **4. pielikumā**.

Informatīvajā seminārā izmantotā prezentācija pievienota **5.pielikumā**.

3.pielikums.Semināra “Beigu statusa kritēriju izstrādāšanu atstrādātām eļļām un naftu saturošiem kuģu atkritumiem” jautājumi un atbildes

Jautājums	Atbilde
<p>Vai kritēriji gala produktam – bāzes eļļām un kurināmajam – būs vienādi?</p> <p>Prezentācijā lielākais uzsvars uz bāzes eļļām</p>	<p><i>Atbilstoši darba uzdevumam, izvērtējām citu ES dalībvalstu pieredzi. Izvērtējuma rezultātā secinājām, ka lielāks uzsvars tiešām ir uz bāzes eļļām. Iespējams, ka šādas prasības būtu lietderīgi apsvērt, ņemot vērā, ka ES un Latvijas normatīvajos aktos atkritumu eļļu reģenerācija ir definēta kā pārstrādes darbība, kuras rezultātā, attīrot vai rafinējot atkritumeļļas un veicot piesārņojošo vielu, oksidācijas produktu un piedevu atdalīšanu no atkritumeļļām, tiek iegūta attīrīta bāzes eļļa.</i></p>
<p>Nesakrīt loģika “radīts” un “savākts”. 15–16 slaidi. Kur ir skaidrojumi par samazinājumiem, pieaugumu?</p>	<p><i>Pētījumā ir norādīts, ka dati tika iegūti, izmantojot oficiālo vides aizsardzības statistiku atbilstoši MK 2017.gada 23.maija noteikumiem Nr.271 “Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām” (turpmāk – MK noteikumi Nr.271). Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.271 datus par atkritumiem sniedz atbilstoši vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapu "Veidlapa Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem" (turpmāk – veidlapa). Atbilstoši MK noteikumu Nr.271 3.pielikumam, datus par atkritumiem sniedz gan personas, kuras pašas rada atkritumus (B sadaļa) un vai nu pašas apsaimnieko atkritumus, vai nodod tos atkritumu apsaimniekotājiem, gan atkritumu apsaimniekotāji, kuri aizpilda veidlapas C sadaļu, kurā sniedz datus par visiem apsaimniekotajiem atkritumiem, ne tikai tiem, kurus ir saņēmuši no atkritumu radītāja, kurš ir aizpildījis B sadaļu. Tāpēc arī veidojas situācija, ka radītais atkritumu daudzums ir mazāks nekā savāktais.</i></p>

<p>Kur Latvijā naftas produktu saturošie atkritumi (smēreļļas, eļļas u.c. eļļas izstrādājumi) tiek izmantoti cementa ražošanā? Cik zināms “Schwenk Latvia” izmanto kā kurināmo cietos atkritumus RDF vai cita veida cieto kurināmā materiālu,</p>	<p><i>Atbilstoši SIA “Schwenk Latvia” darbībai izsniegtajai atļaujai Nr.LI14IA0005 A kategorijas piesārņojošās darbības veikšanai atstrādātās eļļas var veidot līdz pat 5% no kurināmā materiāla.</i></p> <p>http://www.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlaujas-un-licences/a-un-b-atlaujas/?company_name=schwenk&pollution_category=&pollution_id=&org_id=&CLS_Garbage_ID=&CLS_Garbage_ID_autocomplete=&perm_date_from=&perm_date_to=&valid_date_from=&valid_date_to=&s=1</p>
<p>Vai tiešām par produktu iegūšanas kritērijiem iekļauti visi normatīvie akti? Lūdzu sniegt skaidrojumu atbilstoši PTAC skaidrojumam, kas definē produkta atbilstību https://www.ptac.gov.lv/lv/content/pras-bas-prec-m-un-pakalpojumiem, jo saprotams, ka visu regulē atkritumu apsaimniekošanas normatīvie akti, nevis VID vienotais produktu klasifikators!</p>	<p><i>Kā jau izriet no prezentācijas, minētā darba mērķis ir noteikt kārtību, kā piemērot kritērijus, pie kādiem reģenerētas vai pārstrādātas atkritumu eļļas vairs neuzskata par atkritumiem. Minētie kritēriji ir noteikti Direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem 6.panta 1.punktā un MK 19.04.2011.noteikumu Nr.302 “Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” 6.punktā, kur viens no kritērijiem ir, ka viela vai priekšmets atbilst normatīvajos aktos noteiktajām tehniskajām prasībām šādas vielas vai priekšmeta turpmākai izmantošanai un prasībām attiecīgajai vielai vai priekšmetam. Tādejādi arī tiks pārbaudīta atbilstība minētajiem standartiem.</i></p>
<p>Cik tiek radīti no motoru eļļām neorganiskie savienojumi no pirmapstrādes (smagie un pārejas metāli no motora dilšanās radušajiem procesiem, parasti tajos ir stroncijs, hroms u.c.)?</p>	<p><i>Šāds novērtējums neietilpst projekta darba uzdevumā.</i></p>
<p>Nav saprotams, kādēļ nepieciešams šāds regulējums, ja atkritumu definīcija sekojoša: atkritumi – jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties. No paustā viedokļa</p>	<p><i>Kā jau izriet no prezentācijas, minētā darba mērķis ir noteikt kārtību, kā piemērot kritērijus, pie kādiem reģenerētas vai pārstrādātas atkritumu eļļas vairs neuzskata par atkritumiem. Minētie Kritēriji ir noteikti Direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem 6.panta 1.punktā un MK 19.04.2011.noteikumu Nr.302 “Noteikumi</i></p>

<p>saprotams, ka normatīvais akts neregulēs konkrētajiem standartiem piemērojamu produkta kvalitātes kritērijus, vēl jo vairāk ISO 9001 neregulē atbilstības deklarācijas sagatavošanu un, visticamāk, neko nemainīs, vēl jo vairāk neregulēs iegūstamo kritēriju noteikšanu. Vienlaikus par produktu atbilstības noteikšanu reglamentētā sfērā noteiktajam tiesīgas veikt LATAK vai citur ES valstīs reģistrētas un akreditētas institūcijas noteiktās sfērās. Lūdzu sniegt skaidrojumu, vai likumā tiks noteikti robežkritēriji kvalitātei un kas tad būs iegūtais produkts, jo esošie kritēriji, manuprāt, neko būtisku nemaina šobrīd esošajam. Vai tiks mainīta arī VID rīcībā esošā nomenklatūra produkcijai un tās kritērijiem? Manuprāt, šeit ir ārpus kompetences veikt produkta noteikšanas kritēriju produktiem, par kuru atbilstību atbild VID, PTAC u.c. institūcijas.</p>	<p><i>par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” 6.punktā:</i></p> <p><i>Vielu vai priekšmetu neklasificē kā atkritumus, ja ir pabeigta vielas vai priekšmeta reģenerācija (arī pārstrāde) un tie vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:</i></p> <p><i>6.1. vielu vai priekšmetu paredzēts izmantot noteiktam nolūkam;</i></p> <p><i>6.2. pastāv tirgus vai pieprasījums pēc šādas vielas vai priekšmeta;</i></p> <p><i>6.3. viela vai priekšmets atbilst normatīvajos aktos noteiktajām tehniskajām prasībām šādas vielas vai priekšmeta turpmākai izmantošanai un prasībām attiecīgajai vielai vai priekšmetam;</i></p> <p><i>6.4. vielas vai priekšmeta izmantošana nerada negatīvu ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.</i></p> <p><i>Kritēriji attieksies uz atkritumeļļām, kuru reģenerācija, arī pārstrāde, ir pabeigta. Kā sanāksmes laikā norādīja VID, šādiem produktiem būs jāpiemēro akcīzes nodoklis.</i></p>
<p>Lūdzu sniegt skaidrojumu, ar kādām institūcijām – VID, PTAC u.c. valsts iestādēm – veiktas konsultācijas un viedokļu iegūšana par pārstrādes procesā iegūtā produkta kritēriju noteikšanu, kas tieši uzrauga produkcijas kvalitāti.</p> <p>Lūdzu sniegt informāciju par saraksti ar attiecīgajām iestādēm.</p> <p>Vienlaikus – vai iekļauts risks un zināms kādas kvalitātes (kvalitatīvie un kvantitatīvie rādītāji) pēc sastāva ir savāktas un pārstrādātas, jo nav saprotams, kā var izvēlēties</p>	<p><i>Konsultācijas un viedokļa iegūšana veiktas ar VARAM, Satiksmes un Ekonomikas ministrijas institūcijām.</i></p> <p><i>Projekta darba uzdevumā neietilpa atkritumeļļu ķīmisko analīžu veikšana.</i></p>

<p>pārstrādes kritērijus, ja nav saprotams ķīmiskais sastāvs, jo C10-C40 absolūti neko neizsaka par materiāla kvalitatīvajām un kvalitatīvajām īpašībām, kā rezultātā nav pat iespēja konkrēti piedāvāt un izvērtēt kādus pārstrādes veidus.</p>	
<p>Vai no atkritumiem iegūtajiem produktiem ir paredzēts kārtot muitas formalitātes, piemēram, importa procedūru?</p> <p>No kuģiem saņemtajiem atkritumiem tiek uzskatīts, ka ir ārpussavienības statuss, ja netiek pierādīts to Savienības status smuitā.</p>	<p><i>Atkritumu beigu statuss attiecas uzLatvijā radīto atkritumu pārstrādes un reģenerācijas rezultātā iegūtiem atkritumiem. Ja šādi produkti tiek izvesti uz citām valstīm, citu valstu kompetentās iestādes atkritumu sūtījumu jautājumos tos joprojām var turpināt uzskatīt par atkritumiem, šajā gadījumā strīdus risina atbilstoši Regulai 1013/2006 par atkritumus ūtījumiem. Ja šādi pārstrādāti atkritumi tiktu importēti Latvijā no trešajām valstīm, uz šādu pārvadājumu attiektos Bāzeles konvencija par atkritumu sūtījumiem, faktiski, tiktu piemērota minētā pieeja.</i></p>